

LOVEC 1988 10

glasilo Lovske zveze Slovenije

Šola za lovske tehnike v letu 1988/89 začne s predavanji novembra 1988.

Po novem, razširjenem programu bo imela šola za lovske tehnike 7 dvodnevni obvezni seminarjev, ki bodo končani do junija 1989.

Zaključni izpiti, sestavljeni iz pismenega (seminarska naloga) in ustnega dela, bodo predvidoma septembra 1989.

Pogoji za sprejem kandidatov so naslednji:

- končana IV. stopnja usmerjenega izobraževanja z vsaj dvema letoma biologije;
- za izprašane lovske čuvaje in poklicne lovce, ki ne izpolnjujejo zahtev, se predpišejo diferencialni izpiti (biologija);
- število slušateljev je omejeno na 30 kandidatov:
če je kandidatov več, se predpišejo sprejemni izpiti (biologija).

Prijave z dokazili (fotokopijo šolskega spričevala oz. spričeval, da je kandidat uspešno končal IV. stopnjo usmerjenega izobraževanja z vsaj dvema letoma biologije) sprejemamo **nepreklicno do 15. oktobra 1988, izključno prek zvez lovskih družin (ZLD) oziroma Skupnosti OZD za lovstvo. Člani LD morajo imeti tudi soglasje svoje LD.**

Lovska zveza Slovenije

KLUB DIANA

Lovci, naročite stenski koledar Diana 89!

Klub Diana bo tudi letos izdal stenski koledar Diana 89, s 13 izbranimi velikimi reprodukcijami najboljših barvnih posnetkov divjadi. Sestavni del koledarja pa je tudi 12 pomanjšanih barvnih reprodukcij metuljev. Vse posnetke so napravili naši člani, fotolovci Kluba Diana.

Člani lovskih družin lahko koledar naročijo prek svoje LD (naročilnice), in sicer neposredno na Klub Diana, ali prek področne ZLD.

Cena koledarja je 7900 din, posebej je treba plačati le stroške poštne. Zveze lovskih družin (ZLD) oziroma LD, ki želijo imeti na podaljšku podložnega kartona dotiskano tudi ime svoje LD, bodo morali plačati to posebej. Cena dotiska v eni barvi stane 1300 din po izvodu, v dveh barvah pa 1600 din po izvodu.

Vzorec koledarja Diana 89 je na vpogled v prostorih Kluba Diana oziroma na sedežu ZLD.

Klubu Diana morajo tajniki LD oziroma ZLD poslati **podpisano in žigosano naročilnico do 20. 10. 1988.** Na naročilnici mora biti natančen naslov LD, koliko koledarjev naročajo in izjava, da bodo koledarje plačali v zakonitem roku.

Za **pojasnila** se obrnite na naslov:

KLUB DIANA, Župančičeva 9, 61000 LJUBLJANA, tel.: (061) 214924 vsak delavnik od 7. do 15. ure.

KER JE KOLEDAR PO SVOJEM VIDEZU IN PRAKTIČNI VREDNOSTI NAMENJEN PREDVSEM LOVCEM, SMO PREPRIČANI, DA GA BO NAROČIL SLEHERNI LOVEC! KOLEDAR DIANA 89 JE OBLIKOVNO DRUGAČEN – SLIKOVNO BOLJ PESTER – CENA ZELO UGODNA! KOLEDAR JE ZARADI SVOJE POUČNE VREDNOSTI PRIMERNO DARILLO ZA ŠOLE, VRTCE IN DRUGE VZGOJNOVARSTVENE USTANOVE.

POHITITE Z NAROČILI!

KLUB DIANA

LOVSKE POTREBŠČINE

G. SALBERGER

A-9473 Lavamünd – Labot 21 – Avstrija
tel.: 04356/2360

Stalno imamo na zalogi:

- okrog 100 lovskih in športnih pušk
- krogelne naboje tovarn RWS, Hirtenberg, Sako, Sellier & Bellot in Remington
- velika izbira lovske optike: dvogledi, enogledi (spektivi) in strelni daljnogledi vseh znanih znamk.
- velik izbor lovskega pribora: vabila za divjad, noži, montažni deli za strelne daljnogleda, razna darila, lovske obleke itd.

Pri izvozu povrnemo avstrijski izvozni davek v višini 20 %.

Se priporočamo!

Marija Divjak

izdelovanje izdelkov
domače obrti

Ločica 1, 63313 Polzela

IZDELUJEMO

KOVANE PASTI DVIGALKE
ZA LOVLJENJE LISIC,
KUN IN PIŽMOVK

Po naročilu GG izdelujem tudi zadirače (rajsarje)
Informacije o naših izdelkih dobite po telefonu
(063) 701 143.

Kakovost zajamčena

Se priporočam!

LOVEC

glasilo

Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXXI, št. 10

oktober – vinotok 1988

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.
Poštnina je plačana pri pošti 41000 Zagreb

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik Borut Ingolič

Odgovorni urednik Boris Leskovic

Ada Bitenc, Lojze Černe, Branko Galjot,
Jelo Gašperšič, Ivan Nečemar, Konrad
Sajdl in Bojan Vomer

Lektor in korektor Sončika Lorenci

Lovlec izide praviloma vsak mesec

Prva številka letnika izide v začetku leta,
v januarju.

Ta številka je izšla v 23 800 izvodih.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Izvod revije stane 1800 din.

Za druge naročnike
je letna naročnina 18 500 din,
za inozemstvo 40 000 din.

Naročnino je treba plačati vnaprej na
žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte
Uredništvu glasila LOVEC,
Župančičeva 9 – p. p. 505,
61001 Ljubljana.
Telefon (061) 214 948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malih oglasov:

do 15 besed 2400 din, od 15 do 25 besed
3600 din, od 25 do 30 besed 6600 din.
Za vsako nadaljnjo besedo 180 din.
Za člane lovske organizacije
v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE

Lojze Černe	274	Poljskemu zajcu posvečamo premalo skrbi
Bojan Škrk	275	Lovsko orožje in varnost
J. Perko-B. Krže	277	Ris nam načrtuje odstrel!
Pavel Hell (Z. Timarac)	278	Kako rešujejo problematiko risov v ČSSR
Boštjan Anko	280	Žival je del prostora in prostor je del živali (I. del)
Marjan Toš	282	Do kdaj še mačehovsko in enostransko?
Biotehniška dela v loviščih	283	
Zoran Timarac	283	Do svojih sadik za lovišče!
Lojze Černe	284	Zimsko krmljenje zajca
Zoran Timarac	285	Drevesa in grmičevje v loviščih (Češnje in višnje)
Koristni nasveti za lovce		
Zoran Timarac	287	Določanje starosti fazanjih petelinov
	287	Krmišče za divje prašiče
	288	Vabilo za jereba po sovjetskem vzorcu
Alojz Rebula	289	In polharska noč se je začela . . .
Andrej Levičnik	291	Prsk
Slavko Prezelj	291	Lisjak
Zanimivosti iz lovskega sveta	303	
Lovska organizacija	294	Strelsko tekmovanje treh dežel odlično uspelo – N. Radovič
	294	Iz delovanja Društva slovenskih lovcev FJK »Doberdob« – J. Umari
Jubilanti	296	Konrad Vela – 75-letnik
	297	Jože Sekelšek – 75-letnik
	297	Ivan Hafner – 70-letnik
Lovski optrnik	297	Slovenski puškarji 3 – A. Dvoršak
	298	Divji prašič pred vrati lovskega bivaka – A. Levičnik
	298	V Ločenbergu – I. Posedel
V spomin	300	Ivan Šmit
	301	Maks Pungračič
	301	Stanislav Jug
Lovska kinologija:	301	Mednarodna tekma v delu po krvnem sledu – D. Hauptman
	302	Lajke tudi lovski psi – Z. Timarac
	302	Alpski brak-jazbečar – J. Perko
	303	Kako naprej z zrejo angleških ptičarjev – M. Ivezic

SLIKA NA NASLOVNICI:

V Sloveniji je bil alpski kozorog (*Capra ibex ibex*) iztrebljen v 17. stoletju. Nekaj desetih jih je ostalo le v Grand Paradisu v Italiji. S postopnim ponovnim naseljevanjem te divjadi v naše visokogorje so bile v Sloveniji osnovane 4 populacije. Prva je nastala od 1890–1896 (J. Born) na Begunjščici, druga na Brani v Kamniški Bistrici (1953–1965), tretja v Julijskih Alpah, ki je nastala po letu 1965, in četrta v dolini Bavščice (LD Bovec), ki je nastala po letu 1978. Slednja je povezana s kozorogi iz Julijskih Alp. Danes živi v Sloveniji okrog 214 alpskih kozorogov, potomcev živali iz Grand Paradisa in iz Švicarskih Alp. V Sloveniji so leta 1987 odstrelili 5 kozorogov.

Foto Franc Jensterle, Diana

Poljskemu zajcu posvečamo premalo skrbi

Poljski zajec je bil še do nedavnega eden najbolj razširjenih in najštevilnejših vrst divjadi v Evropi. Pri nas je v velikem številu naseljeval ves kmetijski prostor, pri odstrelu pa je daleč prekašal druge vrste divjadi. Zajec je bil tako razširjen in številen zato, ker je izredno prilagodljiv in ploden in ker so bile razmere za razmnoževanje zelo ugodne. Ta glodavec spremlja človeka, se mu prilagaja in živi v njegovi neposredni bližini že od začetka razvoja poljedelstva. Naselil se je v prostoru, ki ga je naselil in kultiviral človek. Ker je že od nekdaj v stalnem stiku s človekom, je postal na splošno zelo priljubljena žival, zlasti pa je priljubljen kot lovna divjad in je nepogrešljiv za skupne love.

Številne spremembe v povojnem obdobju, predvsem zaradi razvoja poljedelstva, pa so v zadnjem času močno poslabšale življenjske razmere zanj. Zajca pestijo in redčijo zlasti industrijsko obdelovana monokulturna polja, agrokemična sredstva, cestni promet, pa tudi prevelika namnožitev plenilcev in previsok odstrel v prejšnjih letih. Odstrel zajca je z nekdanjih 40 do 50 tisoč živali lani upadel na borih 7500 živali.

Toda zajec, trdoživ kot je, uporno kljubuje slabim sedanjim razmeram in še vedno, seveda v veliko manjšem številu, zaseda skoraj ves nekdanji življenjski prostor. Prav to pa daje upanje, da se počasi prilagaja tudi sedanjim poslabšanim razmeram in da bo sčasoma, ob primerni skrbi, spet lahko postal najštevilnejša divjad na naših poljih.

Poljski zajec je divjad pretežno odprtih polj. Tam, kjer ni hudih zim, živi vse leto na povsem odprtem polju. Pri nas, kjer je pozimi obilo snežnih padavin, pa je zajec pozimi navezan na gozd, ki mu daje ustrezno zavetje in hrano, hkrati pa je pozimi že od nekdaj navezan na človekovo pomoč. Pozimi se je zajec vedno pomaknil v bližino vasi, kjer je našel hrano v sadovnjakih, pod seniki, kozolci, pri senenih kopah in kmečkih krmiščih. Zajec je imel tako pozimi na voljo številna krmišča in tudi ta so nekoč pripomogla k njegovi visoki številčnosti. Poljski gozdovi, poljske žive meje in grmišča – njegovo nekdanje zimsko zavetje – so danes ponekod močno razredčeni, s številnih obsežnih polj pa je izginila vsa nekdanja zarast. Vendar to za zajca ni usodno, saj se pozimi s polj lahko umakne v zavetje preostalih poljskih gozdov ali na obrobje strnjenih gozdov, pa čeprav so ti zelo daleč. Usodno zanj je to, da so zaradi sedanjega načina izrabljanja gozdov ostali skoraj vsi gozdovi goli, brez ustrezne podrasti za zavetje divjadi. Gozdovi so danes v snegu skoraj tako mrtvi kot zasnežene in preorane njive, na katerih prav tako ni nobene hrane in zavetja. In tako kot pozimi primanjkuje zajcu hrane v gozdovih in na poljih, je zanj vedno manj hrane tudi pri vaseh. Danes kmetje vse presežke krme, ki je včasih ostajala v kozolcih, silirajo, kozolci in seniki – nekdanja najboljša krmišča za zajca – pa ostajajo zdaj pozimi prazni. Tako zajec pozimi trpi zaradi resničnega pomanj-

kanja hrane. Prav od količine zimske hrane pa je najbolj odvisna njegova številčnost. Zato moramo lovci v sedanjih razmerah posvetiti največ skrbi prav zimskemu krmljenju zajca. Tako kot so včasih skrbeli za zimsko krmljenje zajca kmetovalci, moramo danes to vlogo prevzeti lovci.

Med vzroke za znižanje številčnosti zajca upravičeno štejemo tudi pretirano visok odstrel in preveliko namnožitev plenilcev, zlasti lisic, v prejšnjih letih. Sedanji odstrel zajca je v primerjavi z nekdanjim zelo nizek, vendar pa je marsikje še vedno previsok in ponekod preprečuje, da bi se številčnost zajca popravila. V Sloveniji je še precej območij, ki jih sodobno kmetijstvo ni prizadelo in na katerih se razmere za zajca izboljšujejo. Toda kljub izboljšanim razmeram se številčnost ne zvišuje, in sicer prav zaradi odstrela ne, ker lovci z naraščanjem njegove številčnosti povečujejo tudi odstrel. Njegove številčnosti na tak način zagotovo ne bomo popravili! Posamezne lovske družine in nekatera lovskogojitvena območja, ki so se ravnali po priporočilih enotnih gojitvenih smernic, so dosegli razmeroma dobro izboljšanje zajčeve številčnosti. Te primere, ki dokazujejo, da je številčnost zajca z nekaterimi ukrepi, zlasti z znižanjem ali prepovedjo odstrela, v razmeroma kratkem času le mogoče dvigniti, morajo posnemati vsa lovskogojitvena območja.

Zaradi ugodnih vremenskih razmer je letošnji prirastek zajca nekoliko večji. Vendar zato ne smemo povečati tudi načrta odstrela. Zajec še zdaleč ne dosega tiste številčnosti, kot bi jo moral, zato je prvo letošnje leto, ko je število zajca nekoliko naraslo, najbolj primerno, da ga zavarujemo in mu tako omogočimo, da se bo njegovo število povečalo.

Lojze Černe

Foto O. Dolenc, Diana

Lovsko orožje in varnost

Bojan Škrk

Lovska zveza Slovenije dobi v okviru delovnega sodelovanja od Republiškega sekretariata za notranje zadeve vsako leto posebno informacijo o dejavnih članov lovskih družin, ki so jih pripadniki milice in drugih občinskih organov za notranje zadeve obravnavali zaradi kršitev predpisov s področja lovstva in zakona o orožju. Podatke iz te informacije posreduje Lovska zveza Slovenije vsaki lovski družini, v kateri je zoper člana te družine poslan predlog za uvedbo postopka o prekrških ali ovadbo za kaznivo dejanje pristojnemu sodniku za prekrške oziroma javnemu tožilstvu.

To problematiko je kot posebno točko dnevnega reda obravnavala tudi skupščina Lovske zveze Slovenije na seji novembra 1983. Zaradi pogostih nesreč na lovu pa tudi drugih oblik ogrožanja lovcev in občanov, ki so bile posledica neodgovornega ravnanja z lovskim orožjem, je takrat skupščina Lovske zveze Slovenije naložila vsem lovskim družinam, da morajo varnosti nameniti več preventivnega dela, hkrati pa ostreje obravnavati vse kršitve, ki so lahko posreden ali neposreden vzrok nesreč z orožjem. Pri tem ne gre zgolj za varnost na skupnih lovih, kar je strokovno obdelal v članku v reviji *Lovec* št. 11/83 France Cvenkel, niti samo za problematiko, ki jo je v letošnji številki revije *Lovec* 7-8 zelo dobro in vsestransko obdelal Jože Hlebanja v prispevku *Nošenje puške in ravnanje z njo na lovu*, temveč gre v okviru lovske družine tudi za pozornejše obravnavanje vseh tistih lovcev, ki se v zvezi z orožjem nasilniško in objestno vedejo in grozijo z orožjem ljudem, bodisi vinjeni ali zaradi raznih zasebnih sporov.

Teh primerov žal ni malo. Iz poročila Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1987 npr. vidimo, da so postaje milice prijavele 10 lovcev, ki so uporabili orožje na kraju, kjer je nevarno za ljudi. Med njimi sta tudi primera, da je lovec streljal potepuške mačke in pri tem na dvorišču bolnišnice ranil dve bolnici, neki drug lovec pa streljal na psa, pri tem pa je šibra zadela lastnika psa v glavo. Sledi kar 10 primerov, da so posamezni lovci med preprirom ozi-

roma pri pretepu v glavnem vinjeni grozili z orožjem ženi, otrokom, sorodnikom, članom svoje lovske družine ali drugim občanom. Med njimi so tudi naslednji primeri: lovec je med preprirom z ženo vzel lovsko puško in dvakrat ustrelil proti njej, a je ni zadel; med preprirom s sinom je lovec z lovsko puško ustrelil proti njemu, vendar ga ni zadel; med preprirom je lovec z lovsko puško lažje ranil sina; med preprirom s sosedom je lovec iz lovske puške izstrelil dva naboja v gume avtomobilske

prikolice; pri pretepu je lovec občana dvakrat udaril z lovsko puško.

V prispevku bom nekoliko podrobneje obdelal prav ukrepanje lovskih družin zoper svoje člane, ki so storili takšne prekrške oziroma kazniva dejanja. Lovska zveza Slovenije je leta 1987 od 36 lovskih družin zahtevala podatke, kako so ukrepali glede storjenih prekrškov in kaznivih dejanj svojih članov, ki so bili v poročilu republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1986 navedeni kot storilci. Odgovorilo je 75 od-

Odhod na stojišča

Foto J. Papež, Diana

stotkov lovskih družin, od katerih so zahtevali podatke. Iz odgovorov je razvidno, da so lovske družine zoper svoje člane primerno disciplinsko ukrepale, če je šlo za kršitve po zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč. To pomeni, da se lovske družine čutijo odgovorne za pravilno opravljanje lova, da skrbijo za to, da se lov izvaja v skladu z določbami zakona, v skladu z lovskogospodarskim načrtom, v skladu s sprejetimi sporazumi, družbenimi dogovori in drugimi samoupravnimi akti. Ko zoper posamezne člane uvajajo disciplinski postopek v okviru lovske organizacije, jih ne moti okoliščina, da hkrati z disciplinskim postopkom običajno teče tudi postopek pred sodnikom za prekrške ali celo kazenski postopek na rednem sodišču. Disciplinski postopek v lovski organizaciji na eni strani in postopek pred sodnikom za prekrške oziroma pred rednim sodiščem na drugi strani

se med seboj ne izključujeta, temveč je mogoče oziroma je celo navada, da se v lovski družini zoper člana, ki je bil kaznovan za takšen prekršek oziroma kaznivo dejanje, izpelje tudi disciplinski postopek in izreče dejanju primerna disciplinska kazen.

Iz odgovorov lovskih družin pa je prav tako razvidno, da zoper svojega člana niso skoraj nikoli ukrepale niti uvajale disciplinskega postopka, če je šlo za kršitve zakona o orožju, Kazenskega zakona SR Slovenije (npr. kdor pri pretepu ali prepiru seže po orožju; nasilniško vedenje ipd.), oziroma republiškega zakona o prekrških zoper javni red in mir (npr. kdor brez potrebe strelja ali strelja tako, da ogroža ljudi in premoženje). Takšno stanje je posledica več dejavnikov. Osnovni je ta, da v samoupravnih aktih lovskih organizacij takšna dejanja niso določena kot disciplinski prestopki, pa zato v primerih storjenega takšnega prekrška

ali kaznivega dejanja lovska družina proti svojemu članu ne more uvesti tudi disciplinskega postopka.

Poleg tega lovske družine premalo sodelujejo s postajami milice in zato o nekaterih primerih takšnih prekrškov in kaznivih dejanj svojih članov sploh niso obveščene. Iz odgovorov, ki so jih dobili od že omenjenih lovskih družin, je razvidno, da je bilo leta 1986 kar sedem takšnih primerov.

Odgovori kažejo tudi, da imajo nekatere lovske družine do te problematike formalističen odnos, npr. »ker nismo sprejeli od organa, ki je vodil postopek, nikakršnega dopisa, niti obvestila niti prijave in ker nimamo nobenih dokazov glede prekrška, do prejema prijave ne bomo disciplinsko ukrepali«.

So pa tudi primeri familiarnosti oziroma ne dovolj ostrega obravnavanja takšnih kršitev, na kar kažeta naslednja primera. Lovska družina ni uvedla disciplinskega postopka, čeprav je njenega člana kaznoval sodnik za prekrške, ker je imel neprijavljeno malokalibrsko puško, in sicer zato ne, ker so ugotovili, da te puške ni uporabljal za lov. Lovski družini ni treba brez posebnega obvestila ukrepati zoper lovca, kršitelja javnega reda in miru. Sicer ugotavljajo, da je takšnih primerov veliko, toda ker ne spadajo v kršitve zakona o lovu, niti zakona o orožju, lovska družina meni, da niso ne poklicani ne odgovorni za takšno vedenje svojih članov.

Varnostna kultura lovcev se ne sme oblikovati zgolj v pripraviški dobi oziroma z zahtevnostjo lovskega izpita. Čas spreminja ljudi, njihovo vedenje in značaj. Zakon o orožju predpisuje tudi postopek in primere, ko se lovcu lahko odvzame pravica nošenja orožja oziroma orožni list. Posameznik lahko ostane tudi npr. težak alkoholik in nasilnež ter s tem morebitni povzročitelj nesreče z orožjem. Zato, da orožje ne ostane v njegovih rokah, so poleg organov za notranje zadeve odgovorne predvsem lovske družine. Zato morajo LD varnostni kulturi lovcev namenjati stalno pozornost.

Predsedstvo LZS je informacijo republiškega sekretariata za notranje zadeve o dejanjih članov LD leta 1987 že marca letos posredovalo tudi vsem ZLD in od njih zahtevalo, da po LD preverijo, kako so lovske družine ukrepale proti kršiteljem. Zahtevalo je tudi, da svoje ugotovitve in ocene posredujejo Lovski zvezi Slovenije. Ker je na to zahtevo do objave tega članka prispelo le sporočilo ZLD Gorenjske, v svojem prispevku nisem mogel celovito predstaviti celotne problematike za leto 1987.

NOVE NAJNIŽJE CENE ZA MESO UPLENJENE DIVJADI

V prostorih Lovske zveze Slovenije je bil 5. 9. 1988 delovni pogovor usklajevalnega odbora LZS za odkup uplenjene divjadi.

Predstavniki odkupnih organizacij so povedali, da se po objavi pogojev posameznih odkupnih organizacij za komisijski izvoz uplenjene divjadi za takšno obliko sodelovanja ni odločila še nobena ZLD. Predstavniki ZLD, ki so člani v usklajevalnem odboru, so povedali, da so o tem sicer razpravljali, a so ugotovili, da letos niso sposobni izpolniti vseh zahtevanih pogojev za komisijski izvoz mesa uplenjene divjadi.

Ob upoštevanju veljavnih izvoznih spodbud ter trenutnih in predvidenih tržnih razmer so določili nove **najnižje odkupne cene** za meso uplenjene divjadi, ki veljajo od 1. 9. 1988 do naslednjega sporočila:

VELIKA DIVJAD:	za kg
srnjad I. kakovostni razred	13 000 din
srnjad II. kakovostni razred	11 700 din
srnjad III. kakovostni razred	7 800 din
jelenjad, gams, muflon, damjek	7 500 din
divji prašič	6 200 din
medved	6 000 din

Za domači trg (hoteli, restavracije) se te cene povečajo za 30 %. Določene so tudi minimalne odkupne cene za druge vrste divjadi (trenutno izvoz medvedjega mesa v ZR Nemčijo ni mogoč):

MALA DIVJAD:	za posamezno žival
poljski zajec	5000 din
fazan	3500 din
divja raca-mlakarica	2500 din

Pri oblikovanju cen za malo divjad smo upoštevali, da največ te divjadi odkupijo lovci sami.

Lovska zveza Slovenije

Ris nam načrtuje odstrel!

(Vprašanje – odgovor)

Glede na to, da je bilo z dopolnjeno oziroma spremenjeno uredniško politiko Lovca domenjeno, da se uvede rubrika za vprašanja in mnenja bralcev, bi rad izvedel, kaj menijo strokovnjaki pri Lovski zvezi Slovenije o naslednjem.

Vsi vemo, da so pred leti v naše gozdove ponovno in uspešno naselili risa, ki je tod kraljeval še pred človekom. S tem smo naravi vsaj deloma popravili krivico, ki smo ji jo storili v začetku tega stoletja, ko smo risa izbrisali s slovenskega ekološkega zemljevida, v veliki meri (tudi) zaradi nepoznavanja zakonov narave in zato delitve divjadi na »koristno« in »škodljivo«. Šele v novejšem času so se lovci (predvsem mlajša generacija) zavedli, da ima vsaka žival v naravi svojo vlogo in da narava te čudne človekove delitve ne pozna.

Če gledamo tako, risu ne smemo odrekati domovinske pravice. Druga »pesem« pa je njegova številčnost. Sam menim, da bi morali lovno dobo še nekoliko podaljšati, sicer bo tam, kjer se je že naselil, premočno razredčil srnjad in drugo divjad, po drugi strani pa ni več nevarnosti, da bi ga spet iztrebili.

S to ugotovitvijo, za katero menim, da kar precej drži za Logatec oziroma za širše notranjsko in kočevsko območje ter Gorski Kotar, smo tudi pri bistvu problema oziroma paradoksa, ki smo mu priča zadnjih nekaj let.

Lovske družine so (kar jih poznam) po tistem, ko se je pojavil ris, v svojih loviščih vse po vrsti začele zmanjševati načrtovani odstrel srnjadi za tisto število, ki je (bilo) ocenjeno kot risov (letni) plen. Ker je srnjad v naših loviščih zaradi intenzivne, uspešne gojitve in pomanjkanja naravnih sovražnikov (pre)številna, ima ris »pogrnjeno« mizo in se uspešno množi, saj ima zaradi obilice hrane nedvomno več mladičev, kot bi jih imel, če bi hrane primanjkovalo, oziroma se ne razseljuje. Zato je risov v lovišču vse več. Lovske družine kot odgovor na to spet in še bolj zmanjšajo odstrel. Če bo šlo tako naprej, bo lahko lov na srnjad za lovce vse leto zaprt, samo da bo imel ris dovolj hrane!

Njegova številčnost bo naraščala tako dolgo, dokler bo dovolj srnjadi (divjadi). To pomeni, da se bo razmnožil do takšne številčnosti, ki bo ustvarila ravnotežje v naravi med njim in njegovim plenom. Če želimo v to dogajanje aktivno posegati tudi lovci, ne smemo dovoliti, da nam ris čez nekaj let zmanjša številčnost srnjadi (in se preveč namnoži), ampak moramo to storiti sami takoj zdaj, sicer bo na koncu zmagovalec ris (pri takšnem lovnem režimu, kot ga imamo zdaj).

Preprosto povedano:

Z vzdrževanjem visoke številčnosti srnjadi za vsako ceno (z zmanjševanjem odstrela na »risovem« območju) ne gojimo srnjadi, ampak risa!

Številčnost srnjadi moramo zmanjšati lovci, če ne, jo bo ris!

Druga možnost bi bila že omenjena dodatna sprostitev lovne dobe za risa. O tem morajo seveda odločati strokovne službe pri LZS in naši delegati v skupščini LZS, sicer bomo čez nekaj let (ne samo v loviščih, ki veljajo za risovo gojitveno oziroma zavarovano območje) imeli približno četrtino današnje številčnosti srnjadi.

Sprašujem torej:

1. Ali je moje razmišljanje v tem sestavku pravilno in
2. Kaj misli narediti Lovska zveza Slovenije za obvarovanje številčnosti srnjadi, obenem pa za ohranjanje številčnosti risov v znosnih mejah?

Jože Perko – LD Logatec

Na pohodu

Foto iz knjige »Der Luchs«

ODGOVOR:

Na nekatera vprašanja in dileme je odgovoril že sam avtor v uvodu k prispevku, na del vprašanj pa bo odgovoril tudi čas. Do takrat pa si lahko pomagamo s tujimi in lastnimi izkušnjami.

Dejstvo je, da je naselitev risa v Sloveniji v nasprotju s podobnimi poskusi v nekaterih drugih državah uspela in da se je ris prostorsko in številčno razširil, morda celo hitreje, kot je bilo pričakovati, in v smeri, na katere nismo niti pomislili. Prav tako je res, da je med parkljasto divjadjo najpogosteje njegov plen srnjad, kar je razumljivo tudi zato, ker je srnjadi tako veliko. Doslej smo si že nabrali izkušnje o vplivu risa na muflone, njegov odnos do »gozdnega« gamsa pa se doslej ni pokazal s preveč dramatičnimi posledicami.

Verjeti kaže tistim strokovnjakom, ki trdijo, da se zaradi razmeroma velikega risovega življenjskega prostora (kar pomeni nekaj tisoč ha) ustvari precej stabilen odnos do parkljaste divjadi oziroma do srnjadi, ki pa seveda zato v posameznem okolju postane veliko bolj previdna kot sicer in jo tudi zaradi tega težje dobimo pred oči. To pomeni, da se prve in najboljčutnejše posledice risove vrnitve v neko območje kasneje umirijo, saj srnjad risa hitro oziroma ponovno uvrsti med naravne sovražnike. Da ta domneva drži, potrjujejo tudi podatki o odstrelu srnjadi na širšem kočevskem območju, kjer se je ris začel pojavljati takoj po naselitvi (leta 1973).

Odstrel srnjadi:	1973	1980	1987
ZLD Kočevje	479	674	906
GL Medved-Kočevje	266	204	286

Seveda pa parkljasta divjad ni edina risova hrana, saj se sicer ne bi tako močno širil tudi proti jugu, kjer je številčnost parkljarjev nekajkrat manjša kot pri nas.

Gospodarjenje z risom je zelo zahtevno, saj mora po eni strani zagotoviti njegovo ohranitev, po drugi strani pa ne bi smel pomembneje ogrožati lovskih in gospodarskih interesov ter pomena parkljaste divjadi. K uspešnemu gospodarjenju naj bi prispevalo tudi raziskovalno delo, kar najbolj dosledno uresničevanje rajonizacije, pa tudi odstrela risov, kar sicer poteka že nekaj let. Vse skupaj pa ima svoj smisel le, če so lovci prepričani, da ohranitev velikih zveri prispeva k ohranjanju naravnih procesov in k varovanju naše naravne dediščine.

Prav nobenega opravičila pa ne more biti za **sramotne zatajitve** odstrelav in za **odstrel risov v letošnjem poletju** (ZLD Idrija, Obalno-kraška ZLD, ZLD

Notranjskega LGO), kar mora dobiti ustrezen epilog tudi v lovskih družinah.

Blaž Krže

Za obdobje od 1. 9. 1987 do 28. 2. 1988 je Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v rajoniziranem območju dovolil odstrel osmih risov, zunaj rajoniziranega območja pa v tem času odstrel risov številčno ni bil omejen. Po vsej Sloveniji ni dovoljen odstrel vodečih risinj.

Po zbranih podatkih pri LZS je bil 13. 9. 1987 v lovišču LD Loški potok uplenjen risji samec, ki je tehtal 19 kg; 14. 10. 1987 v GL Jelen-Snežnik risji samec, ki je tehtal 29 kg; 16. 11. 1987 v GL Ljubljanski vrh mladič (samica), ki je tehtal 6,5 kg; 8. 11. v lovišču LD Logatec samec, ki je tehtal 22 kg; novembra v lovišču LD Predgrad risinja, ki je tehtala 19 kg; 12. decembra 1987 so v lovišču LD Žilce našli poginulega povsem shiranega risjega mladiča; 28. decembra 1987 je bila v LD Košana (zunaj rajoniziranega območja) uplenjena samica, težka 25 kg; 12. februarja 1988 pa je bila v LD Struge uplenjena samica, težka 16 kg. Vse uplenjene rise so pregledali na steklino, želodci pa so bili zaradi analize vsebine oddani na Veterinarsko fakulteto oziroma Odsek za lovstvo IGLG. O tem bomo pripravili celovitejše poročilo.

B. Krže

Kako rešujejo problematiko risov v ČSSR

Na Češkoslovaškem je bila usoda risov med obema vojnama zelo različna. Po letu 1981 je številčnost teh zveri spet narasla, temu primeren pa je bil tudi odstrel, in sicer okrog 90 živali na leto. Po statističnih podatkih živi danes na Češkoslovaškem 956 risov (od tega kar 933 na Slovaškem). Sicer pa tamkajšnji lovski strokovnjaki trdijo, da je številčnost 4–6-krat višja, kot znaša odstrel. Ris se je ponovno razmeroma precej razširil in se pojavlja tudi v območjih, kjer ga prej ni bilo oziroma je od tam izginil.

Po dosedanjih izkušnjah, pravi **doc. dipl. inž. Pavel Hell** (Polovnictvo a

rybarstvo 1/88), lahko sklepajo, da se je ris že nekoliko navadil na bližino človeka. Navzočnost risa turizmu ne škoduje, ker se ta zver ljudi praviloma izogiba in živi kar najbolj skrito; je zelo plaha in ga lahko le izjemoma srečamo v gozdu. Živinorejcem ne dela resnejših težav in le redko napade katero ovco. Zelo redko zboli za gozdno steklino in ni nevaren prenašalec te bolezni (tiha oblika stekline). Zdravstveno ni problematična vrsta zveri.

Po drugi strani pa imajo na Češkoslovaškem v lovskem gospodarstvu s risi tudi nekaj težav. Risi pogosto izzevojo nepotrebna čustva nekaterih naravo-

varstvenikov, ki bi želeli, da teh živali sploh ne bi lovili, in nekaterih lovcev, ki bi najraje videli, da risa v njihovih loviščih sploh ne bi imeli. Seveda risa ni treba idealizirati, saj ne lovi samo bolne in slabotne divjadi! Prav tako tudi ni res, da se ris k usmrčeni divjadi ne vrača več, seveda, če ga od tega ne odvrne vznemirjanje ali če ni v bogatem (prenaseljenem) lovišču z veliko hrane (dostopnega plena). Številčnost risov je treba razumno uravnava- ti, ker morajo večino rastlinojede divjadi uporabiti lovci in samo manjši del namenjamo plenilcem – ujedam in zve- rem, med katerimi je tudi ris.

Zanimivo je, da je hkrati s povečanjem številčnosti risa v začetku druge polovi- ce tega stoletja narasla tudi številčnost vseh vrst parkljaste divjadi, vključno s srnjadjo. Nič presenetljivega ni, da je srnjad v Karpatih pomemben sestavni del risove prehrane in kot že vemo, ris posega po precejšnjem delu njenega prirastka.

V nasprotju s tem pa sedanjega zmanj- šanja številčnosti srnjadi na Slovaškem ne moremo pripisati risu, saj se števil- čnost srnjadi znižuje tudi na Češkem in na Madžarskem, kjer ta vrsta divjadi ni pod pritiskom plenilca, kakršen je ris. Ris pomeni največjo nevarnost za srnjad v tistih območjih, ki jih naseli na novo ali v katere so ga naselili. Tam srnjad nanj ni prilagojena in navajena. V takšnih loviščih je gostota srnjadi navadno dokaj velika, živali so manj pozorne, odporne in vitalne zlasti zato, ker v mnogih generacijah niso bile več pod selektivnim pritiskom plenilcev. Zato je treba v loviščih, ki jih naravno ali umetno naseli ris, sprva računati z velikimi »škodami« pri srnjadi in pri drugi divjadi.

Ris precej manj vpliva na populacijsko dinamiko jelenjadi, ker lovi predvsem teleta. Zdravo, močno košuto ris težko ulovi, še težje pa jelena. Zato zdravo, močno jelenjad, polno življenjske moči, le redko lovi, in sicer v glavnem samo takrat, kadar so razmere za tak lov izredno ugodne. Sicer pa je glavni plenilec jelenjadi volk!

Prav tako ris ne more vplivati na popu- lacijsko dinamiko divjih prašičev. Majh- nega progastega divjega pujska sicer ulovi brez težav, vendar ga lovi le tedaj, če svinje, ki vodi pujske, ni v bližini oziroma če je zelo mlada in neizkušena. Odrasli divji prašiči, zlasti merjasec, so za risa zelo nevarni nas- protniki, zato ima malo možnosti, da bi tak plen lahko pokončal. Tako se ris divjih prašičev raje izogiba. Poznamo

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

Od 1. do 31. julija 1988 je bilo iz območja 40 občin v naši republici laboratorijsko preiskanih na steklino 198 živali, in sicer: 108 lisic, 12 psov, 34 mačk, 7 jazbecev, 17 glav srnjadi, 3 polhi, 11 kun, 2 podlasici, 1 divji zajec, 1 podgana, 1 jež in 1 dihur.

Virološki laboratorij oddelka biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri živalih z območja 17 občin, in sicer:

Ajdovščina (1), Grosuplje (1), Kočevje (1), Kranj (1), Krško (3), Lendava (1 in 1 pes), Ljubljana-Vič-Rudnik (4), Maribor (6 in 1 kuna), Nova Gorica (3), Novo mesto (2), Radlje ob Dravi (2), Radovljica (2), Ravne na Koroškem (3), Sežana (4), Škofja Loka (8 in 1 jazbec), Trebnje (1).

Ljubljana, 15. 8. 1988

Od 1. do 31. avgusta 1988 je bilo iz območja 36 občin v naši republici laboratorijsko preiskanih na steklino 195 živali, in sicer: 136 lisic, 13 psov, 16 mačk, 2 podgani, 10 jazbecev, 8 glav srnjadi, 1 polh, 7 kun, 1 govedo in 1 dihur.

Virološki laboratorij oddelka biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri živalih z območja 23 občin, in sicer:

Ajdovščina (4 in 1 mačka), Brežice (5), Cerknica (1 in 1 kuna), Domžale (2), Dravograd (1), Grosuplje (2), Idrija (3), Jesenice (1 in 1 jazbec), Kočevje (3), Kranj (5), Krško (3), Ljubljana-Vič-Rudnik (5), Maribor (5), N. Gorica (11), Novo mesto (2), Postojna (2), Radlje ob Dravi (2), Radovljica (3), Ravne na Koroškem (4), Sežana (13 in 1 srna), Škofja Loka (5, 1 mačka in 1 dihur), Tržič (2).

Ljubljana, 5. 9. 1988

Republiški veterinarski inšpektor:
dr. Armin Tomažič, dipl. vet.

primere, ko je merjasec risa v dvoboju ubil.

Češke (pa tudi naše – op. prev.) izkuš- nje kažejo, da lahko ris precej zmanjša populacijsko gostoto muflonov, saj po- meni zanje ta zver izredno nevarnost (posebno v ograjenih loviščih). Kaže, da muflon ni dobro prilagojen za skup- no življenje s tem plenilcem. Zato v risov areal nikakor ne smemo naselje- vati muflonov. Na takšnem območju bi bil učinek gojitve manjši, poleg tega pa bi morali zaradi zaščite muflonov risa aktivneje preganjati.

Na večje preganjanje risa pa seveda ne mislimo, saj je ta zver avtohtoni član karpatske favne (in naše – op. prev.) in ima tam domovinsko pravico, ki jo moramo spoštovati že zaradi eko- loške in druge vsedružbene vloge da- našnjega lovstva. Seveda pa tudi na- sprotno ne bi bilo pravilno, da bi nase- ljevali risa v tista območja, v katerih živi velika, obetajoča in življenjsko močna populacija muflonov.

Zelo močno in očitno vpliva ris tudi na populacijo jelenov lopatarjev (damje- kov). V loviščih za lopatarje (in muflone) je treba v območju, v katerem živi ris, postavljati drage ograde. Za nase- ljevanje damjekov v areal risa in naro- be velja tisto, kar velja za muflone. Ris uspešno lovi gamse in to ne samo pod drevesno mejo, ampak tudi nad njo. V češkoslovaških razmerah ni mo- goče oceniti, ali je to divjad preveč zdesetkal ali ne.

Na Slovaškem veliko govorijo tudi o vplivu risa na gozdne kure (*Tetraoni- dae*), divjega petelina, ruševca in jere- ba. Njihova številčnost se pri njih ne- nehno zmanjšuje, in sicer ne glede na številčnost risa. Podobno je tudi dru- god po Evropi, najbolj pa tam, kjer risa sploh nimajo, zato ris torej ne more biti glavni dežurni krivec za zmanjševanje njihove številčnosti. Res je, da ne mo- remo trditi, da ris ne bi mogel ujeti divjega petelina ali gozdnega jereba. Ostanke teh živali so pri preiskovanju vsebine risjih želodcev našli v 4,61 %. To pa ni veliko oziroma ni toliko, da bi smeli trditi, da nikjer ne bi smeli živeti drug ob drugem.

Ris nedvomno spada v naravo Slova- ške in slovaški lovci mu ne morejo zameriti, če si poišče hrano med tisto divjadjo, ki jo lovijo tudi sami. Po drugi strani pa je seveda treba uravnnavati tudi številčnost risov, da se ne bi če- zmerno razmnoževali. Le tako bodo risa lahko trajno ohranili v svojih loviš- čih, ki so že od nekdaj tudi njegov dom.

Prevedel: Z. Timarac

Žival je del prostora in prostor je del živali

dr. Boštjan Anko*

Objavljamo referat dr. Boštjana Anka, ki ga je predstavil 17. 3. 1988 na posvetovanju Gozd – divjad. Referat bo objavljen tudi v zborniku s tega posvetovanja, ki ga ureja mag. Janez Cernač.

Uredništvo

O živalskem svetu v prostoru razmišljam le kot nekdo, ki gleda krajino z ekološkimi očmi in ki tudi življenje vseh živali in rastlin ceni brez drugih motivov, samo zaradi spoštovanja do življenja in pravice do njega samega. Pri tem izhajam iz treh podmen:

1. V razmišljanjih o prosto živečem živalskem svetu (in ravnanju z njim) mnogokrat spregledamo nekatere razsežnosti njegovega bivanja v prostoru.
2. Pokrajino, v kateri se je prosto živeči živalski svet razvijal in razvil, je človek preoblikoval (in jo še) po svojih meri in potrebah. Pri tem je le redko (pozitivno) upošteval prosto živeči živalski svet.
3. Prosto živeča žival je sestavni del vse krajine. Gozd je največkrat sicer pomembno, nikakor pa ne edino mesto oziroma postaja v njenem življenju. Gospodarjenje s prosto živečim živalskim svetom je sestavni del kompleksnega gospodarjenja s prostorom.

O nekaterih razsežnostih bivanja prosto živečih živali v prostoru

Razvoj vsake vrste je potekal znotraj neke (hipotetične) piramide, katere najpomembnejša oglišča so snov, energija, čas in prostor. In v tem moramo danes iskati ekološko nišo posamezne vrste, tj. ne le njen fizični prostor, ampak tudi vse življenjske strategije, s katerimi ga osvaja in obvladuje.

Pestrosti (oz. raznolikosti), ki jo literatura običajno navaja kot peto ekološko spremenljivko, tu kljub njeni pomembnosti namenoma ne obravnavam. Gre namreč za sintetično kategorijo, katere obravnavanje zahteva dobro poznavanje snovi, energije, časa in prostora. Vselej je namreč izražena (posredno ali neposredno) glede na gornje štiri spremenljivke. Takšna interpretacija pestrosti prostora vsekakor ostaja zanimiva naloga za prihodnost.

Cone tolerance, ki jih ima posamezna vrsta glede na snov, energijo in čas, so kakovostno in količinsko razmeroma ozke: kakovost in količina hrane, čas, potreben za zagotovitev snovi in energije, pogostost prehranjevanja, načini obvladovanja prostora, periodičnost in trajanje posameznih procesov in faz v življenju bitja itd. so genski zapisi, ki zgovorno slikajo pranišo, ki si jo je vrsta izbojevala v svojem prokolju.

Tolerančno cono snovi in energije je vsaki vrsti zožila konkurenca drugih vrst. Po drugi strani pa je prav (ne)razpoložljivost snovi in energije evolutijsko oblikovala tudi dokaj ozko opredeljene časovne razsežnosti bivanja posamezne vrste. Vse to so torej danosti, ki jih osebek neke vrste nosi s seboj – v svojih genih. Za časa njegovega življenja se ne bodo spremenile. Edina možna spremenljivka (od teh štirih), ki bo v stiski omogočila preživetje osebkov, je prostor – dovolj velik, da bo lahko zadovoljil njegove osnovne potrebe. Snov, energija in čas so v življenju živali bolj ali manj enoznačne in absolutne kategorije, ki se v bistvu ne razlikujejo od podobnih zahtev rastlin. Verjetno je prostor zaradi svoje razmeroma manjše brezpogojnosti, tj. večje zamenljivosti, pa tudi zaradi objektivnih težav pri njegovem proučevanju, kar zadeva bivanje vrst, nekoliko spregledan kot pomemben evolutijski dejavnik.

Navsezadnje se naše živalske vrste (vsaj tiste, ki so preživele) prehranjujejo še vedno precej enako, kot so se v neolitiku. Tudi časovne razsežnosti njihovega bivanja se niso bistveno spremenile. Od vsega se je najbolj spremenil prostor, v katerem živijo.

Spremembe v zgradbi in delovanju nekdanje pokrajine so torej pomembne kot dejavnik ne le preživetja ali izumrtja posameznih živalskih vrst, ampak tudi evolucije tistih, ki ostanejo.

Če bi hoteli nekoliko drugače pomisliti o mestu prostora v obstoju živali, morda ne bi bila odveč primerjava s takšno vlogo prostora pri rastlini.

Tudi ekološka niša rastlinske vrste je odvisna od (ne)razpoložljivosti snovi, energije in časa. Izbor njenega mesta je naključen in njene fizične razsežnosti so močno omejene. Usodna prikozanost rastline na tla naravnost vsiljuje misel o njeni odvisnosti od rastišča. Pri življenju jo ohranjajo le razmeroma široke tolerančne cone, kar žival, ki se giblje, nadomesti s čuti, nagonom, svoje vrste intelektom in gibljivostjo. Drevo lahko preživi na istem mestu stoletja. Veliko kratkoživejša žival pa v dnevnem, letnem in življenjskem ciklu pogosto potrebuje prostor najrazličnejših struktur – za prehrano, skrivališče, parjenje, drstenje, levitev itd. Potreba po dovolj velikem prostoru z določenimi ekološkimi kvalitetami ob določenem času je v oblikovanju življenjskih strategij posameznih živalskih vrst, kar zadeva preživetje, izražena prav tako močno kot potreba po energiji (hrani). Skrajni primer tega so vrste selivk – od naših štorkejev do kanadskih karibujev. Prostor in preživetje. Morda bi cel sklop stvari, ki pri rastlinah in živalih obdajajo ta vsakdanja, a površno razumljena pojma, zagledali v drugi luči, če bi na videz malo čudno vprašali, kakšna naj bi bila ekologija našega (ožjega) sveta, če bi vsako jesen z lastovkami odhajale v tople kraje tudi nekatere izmed naših sicer listopadnih drevesnih vrst, k nam pa prihajale prezimovat druge iz mrzlih krajev – kot so v ledenih dobah nekoč že...

Človekovo nekdanje naravno dojemanje prostora in odzivanje nanj je zakrnelo in popačeno hkrati. Ne obvladujemo ga z lastno energijo in v njem mnogokrat lahko neupravičeno vztrajamo le na načine, ki zahtevajo nasilno prilastitev tokov energije – od rastlin, živali in tudi drugih ljudi.

Nič čudnega torej, če o prostoru pri gospodarjenju z njim in z živalskim svetom ne premišljujemo kot o nadomestku za čas in energijo. Očitno v tej praksi še težje dojemamo njegove kakovostne razsežnosti; živali so navse-

* dr. Boštjan Anko, Biotehniška fakulteta, VTOZD za gozdarstvo

zadnje specialisti ne le v prehrani, ampak tudi v svojih zahtevah po prostoru z določenimi ekološkimi kvalitetami, pa čeprav jih potrebujejo le za kratek čas v svojem življenjskem ciklu. Spoznanja o ogroženosti prehranskih specialistov v enaki ali celo večji meri veljajo za prostorske specialiste, pa naj gre za plitvo drstišče, mirno cono ali navadno mlako.

Človek je preobrazil prostor po svoji meri in potrebi

V agrarni krajini, ki navadno pomeni prvo fazo radikalne preobrazbe praprostora, je glavni smoter gospodarjenja preusmerjanje snovi in energije v tokove in njihove oblike, ki človeku koristijo neposredno ali posredno. Tako preusmerjanje pa pomeni z vidika prosto živečih živali predvsem dvoje:

1. spremembe v strukturi krajine,
2. poskuse eliminacije vseh oblik konkurence, ki bi lahko bile na kakršen koli način soudeležene pri črpanju teh tokov.

V naših razmerah to pomeni postopno umikanje gozda pred agrarnim ekosistemom, kar ustvarja značilne krajinske vzorce posameznih predelov in z njimi naša novo pestrost krajinske zgradbe, z njo pa seveda tudi nove energijske in snovne tokove, ki so od

naravnih hitrejši, bolj odprti in labilnejši. Zato jih človek ljubosumno varuje na najrazličnejše načine, od pletja kulturnih rastlin, da bi odstranil konkurenco že na ravni producentov, do dejanske nasilne prilastitve vseh nadaljnjih trofičnih stopenj z eliminacijo vseh možnih konkurentov – od žuželk do velikih sesalcev. Teh agrarni sistemi preprosto ne prenesejo, tudi če bi si jih človek želel. Upoštevat je namreč treba, da poljski ekosistem nima le za dvajsetdo tridesetkrat manj organske snovi kot gozd, ampak tudi to, da ta snov kakovostno in količinsko močno niha že v okviru enega leta, kar trajno izključuje oblikovanje kakršne koli kompleksnejše življenjske skupnosti.

Popolna štiristopenjska trofična piramida v prajakrajini prevladujočega gozda je v agrarni krajini osiromašena po vrstah in po obsegu. Bogastvo gozdnih rastlinskih vrst na ravni producentov nadomesti siromaštvo njihove, raven konzumentov si razdelita človek in domača žival; človek s silo in zvijačo brani svoje mesto edinega mesojeda.

Vse to so stvari, ki jih navsezadnje ni več težko dojeti. Mnogo bolj preseneča intenzivnost človekovega prilščanja snovnih in energijskih tokov. Če je kamenodobni nabiralec in lovec res potreboval za svoje preživetje kar 10 km² in če je današnja gostota prebi-

valstva na Slovenskem 94 prebivalcev na kvadratni kilometer, to pomeni, da je naša današnja obremenitev energijskih tokov – rečeno zelo približno – tisočkrat večja od tiste naravne iz prostora, ki mu še mirno lahko rečemo naša pokrajina.

Osnovne poteze boja za energijo v agrarni krajini ostajajo vselej in povsod v bistvu enake, le da so s sodobnimi načini pridobivanja hrane v marsičem še potencirane. Sodobna agrarna krajina ni prijazna ne drevesu ne grmu ne živali, še človeku ne. Splošnim obremenitvam okolja se v njej pridružuje še uničevanje minoritetnih habitatov, npr. mlak, močvirij, naravnih bregov rek in potokov, gozdnih otokov in ostankov itn. Kar človeku ne koristi neposredno, izgublja pravico do obstanka!

Kulturno krajino agrarne družbe lahko imenujemo agrarno, ker sta njena zgradba in delovanje podrejena agrarnemu kompleksu. V industrijski družbi postajajo prostorske dominante industrijsko-urbane aglomeracije, ki same (s pozidavo) ali z infrastrukturo (prometno, energetska), ki jih povezuje in vzdržuje, preobražajo tudi agrarni prostor, in sicer na načine in z zakonitostmi, ki so naravi popolnoma tuji. Zgradba in delovanje krajine se morata podrežati tehnološkim normam, v katerih ni misli na druga sobitja in obzira

V OKTOBRU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiten divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem prepovedala.

navadni jelen-samec in jelen damjek-samec

košuta navadnega jelena in tele ter damječa košuta in tele

srnjak

srna in mladič

divji prašič
Odstrel vodeče svinje ni dovoljen!

medved

mufflon oven in mufflonka ter jagnje

gams kozel

gamsja koza in mladič

jazbec

poljski zajec

polh

mlakarica, črna ilska, regeljc, kreheljc

fazan

gozdni jereb-petelin

golob grivar, grlice

veliki kljunač in kozica

kragulj in skobec

11. X. vzide ob 6.14, zaide ob 17.23
26. X. vzide ob 6.34, zaide ob 16.57

☉ = 2. X.,

☽ = 10. X.,

☾ = 18. X.,

☺ = 25. X.,

do njih, velikokrat še do človeka ne. Toda najsi je agrarna krajina še tako spremenila naravno strukturo prakrajine, je v bistvu vseeno ostala življenju prijazna, pestra in radodarna.

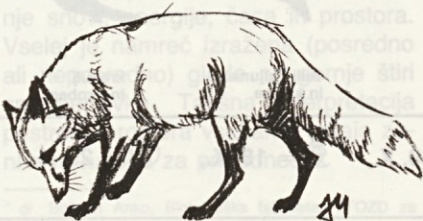
Glavne značilnosti poagrarne krajine z vidika živalskega sveta so:

1. splošna obremenitev okolja,
2. bolj groba tekstura ohranjenega agrarnega prostora,
3. povečana enonamenskost in homogenizacija krajinskih sistemov,
4. pojav pootočenja – tj. tvorbe ekološko izoliranih prostorskih enot, ki nastajajo z zazidavo, gradnjo infrastrukturnih objektov ipd.

Pri prvih treh skupinah omenjenih značilnosti gre za pojave, ki postanejo največkrat pogubni šele s kumulativnostjo svojih učinkov in se jim v prostoru žival navsezadnje lahko celo prilagodi ali se umakne v ugodnejša okolja. Pri razkosavanju živalskih habitatov in nasilnih prekinitev letnih (ali dnevnih) migracijskih poti gre za nenadne dogodke, ki že posamično lahko resno ogrožajo preživetje posameznih vrst, v svoji celovitosti pa prav gotovo pomenijo katastrofo. Ujete v prostorsko mrežo cest, naselij, reguliranih ali zajezenih vodnih tokov, daljnovodov, intenzivnih kmetijskih kultur ali gozdarskih monokultur in podobnega, mnoge živalske vrste izgubljajo prosto mobilnost kot eno glavnih sredstev v boju za preživetje. Ujete v otokih, velikokrat manjših, kot jih zahteva njihova narava, so ogrožene ne le v svojih prehranskih, ampak (pogosto še bolj) tudi v ekoloških značilnostih (prim. Sklepe posveta Gozd–divjad, Ljubljana 1982, str. 259), skratka, obsojene so na propad.

Tisto, kar se dogaja znotraj takih otokov, bi z nekoliko domišljije lahko primerjali z dogajanjem v času, ko npr. odteka Cerkniško jezero. Tisti jezerski prebivalci, ki bodo imeli srečo, se bodo umaknili v območja, ki imajo zvezo s podzemeljskimi vodami, drugi pa bodo obtičali v mlakah, ločenih od Stržena. Nekateri bodo v njih propadli, nekaterim bo to celo v korist, preostali se bodo spopadali za preživetje, dokler mlaka ne bo presahnila ali ne bo prišla nova povodenj.

(Se nadaljuje)

Do kdaj še mačehovsko in enostransko

Temu zapisu sem nalašč dal nekoliko dvomljiv in izzivalnejši naslov, z željo, da bi, če se kdo morda ne strinja z dejstvi in ocenami, skupaj zaokrožili to problematiko.

Že več let ugotavljamo, da se naravne razmere za gojitev divjadi slabšajo. Ponekod so razmere v okolju že kritične, posamezne vrste pa tako ogrožene, da je treba resnično biti plat zvona. Strinjam se z vsemi, ki poudarjajo, da je treba pri prihodnjem obravnavanju (in seveda tudi zdajšnjem) temeljnih vprašanj varstva in gojitve divjadi popolnoma zagotoviti strokovne odločitve in strategijo, ki naj izhaja iz celovitosti življenjskega prostora posameznih vrst divjadi in njihovih temeljnih zahtev v tem prostoru. Tako govori tudi začetek programskih izhodišč za sejo skupščine Lovske zveze Slovenije s 25. junija 1988.

Ne želim polemizirati z izhodišči, ki smo jih, mimogrede povedano, delegati dobili v roke na sami seji, saj se mi zdi, da so kljub vsebinski okrnjenosti in morda tu in tam nedorečeni, bistvo vendarle okvirno zajeli. Poraja pa se mi nekaj vprašanj, ki mi že dalj časa ne dajo miru.

Kot mlajši član lovske organizacije se soočam z vsemi problemi, s katerimi se ta čas ubadam. Nekaj sem jih omenil v začetku sestavka, čeprav bi pravzaprav spadali v njegovo jedro. Nikakor namreč ne morem razumeti, da smo do nekaterih pojavov v naravnem prostoru tudi lovci tako brezbrizni. Na veliko govorimo in razpravljamo o tem, da potrebujemo več površin za mirne cone, remize, pasišča, krmne njive. Prav; toda kaj storiti ob pogledu na površine, ki jih uredimo kot intenzivno njivo za pridelovanje koruze? To potrebujemo za zimsko krmljenje divjadi, porečete. Prav, toda ali smo na pravi poti, ko skupaj s tistimi, ki jih neusmiljeno kritiziramo, da v preveliki vnemi za hektarskimi donosi uporabljajo vse mogoče herbicide in pesticide, počenjamo enako? Marsikje sem namreč lepo videl, da se na teh poljih »lovska koruza« po ničemer ne razlikuje od druge. O pasiščih in remizah smo si svoje že povedali, zato o tem ne želim razpredati. Ni vse tako, kot bi moralo biti, vsa čast pa vsem tistim, ki urejujejo te površine tako, kot se to spodobi. Da smo mačehovski do okolja, potrjujejo tudi pojavi ekološko in lovsko nečistega vedenja nas samih, ko zlasti ob jesenskih brakadah večkrat pustimo za seboj stvari, ki spadajo na smetišče (plastični tulci izstreljenih nabojev). Skrbi me tudi dvojna morala, ko po eni strani kot člani lovske organizacije kritiziramo početje, ki škodi okolju, naravi in divjadi, po drugi strani pa v vsakdanjiku, ko se znajdemo v drugačni vlogi, delamo enako tudi sami. Prav dvojnost morale nam večkrat najbolj škoduje, po njej pa nas marsikdo tudi ocenjuje. Torej pamet v roke in korenit zasuk k boljšemu, v dobro temeljnega poslanstva, ki ga opravljamo. Le strpnost, strokovnost na vseh ravneh in popolna razumnost nas vodijo do končnih ciljev.

V smernicah smo tudi zapisali, da »se mora usmeritev v vseh vprašanjih, še posebej pa pri odnosu do škodno problematičnih vrst, uresničevati z doslednim spoštovanjem namena rajonizacije in pri uveljavitvi kontrolnih metod sonaravnega gospodarjenja z divjadjo in njenim življenjskim okoljem. Med osnovne naloge spada tudi zagotavljanje dolgoročne usklajenosti prostorske in številčne zastopanosti divjadi«. Število divjadi naj bo torej v pravem razmerju z zmoglostmi okolja; če je število previsoko, vemo, kakšne so posledice! Kaj pa, če je število premajhno, na spodnji meji? Tudi tega je precej, vendar se mi zdi, da posamezniki tega problema v svoji lovski vnemi, ko pritisakajo na »petelina«, nočejo upoštevati. Še najbolj me skrbi padec številčnosti male divjadi, kar potrjuje tudi statistika. Zato sem izredno vesel vseh poročil o tem, kako so z ukrepi dvignili število zajcev, fazanov in poljskih jerebic tam in tam. Pri mali divjadi bomo v resnici morali ustaviti upadanje, kar nam očitno doslej z neposrednim izpuščanjem iz umetne zreje ni šlo ravno najbolje od rok. Gojivne ukrepe usmerjamo v izboljševanje življenjskih razmer, ali pa divjad izpuščajmo tako, kot je to pač v skladu z veljavno strokovno podlago pravilno. Kaj pomeni izpustiti v 3000 ali 4000 hektarov veliko lovišče 50 keščkov? Kapljica v morje! Kaj pomeni prepustiti izpuščeno mladež usodi in tegobam neizprosnih naravnih zakonitosti? Pri tem pozabljamo na obveznosti! Toda žal na jesenskih lovih ne, takrat kvečjemu preklinjamo, zakaj smo tako malo odstrelili. Izpuščanje je drago, res je, kaj pa razkošni lovski domovi ali celo kar dvorci? Tudi o tem je bilo prelitega že veliko črnila, zato pustimo ta vprašanja za kdaj drugič.

Zavedam se, da sem vse te probleme, o katerih bi lahko na dolgo in široko razpravljali in pisali, pravzaprav samo omenil, poleg tega pa nisem imel nobenega namena zadev posploševati, saj gre za posamezne primere, o katerih pač skupaj razmišljajmo. Napisal sem jih z dobrim namenom, da bomo tudi drobne pomanjkljivosti čim prej odpravili, predvsem kot varuhi narave in divjadi. Ni mi namreč vseeno, kaj se dogaja z okoljem in še zlasti z divjadjo. Ne morem tudi podpirati razlaganja strokovnih dognanj, usmeritev in politike tako, kot posamezniku v danem trenutku najbolj ustreza. Zato odprtih rok podpiram prizadevanja in usmeritve, da naloge varstva in gojitve divjadi v vse slabših naravnih razmerah zahtevajo več strokovnega znanja in odgovornosti vseh lovcev. Pri tem pa je še kako pomembno tako osnovno kot dopolnilno izobraževanje v LD, ZLD in LZS.

Marjan Toš

Do svojih sadik za lovišče!

Najlaže in najhitreje si lahko zagotovimo sadike različnih rastlinskih vrst za lovišče, če jih vzgojimo sami.

Za ureditev remiz, alej, vetrobranskih pasov itd. potrebujemo več vrst kakovostnih sadik. Nekatere vrste (kostanj, hrast ipd.) vzgajamo iz semena, sadike pa lahko vzgojimo v lastni drevesnici, ki si jo uredimo na primernem mestu v lovišču. Ko so dovolj stare in velike, jih po načrtu presadimo na določene površine.

Sadike visokih dreves za lovske potrebe posadimo bolj na redko kot sicer (glede na največjo širino krošnje, ki jo drevo lahko razvije). Drevesna krošnja naj namreč ne bi preveč zasenčila zemljišča, saj mora pod drevesi uspevati čim bogatejša podrast (grmi, zelišča in trava), ki je zelo pomembna za skrivališče, kritje in za gnezdenje divjih živali.

Seveda si vse LD ne bodo uredile svoje velike drevesnice. Za lesnate vrste rastlin, ki jih nameravamo vzgojiti, zadostuje že manjši vrt ali ograjena površina v lovišču. To pa seveda pomeni, da mora lovec, ki se je tega dela lotil, poznati osnovne stvari o razmnoževanju lesnih vrst rastlin in o njihovi nadaljnji gojitvi. Zelo na splošno lahko rečemo, da listavce gojimo do saditve 2 leti, zimzelene in občutljivejše vrste sadik 2–3 leta, drevesa za drevorede 3–5 let, iglavce pa okoli 4 leta.

Spet na splošno: drevesa in grmičje razmnožujemo s semenom (*generativno*) ali z drugimi deli rastline (*vegetativno*).

Razmnoževanje iz semena

Iz semena vzgajamo največkrat drevesa (iglavce in listavce) pa tudi nekatere vrste grmov. Pri tem moramo vedeti, da najboljšega semena ne dobimo na osamljenih drevesih in grmih, ampak tam, kjer rastejo v skupini. Zbrano ali obrano seme mora biti zrelo in nepoškodovano. Po obiranju mesnate plodove cele – če so večji, jih razdrobimo – stresemo v posodo, v kateri naj zginejo in se skisajo. Nato s spiranjem z vodo (najbolje skozi sita) odločimo seme od mesnatega dela plodov. Očiščeno seme prestavimo na suho in

vetrovno mesto, sejemo pa ga takoj ali šele po *stratifikaciji*.

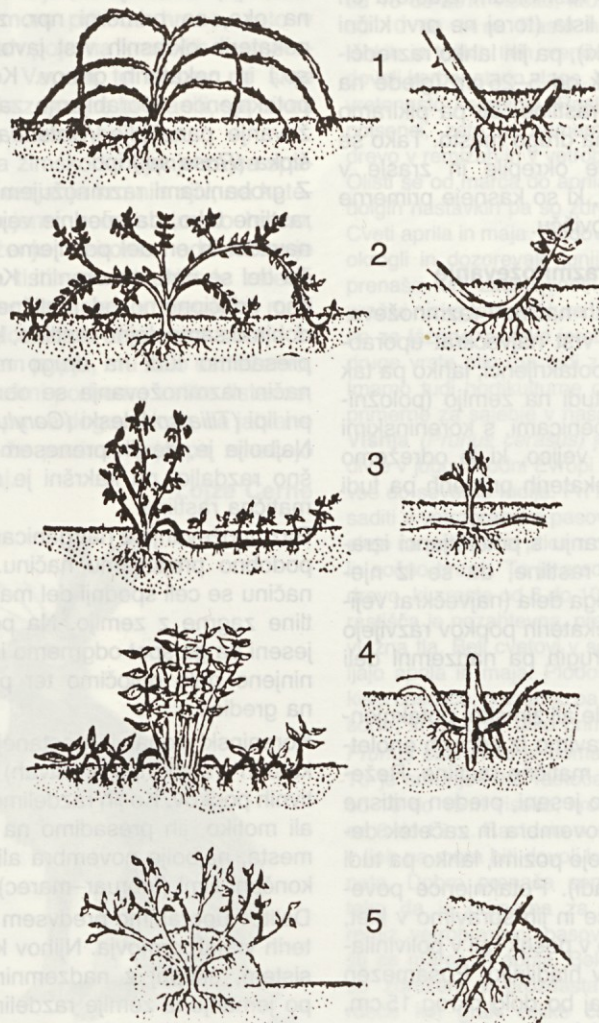
Stratificirati moramo tisto seme, ki v normalnih razmerah vzkljuje šele po letu dni ali še kasneje po obiranju.

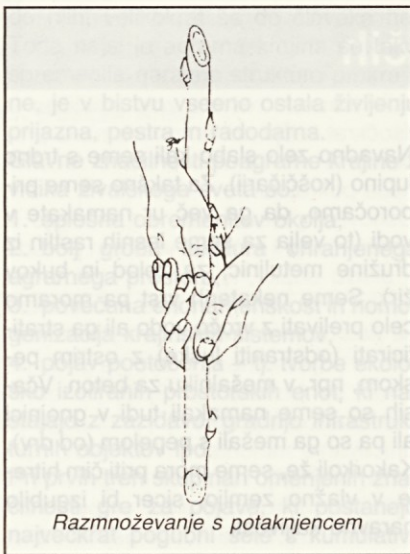
Stratifikacija je dokaj enostaven postopek: seme mešamo z vlažnim peskom, in sicer v perforiranih posodah ali zabojih, najbolje v vlažni kleti, kjer naj ostane do pomladi ali najdlje do časa, ko začne kaliti. V tem primeru moramo posodo ali zaboj premestiti na hladnejše mesto, kjer se bo kalitev upočasnila, takoj nato pa moramo seme posejati. Stratificirano seme navadno vzkljuje že nekaj dni po setvi. Stratificirati moramo tudi seme, ki hitro izgublja sposobnost kalitve, če se osuši, pa ga ni mogoče sejati takoj, ko je zrelo. Takšno je seme iz mesnatih delov plodov.

Navadno zelo slabo kali seme s trdno lupino (koščičarji). Za takšno seme priporočamo, da ga več ur namakate v vodi (to velja za seme lesnih rastlin iz družine metuljnic, za želod in bukov žir). Seme nekaterih vrst pa moramo celo prelivati z vročo vodo ali ga stratificirati (odstraniti luske) z ostrim peskom, npr. v mešalniku za beton. Včasih so seme namakali tudi v gnojnici ali pa so ga mešali s pepelom (od drv). Kakorkoli že, seme mora priti čim hitreje v vlažno zemljo, sicer bi izgubilo naravno kaljivost.

Seme sejemo jeseni (september-november), in to nestratificiranega ali stratificiranega (npr. seme iz mesnatih plodov), in spomladi. Seme odpornih vrst dreves sejemo prej (jelša, breza itd.), druge vrste pa kasneje,

Nekaj načinov vegetativnega razmnoževanja lesnatih rastlin z grobancami (1, 2, 3, 4) in natrganicami (5)

Razmnoževanje s potaknjencem

da kaljivosti ne bi prizadel pozni mraz. Semena nekaterih drugih vrst dreves in grmov lahko sejemo tudi poleti, če njihovi plodovi dozorevajo že konec pomladi. Setev bi morali v tem primeru končati že do konca julija, če želimo, da bodo rastline dozorele do zime. Seme sejemo v vrste z razmakom 15–30 cm. Ko rastlinicam zrasteta en ali dva prava lista (torej ne prvi klični oz. kotiledonski), pa jih lahko razredčimo na razmak od 5–25 cm (glede na vrsto lesnate rastline) ali pa pikiramo – presadimo na drugo mesto. Tako se bodo rastlinice okrepile in zrasle v zdrave sadike, ki so kasneje primerne za saditev v lovišču.

Vegetativno razmnoževanje

Od vegetativnih načinov razmnoževanja drevesnih vrst največkrat uporabljamo način s potaknjenci, lahko pa tak del položimo tudi na zemljo (položnica), oz. z grebenicami, s koreninskimi potaknjenci, z vejico, ki jo odrežemo od grma, v nekaterih primerih pa tudi s cepljenjem.

Pri razmnoževanju s potaknjenci izrabimo lastnost rastline, da se iz nje-nega določenega dela (največkrat vejica) v tleh iz nekaterih popkov razvijejo korenine, iz drugih pa nadzemni deli rastline.

Zrele (olesenele ali zimske) potaknjence vedno pripravimo iz zdravih enoletnih zrelih vejic matične rastline. Režemo jih navadno jeseni, preden pritisne mraz (konec novembra in začetek decembra – redkeje pozimi, lahko pa tudi zgodaj spomladi). Potaknjence povežemo v snopiče in jih spravimo v klet, kjer jih vložimo v pesek (ali v polivinilaste vrečke in v hladilnik). Posamezen potaknjenek naj bo dolg okrog 15 cm, imeti mora 3–4 brste, pri čemer mora

biti spodnji rez pravokoten in zelo tesno ob brstu, zgornji rez pa okrog 1 cm nad najvišjim brstom, ki spomladi po saditvi gleda okrog 1 cm nad zemljo. Zelene (poletne) potaknjence si oskrbimo junija ali julija z istoletnih, širokih enoletnic. Dolgi naj bodo 5–7 cm. Spodnji rez naj bo tesno pod listom, ki ga odstranimo, druge 2–3 liste pa skrajšamo na tretjino do polovico. Zelene potaknjence razkužimo z blago raztopino hipermangana in jih v lončkih postavimo v zaboj. Ko se ukoreninijo, še jeseni, jih prepikiramo na gredice. Koreninske potaknjence dobimo iz matične rastline s tistih delov korenin, kjer so bujnejši adventivni listi. Pripravimo jih pozno jeseni. Spomladi jih narežemo na dolžino 4–8 cm (tudi spodnji rez naj bo poševen), zasadimo pa jih cele (pokonci ali postrani) v zabojčke z lahko zemljo, in to okrog 1 cm pod površino. Ko zrastejo, jih na pomlad presadimo na gredice.

Potaknjence uporabljamo pri razmnoževanju večine vrst grmovij in mehkih listavcev. Zelene potaknjenci so dobri za razmnoževanje brogovite (*Viburnum sp.*). Potaknjenci, ki smo jih cepili na oko, so primerni npr. za vzgojo nekaterih okrasnih vrst javorov (*Acer sp.*) in nekaterih grmov. Koreninske potaknjence uporabljamo za razmnoževanje panešplje (*Cotoneaster sp.*), šipka (*Rosa sp.*) ipd.

Z grobancami razmnožujemo lesnate rastline tako, da spodnje veje zvijemo navzdol in en del pokrijemo z zemljo. Ta del se nato zakorenini. Ko ga končno odščipnemo od matične rastline, dobimo samostojno rastlino, ki jo lahko presadimo tudi na drugo mesto. Ta način razmnoževanja se obnese npr. pri lipi (*Tilia sp.*), leski (*Corylus ps.*) itd. Najbolje je, da jih prenesemo na takšno razdaljo, na kakršni je rasla tudi matična rastlina.

Razmnoževanje z natrganicami je zelo podobno prejšnjemu načinu. Pri tem načinu se celi spodnji del matične rastline zagrne z zemljo. Na pomlad ali jeseni pa ga spet odgrnemo in zakoreninjene dele odločimo ter presadimo na gredice.

Koreninski poganjki nastanejo pri nekaterih vrstah (npr. pri slivah) iz adventivnih popkov. Ko jih razdelimo z lopato ali motiko, jih presadimo na ustrezna mesta, najbolje novembra ali takoj po končani zimi (februar–marec).

Delitev uporabimo predvsem pri nekaterih vrstah grmovja. Njihov koreninski sistem, skupaj z nadzemnim delom, po jemanju iz zemlje razdelimo in ponovno posadimo. Grmovje ne sme biti

preveč staro in imeti mora primerno velike nadzemske in podzemske dele. Obstaja tudi razlika pri razmnoževanju listavcev in iglavcev. Do neke mere se razlikuje tudi vzgoja listopadnih in zimzelenih listavcev. Ker pa v tem članku lovcem ne nameravamo posredovati podrobnih napotkov, ki so potrebni za razmnoževanje posameznih vrst, primernih za lovstvo, ampak smo predstavili le splošen pregled, o tem ne bomo govorili.

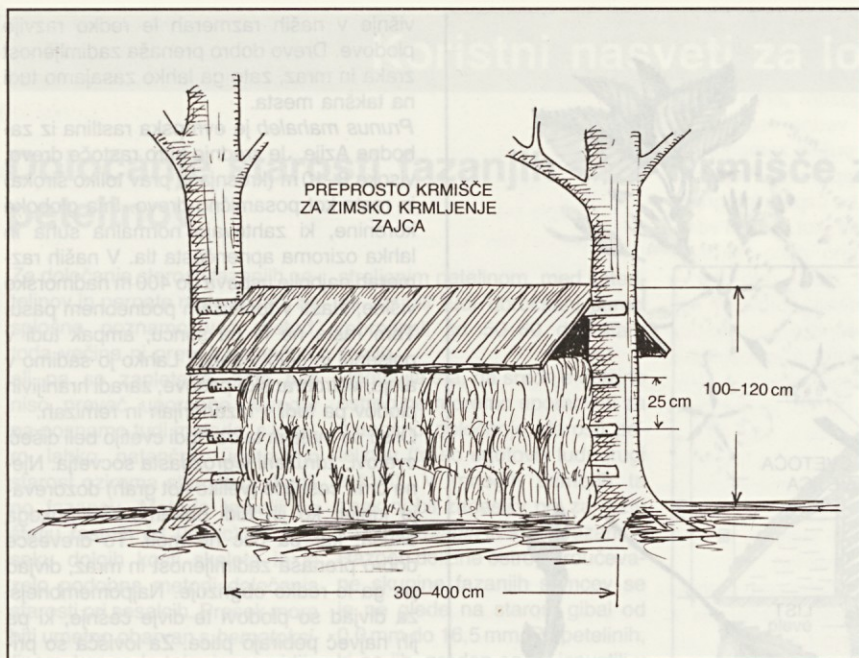
Skratka: vzgoja lastnih sadik v posameznih loviščih je najhitrejša in neposredna rešitev. Res je, da ne moremo v tako majhnih drevesnicah zagotoviti dovolj sadik določenih rastlin za vse lovišče. Za to so usposobljeni le poklicni drevesničarji in strokovnjaki, ki temeljito poznajo tehnologijo vzgoje različnih vrst sadik.

Po članku Josefa Hromasa, Myslivost 2/87 pripravil **Z. Timarac**

Zimsko krmljenje zajca

Poljski zajec je kot avtohtona divjad dobro prilagojen našemu podnebjju, zato se tudi pozimi lepo znajde in le redko poginja zaradi lakote. Tare pa ga pomanjkanje zimske hrane zaradi vse slabših življenjskih razmer v naravi, saj prav količina zimske hrane odločilno vpliva na njegovo številčnost. Več hrane pomeni tudi višjo številčnost zajca. Zajci, ki pozimi ne trpijo zaradi pomanjkanja hrane, so tudi odpornejši za vremenske neprilike in boleznin in imajo večji prirastek. Zato mora v sedanjih slabih razmerah postati zimsko krmljenje zajcev, ki doslej ni bilo v navadi, nujen in obvezen gojitveni ukrep.

V zajčjih loviščih moramo na vsakih 50 do 100 ha lovne površine postaviti po eno krmišče, še bolje pa je, da uredimo krmišče v vsakem poljskem gozdiču ali večjem grmišču. Krmišče postavimo že oktobra, takoj po spravilu kmetijskih pridelkov. Krmišča za zajca so lahko stalna ali prenosna. Najbolje je, da uredimo v lovišču nekaj stalnih krmišč, ki jih namestimo na razmeroma golih njivskih tleh, ob kanalih in nasipih, kjer se zajec zadržuje tudi pozimi. Prenosna krmišča so od 3 do 4 m dolge, 2 m široke in 1,3 m visoke krmilne jaslji, izdelane tako kot za srnjad, le da so nekoliko nižje. Boljša so stalna večja

krmišča, ki jih namestimo na takšnem prostoru, da jih poleti ni treba odstraniti. Stalna krmišča imajo to prednost, da se zajci nanje navadijo in se tja umaknejo tudi med snežnimi meteži. Veliko zajcev si tudi lož uredi kar na krmišču, kjer je lepo suho. V praksi so se kot stalna krmišča najbolje obnesla od 10 do 20 m dolga krmišča, hranilne jaslji ali improvizirani kozolčki. Na dolgih krmiščih se hrani in zadržuje veliko več zajcev kot na manjših. Kozolec izdelamo sami ali pa tako, da na drevesna debla preprosto pribijemo 4 do 6 letev 20 do 25 cm drugo od druge. Kozolček prekrijemo z neprepustno streho ali tako, da med gornji letvi na tesno natlačimo koruzno slamo. Za zajčja krmišča izkoristimo tudi kmečke kozolce. Kozolci ostajajo zdaj pozimi prazni, zato jih založimo lovci ali pa se o tem dogovorimo s kmetovalci. Če stoji več kozolcev skupaj, založimo vsaj enega, sicer pa založimo s krmo vse osamljene kozolce. Kozolce založimo tako, da spodnje 2 do 3 letve v vsaj enem oknu založimo s senom, zgornjo letev nad senom pa založimo s koruzno slamo, ki bo seno varovala pred padavinami.

Krmne jaslji, kozolce ali kozolčke založimo s senom, travno deteljno mešanico ali lucerno. Otava in črna detelja sta za krmljenje zajca manj primerni. Seno mora biti seveda kakovostno, slabo posušenega, izpranega in plesnivega sena zajec ne mara. Odlična suha krma za zajca je tudi neomlaten oves, ki ga lahko lovci pridelajo kar na svojih krmnih njivah. Poleg sena pokladamo na zajčja krmišča občasno ali stalno

tudi zrnato hrano, oves in koruzo, ter sočno hrano, na primer sladkorno peso, repo, korenje in topinambur. Zajec poje na dan okoli 30 dag suhe hrane, vendar prihaja na krmišča le, kadar sam ne more priti do hrane, zato v milih zimah poje na krmiščih razmeroma malo. Vendar to lovcev ne sme zavesti, da zajca ne bi hranili, saj nikoli ne vemo, kakšna bo zima.

K skrbi za zimsko krmljenje zajca spada poleg urejanja krmnih njiv, na katerih pridelujemo zeleno zimsko hrano, tudi pluzenje oziroma odmetavanje snega na tistih mestih, kjer je zelena hrana. Ker se zajec v precejšnji meri hrani z glodanjem drevesne skorje in objedanjem popja, mu zelo ustrezemo, če mu pozimi podremo velike listavce, s sadjarji pa se dogovorimo, da jablane obrežejo že pozimi, veje pa zmečejo prek ograj.

Lojze Černe

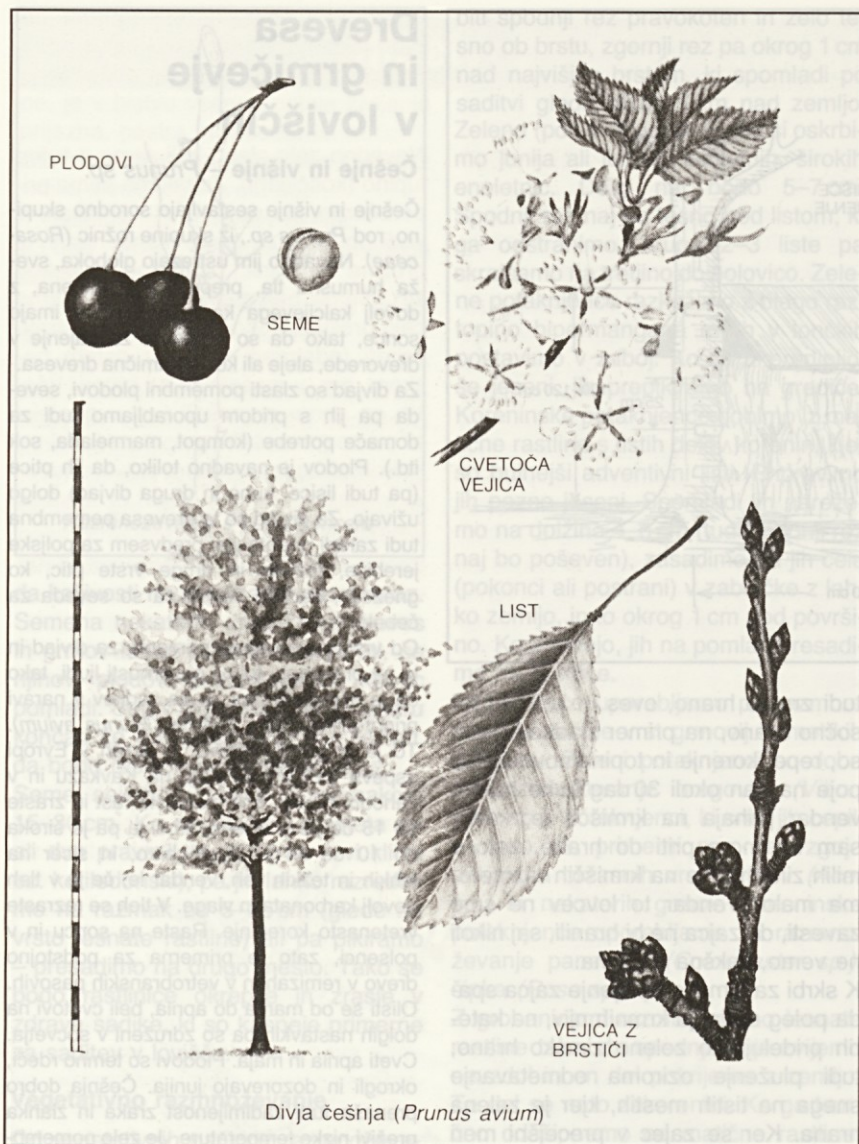
Drevesa in grmičevje v loviščih

Češnje in višnje – *Prunus sp.*

Češnje in višnje sestavljajo sorodno skupino, rod *Prunus sp.*, iz skupine rožnic (*Rosaceae*). Navadno jim ustrezajo globoka, sveža humusna tla, prepustna in glinena, z dovolj kalcijevega karbonata. Rade imajo sonce, tako da so primerne za sajenje v drevorede, aleje ali kot posamična drevesa. Za divjad so zlasti pomembni plodovi, seveda pa jih s pridom uporabljamo tudi za domače potrebe (kompot, marmelada, sok itd.). Plodov je navadno toliko, da jih ptice (pa tudi lisice, kune in druga divjad) dolgo uživajo. Za divjad so ta drevesa pomembna tudi zaradi orientacije, predvsem za poljske jerebice, fazane in druge vrste ptic, ko gnezdijo, nadvse važna pa so seveda za čebele.

Od vrst, ki so najbolj primerne za divjad in ki ne pritegnejo toliko pozornosti ljudi, tako da je okrog njih mir, je za saditev v naravi priporočljiva **divja češnja** (*Prunus avium*). To je avtohtono drevo, ki razen v Evropi uspeva tudi v Mali Aziji, na Kavkazu in v zahodni Sibiriji. Ima stebelasto rast in zraste od 15 do 20 m visoko, krošnja pa je široka od 10 do 14 m. Raste hitro, in sicer na lahkih in težkih tleh, vendar le, če je v tleh dovolj karbonata in vlage. V tleh se razraste vretenasto koreninje. Raste na soncu in v polsenici, zato je primerna za podstojno drevo v remizah in v vetrobranskih pasovih. Olisti se od marca do aprila, beli cvetovi na dolgih nastavkih pa so združeni v socvetja. Cveti aprila in maja. Plodovi so temno rdeči, okrogli in dozorevajo junija. Češnja dobro prenaša tudi zadimljenost zraka in zlahka preživi nizke temperature. Je zelo pomembna za fazane, poljske jerebice in za mnoge druge vrste ptic (pa tudi za lisice in kune). Imamo tudi hortikulturne oblike, ki so zelo primerne za sajenje v naša lovišča.

Višnja (*Prunus cerasus*) je drevo, ki raste divje v jugovzhodni Evropi in v zahodni Aziji vse do severne Indije. Pri nas jo je mogoče saditi v vetrobranske pasove ali remize in v aleje na poljih, kjer pticam daje dokaj bogato in sočno hrano. To je srednje hitro rastoče drevo, ki zraste od 8 do 10 m visoko. Glede rastišča je nezahtevna, prenese pa suha in vlažna tla. Beli cvetovi v socvetju se pojavljajo aprila in maja. Plodovi so črno rdeče kisle češnjice, poznamo pa tudi hortikulturne sorte, ki so prav tako primerne za lovišča. *Prunus subhirtela* je doma na Japonskem. To je srednje hitro rastoče drevo in zraste od 10 do 15 m visoko, krošnja pa je široka od 8 do 12 m. Raste na normalnih rastiščih, v tleh pa mora biti dovolj kalcijevega karbonata. Dobro prenaša sonce in polsenico, tako da je primerna za zasaditev robov remiz, vetrobranskih pasov in gozdičev. Olisti se marca in aprila. Belo rožnati cvetovi so združeni v grozdasta socvetja. Črno rdeče kot grah velike češnjice (plodovi) dozorevajo junija, vendar redko, ker ta vrsta

višnje v naših razmerah le redko razvije plodove. Drevo dobro prenaša zadimljenost zraka in mraz, zato ga lahko zasajamo tudi na takšna mesta.

Prunus mahaleb je evropska rastlina iz zahodne Azije. Je srednje hitro rastoče drevo, visoka 8–10 m (krošnja je prav toliko široka) in raste kot posamično drevo. Ima globoke korenine, ki zahtevajo normalna suha in lahka oziroma apnenčasta tla. V naših razmerah najbolje uspeva do 400 m nadmorske višine, zlasti v toplejšem podnebju pasu. Tam raste ne le na soncu, ampak tudi v polsenci in celo v senci. Lahko jo sadimo v aleje, vetrobranske pasove, zaradi hranljivih plodov pa tudi v fazanerijah in remizah.

Olisti se maja in takrat tudi cvetijo beli dišeči cvetovi, združeni v grozdasta socvetja. Njene črne češnjice (velike kot grah) dozorevajo junija, ko jih tudi obiramo. So trpkega okusa, kar pa ptic ne moti. To drevesce dobro prenaša zadimljenost in mraz, divjad pa ga le redko obgrizuje. Najpomembnejši za divjad so plodovi te divje češnje, ki pa jih največ pobirajo ptice. Za lovišča so primerne tudi hortikulturne oblike.

Prunus serrulata je doma na Japonskem, Koreji in Kitajskem. Pri nas ta vrsta češnje hitro zraste do 20 m visoko (krošnja je široka od 7 do 9 m). Raste na normalnih tleh, bogatih s kalcijevim karbonatom, kjer razvije zelo razvejan koreninski sistem. Ima rada sonce, raste pa tudi v polsenci, tako da jo priporočajo zlasti za saditev v aleje ali kot posamično drevo (bolje kot za remize).

Olisti se aprila in maja, rožnati in beli cvetovi pa se pojavljajo maja. Plodovi so majhni, rdeči, a se pri nas slabo razvijajo. Drevo je odporno proti zmrzali in zadimljenosti zraka. Če v lovišču raste na samem, je tudi važno orientacijsko drevo.

Češnje in višnje so v naših loviških pomembne (izboljšana ponudba hrane) posebno za pernato divjad.

Z. T.

Ustanovljena je jugoslovanska zveza ornitoloških društev

Bralce revije *Lovec* obveščamo, da je bila 13. 6. 1988 ustanovljena **Zveza ornitoloških društev Jugoslavije** s sedežem v Zagrebu. Ta zveza je nastala z združitvijo republiških in pokrajinskih ornitoloških društev, ki delujejo v SFR Jugoslaviji.

»Savez ornitoloških društava Jugoslavije«, kot se uradno imenuje, se bo ukvarjal (in koordiniral) s skupnim znanstveno-strokovnim raziskovalnim delom na področju ornitologije in s svojim programom dvigal popularnost ornitološke znanosti. Organiziral bo tudi znanstvena in strokovna posvetovanja in ekskurzije, založniško dejavnost in opravljal druge pomembne naloge, v mednarodnih okvirih pa bo organiziral sodelovanje z organizacijami, ki se ukvarjajo s proučevanjem in varstvom ptic. Predsednik nove zveze je dr. Vojislav Vasić, podpredsednik prof. Janez Gregori, tajnica mag. Jasmina Mužinić, blagajničarka pa Jasminka Fištrović. Častni doživljenjski predsednik je dr. Sergije Matvejev.

Naslov: **Savez ornitoloških društava Jugoslavije**
(Union of Ornithological societies of Yugoslavia)
Ilirski trg 9, 41000 Zagreb, Yugoslavia
tel.: (041) 274 809

Uredništvo

OBVESTILO

V okviru proučevanja jelenjadi in divjih prašičev v GL Ljubljanski vrh in GL Žitna gora odlavljajo in s posebnimi ušesnimi znamkicami označujejo jelenjad in divje prašiče. Jelenjad odlavljajo in označujejo tudi v gojitvenem lovišču Jelen-Snežnik.

Prosimo vse lovske organizacije in lovece, da sporočajo podatke o morebitnih opaznih ali odstreli tako označene divjadi in s tem prispevajo k celovitosti podatkov.

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE
Ljubljana, Župančičeva 9

Določanje starosti fazanjih petelinov

Za določanje starosti fazanjih petelinov in pernate male divjadi na splošno poznamo več metod, toda večina ni preveč natančna, ali pa so zapletene, zato tudi niso preveč uporabne. Vendar pa poznamo tudi metodo, s katero lahko natančno ugotovimo starost oziroma starostno skupino fazanov. Metoda temelji na štetju rastnih črt (letnic) na preseku dolgih kosti skeleta in je zelo podobna metodi določanja starosti pri sesalcih. Presek mora biti umetno obarvan s *hemotoksilinom*, ker se le tako jasno vidijo rastne črte.

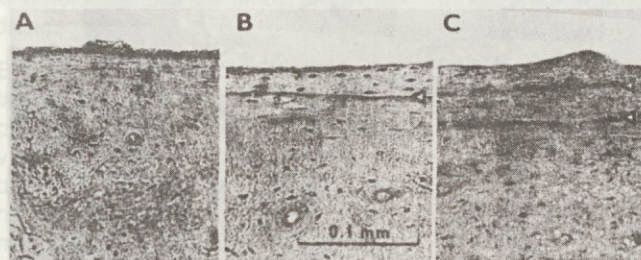
Dr. Peto Koubek in dr. Vit Hrabec (Myslivost 7/84) sta tovrstne izsledke primerjala s podatki, dobljenimi z drugimi metodami, pri katerih so si pomagali npr. s telesno dolžino, obliko, obarvanostjo perja in obliko ostrog petelinov. Po tej metodi sta leta 1982 in 1983 določila starost 205 od-

streljenim petelinom, med katerimi so bili tudi obročkani samci (obročkali so 50–60 dni stare živali).

Ugotovila sta, da srednje dolžine ostrog ne moremo uporabljati za natančno določanje starosti petelinov (to so ugotovili tudi drugi avtorji). V mnogih primerih ta znak ni bil zanesljiv niti za razlikovanje *mladih* in *starih* fazanov. Razpon dolžine ostrog proučevane skupine fazanjih samcev se je ne glede na starost gibal od 0,0 mm do 16,5 mm. Pri petelinih, ki so jih, preden so jih izpustili v lovišče, obročkali (stare 6–7 mesecev), je znašala od 0,0 do 15,2 mm, pri starejših kot leto dni pa od 0,7 do 16,5 mm.

Iz povedanega vidimo, da se razpon dolžine ostrog pri obeh starostnih skupinah tako pokriva, da med njima ni mogoče potegniti razmejivne črte. Tako je tudi pri drugih razlikovalnih znakih

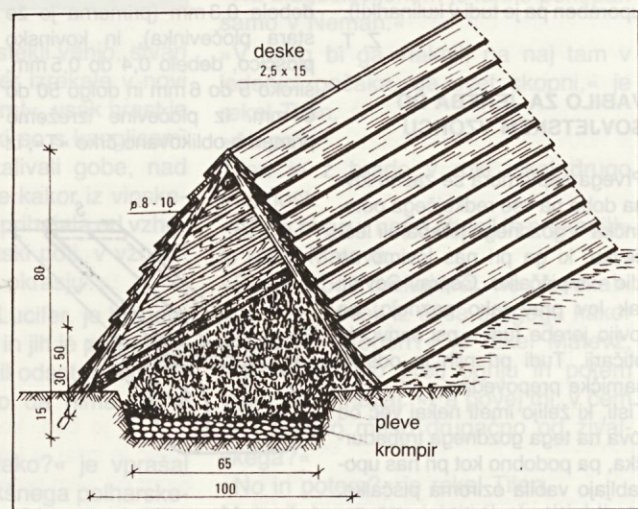
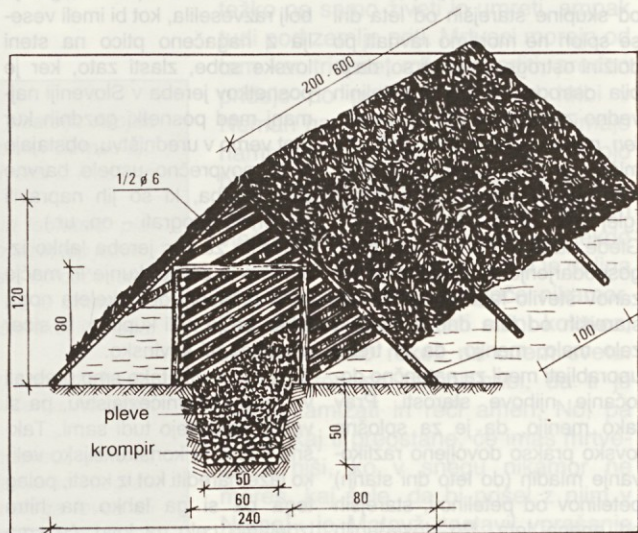
1. Mikroskopski posnetek drugega članka tretjega prsta fazanjega petelina, starega 6–7 mesecev (A – brez rastne črte), starejšega od enega leta (B – z eno rastno črto) in starejšega od dveh let (C – z dvema rastnima črtama)

2. Oblika fazanove ostroge: starost 6–7 mesecev (A, B), starejših od enega leta (C)

Krmišče za divje prašiče

Poljski lovski strokovnjaki in praktiki priporočajo dva tipa krmišč za krmljenje divjih prašičev, ki ju vidimo na skici. Vanje pokladamo okopavine – repo, krompir, topinambur in drugo – uporabna pa sta tudi za krmljenje z gozdnimi plodovi in sadjem. Prva izvedba (zgoraj), s »predorom«, se lahko uporablja tudi kot lovka, če izdelamo še primerna vrata. Takšna krmišča lahko zalagamo sezonsko ali vse leto (zlasti v ograjenih loviščih).

Pri drugi izvedbi namestimo hrano (krmo) v rov, izkopan v zemljo. Da hrana pozimi zaradi nizkih temperatur ne zmrzne, jo varuje debel sloj plev. Da pa divji prašiči krmišča ne bi uničili, sta predor na prvi in streha iz desk na drugi skici nadomeščena z močnimi krajniki. Ogrodje predora v prvem krmišču je izdelano iz močnih lesenih okroglic, pokrito pa z vejami iglavcev (jelka), trstiko, slamo, praprotjo ali z deskami. Debelejše okroglice, iz katerih izdelamo predore, pribijemo na količke, ki so približno 0,5 m globoko zabiti v tla. Razmak med okroglicami znaša 5–7 cm.

Krmišče naj bi bilo dolgo od 2 do 6 m.

Z. T.

(npr. barva in površinski videz ostrog ipd.). Pri metodi ugotavljanja starosti po rastnih črtah (letnicah) v kosteh pa je povsem drugače, tako da druge metode v resnici niso več uporabne.

Pri orientacijskem razlikovanju 6- do 7-mesečnih fazanjih petelinov od skupine starejših od leta dni se sploh ne moremo ravnati po dolžini ostroge. Dognali so, da je bila ostroga pri starih petelinih vedno zvita, njen vrh pa usmerjen navzgor (glej sliko 2C), pri mladih petelinih pa takšne oblike niso opazili v nobenem primeru (glej sliko 2A in 2B).

Glede na to, da je pri sodobnem gospodarjenju in izpuščanju fazanov število fazanjih petelinov, starejših od leta dni, v loviščih zelo malo, menijo, da ni treba uporabljati meril za natančno določanje njihove starosti. Prav tako menijo, da je za splošno lovsko prakso dovoljeno razlikovanje mladih (do leto dni starih) petelinov od petelinov, starejših od enega leta. Po dosedanjih izkušnjah je **oblika ostroge**, ne pa tudi njena dolžina, dovolj zanesljiv razlikovalni znak (zelo uporaben pa je tudi v kulinariki!).

Z. T.

VABILO ZA JEREBA PO SOVJetskEM VZORCU

Prvega septembra se začne lovna doba na vse redkejšega petelinčka – gozdnega jereba ali leščevko, ki ga pri nas lovimo na klic – s piščalko. Čeprav Sovjeti tak lov prav tako poznajo, pa lovijo jerebe tudi s psi šarivci in ptičarji. Tudi pri njih je odstrel samičke prepovedan.

Tisti, ki želijo imeti nekaj več od lova na tega gozdnega trubadurčka, pa podobno kot pri nas uporabljajo vabila oziroma piščalke. Morda si boste takšno piščalko poskusili izdelati sami.

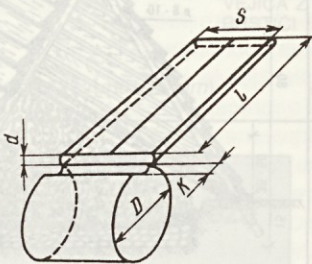
Teritorialnost petelinčka, dovzetnost za oglašanje drugega tekmeča, ki se je odločil braniti svoje »posestvo«, če se mu oglasi v bližini vsiljivec, in vabljivo oglašanje samiček izkoriščajo tudi tamkajšnji lovci, ko pred puško privabljujejo petelinčke. Poleg tega, da je takšen način lova nadvse lepo doživetje, pa ima tudi to prednost, da navadno tik pred strelom lahko tudi bolje ocenimo, ali gre za starega ali mladega petelinčka ali celo za kokoško, ki je zavarovana.

Jereb največkrat hitro prileti, čar lova pa ni le v hitrem odstrelu, ampak predvsem v uspešnem vabljenju. Za uspešno vabljenje

moramo imeti poleg izkušenj tudi dobro uglaseno vabilo, nekaj poslušna in naravoslovnega znanja. Ker pa je gozdni jereb vsaj v naših krajih vedno redkejši, je priporočljivo puško zamenjati za fotografski aparat. Prepričani smo, da vas bo uspela fotografija bolj razveselila, kot bi imeli veselja z nagačeno ptico na steni lovske sobe, zlasti zato, ker je posnetkov jereba v Sloveniji najmanj med posnetki gozdnih kur (kot vemo v uredništvu, obstajajo le tri povprečno uspele barvne slike jereba, ki so jih napravili slovenski fotografi – op. ur.).

Piščalko za klic jereba lahko izdelamo iz zajčje, kunje in mačje kosti (posebni deli skeleta nog), lahko pa jo tudi kupimo, in sicer plastično ali kovinsko.

Sovjetski lovci, tako smo prebrali v Ohoti i ohotničezajstvu, pa si vabilo izdelujejo tudi sami. Takšno vabilo je konstrukcijsko veliko lažje narediti kot iz kosti, poleg tega pa si ga lahko na hitro izdelamo celo na lovu, če smo svojo dobro uglaseno piščalko pustili doma. Za vabilo potrebujemo košček nerjaveče pločevine, debele 0,3 mm (primerna je že stara pločevinka), in kovinsko ploščico, debelo 0,4 do 0,5 mm, široko 5 do 6 mm in dolgo 50 do 60 mm. Iz pločevine izrežemo primerno oblikovano črko »T«, iz

katere nato oblikujemo vabilo (glej skico), in sicer tako, da pločevino zavijemo okrog kovinske ploščice; tako dobimo sploščeno cevčico, ki jo v sredini nato spojimo s selotejpom ali izolirnim trakom. Seveda je takšno vabilo najbolje delati doma in spoj zapajkati, saj je v tem primeru zvok bolj čist in boljši.

Mere za vabilo so (po skici) naslednje: $L = 30$ mm, $S = 5$ do 6 mm (notranja razdalja) in $d = 0,4$ do 0,5 mm (notranja). Cilindrični resonančnik ima presek $D = 6,5$ mm. Če se lotimo izdelovanja v lovišču, lahko pločevino zavijemo okrog svinčnika ali primerne vejice. Tako dobimo resonančnik, ki ima približno tolikšen premer kot presek svinčnika.

Rastline proti žuželkam

V kolibah, šupah, barakah in podobnih prostorih (pasje hišice) ter celo v lovskih bivakih se rade zaredijo bolhe in druge parazitske žuželke. Pri preganjanju te zalege lahko velikokrat pomagajo tudi rastline, na primer vratič (*Tanacetum vulgare*), čmerika (*Veratrum album*), krvavi mlečnik (*Chelidonium majus*), pelin (*Artemisia absinthium*) in vejice divjega rožmarina (*Ledum palustre*). Katerokoli teh rastin namečemo po tleh, z njo obložimo ležišče ali jih potisnemo podednj. Z njimi zavarujemo v hišici pred bolhami tudi lovskega psa, zato priporočamo, da rastline posušite in z njimi napolnite vrečo, na kateri pes spi.

Z. T.

Doma pa lahko cevčico in resonančnik izdelamo posebej in ju šele nato spojimo. Razdalja med cevčico in koncem resonančnika znaša $K = 2$ mm.

Uglaševanje takšnega vabila opravimo z iskanjem najprimernejšega naklona cevčice glede na resonančnik. Pri vabljenju

bočni odprtini resonančnika zapiramo s palcem in kazalcem. Nazadnje na spodnjo stran resonančnika prispajkamo obroček, skozi katerega potegnemo vrvičco, da si lahko vabilo obesimo okrog vratu, kar je tudi najbolj praktično.

Pripravil Z. T.

Septembrski motiv

Foto B. Krže

In polharska noč se je začela

(leposlovje)

Alojz Rebula

Objavljamo odlomek iz romana **Zeleno izgnanstvo** slovenskega pisatelja **Alojza Rebole**, tržaškega rojaka, rojenega leta 1924 v kmečko delavski družini v Šempolaju pri Trstu. Danes živi in dela v Trstu. Diplomiral je na ljubljanski univerzi iz klasične filologije in književnosti, doktoriral pa na univerzi v Rimu.

Alojz Rebula je s svojimi številnimi deli izredno obogatil miselno in tematsko plat sodobne slovenske književnosti. Njegovo pisanje odlikuje izjemno bogat in lep jezik.

V romanu, iz katerega objavljamo poglavje, je pisatelj v domišljijiski sproščenosti, toda na podlagi resničnih zgodovinskih dejstev, opisal obdobje, ko je znameniti humanist in diplomat Eneo Silvio Piccolomini (1405–1464) bil tržaški škof in nekaj let kasneje papež Pij II.

Naj omenimo, da temu Italijanu nagonke mladosti, izobražencu in univerzalnemu duhu, odprtemu tudi Slovencem, Slovenci dolgujemo opis ustoličenja koroških vojvod na Gosposvetskem polju.

Odlomek objavljamo ne zaradi zanimive in nekoliko shrpljive pripovedi, temveč predvsem zaradi izjemno lepega opisa polharske noči. Poglavje objavljamo integralno po izvirniku. Pustili smo tudi izraz »samostre«, ki bo marsikaterega lovca ali polharja rahlo zbedel. Skupnega vseslovenskega izrazja za polharske pasti sploh nimamo. Sicer pa ne pozabimo, da se je pisalo leto 1447, ko naj bi se bilo to zgodilo...

Uredništvo

Enej Silvij se je pozneje vračal vanjo s spominom kot v nekaj pravljicega, kot v mil zemeljski odmor, v katerega se je za nekaj ur odprlo njegovo bivanje. »Sedeti ponoči v gozdu pri ognju in imeti naokoli razstavljenе pasti« – to je bil eden od njegovih vzdihov, kadar ga je hotelo zadušiti od aktov ali od avdienc.

Bil je vzdih po globoki jesenski nōči, tako temni, ko da zvezd nikoli bilo ni, pa vendar nežni, poviti v nekakšne volnene plenice iz vijoličaste teme, sredi divjega kaotičnega stebrišča stoletnih lišajastih hrastov, a obenem polni mile domačnosti materno sprostrtih vej, nōči, nabiti od neke množične morilske preže, a vendar polni nekakšne otroške kozmične nedolžnosti ob vseh tistih polšjih smrtih, nōči sredi hrastovja, ki je bilo bolj klet kot gozd, klet, tlakovana z mahom in s koreninami, v srebrnkastih pobliskih lišajev, s stropom iz bronastih vej, ki so nosile neke nevidne oktobrske zvezde, klet, kjer se je kuhalo nekaj domačnostno opojnega, omamno podzemskega, ne kanclijskega in papirnatega, ampak nekaj prikoreninskega, zvarjenega iz hrastov in teme, iz polšje krvi in pripovedi sedečih, iz pijače, ki je krožila iz roke v roko v kozjem mehu...

O, slovenska polharska noč pod Javornikom!

Zemlja in mit sta se stekli vanjo, stvari so pritekale iz noči ter izrekale v novi izvornosti svoj »Tu sem!«, vsak hrast je bil usoda zase, palčki so s kanglicami iz lešnikovih lupin zalivali gobe, nad ognjem so veje visele kakor iz vinskega sopuha, polnoč je prihajala od vzhoda, po stari argonavtski poti, v vzhodnjaškem jantarjevem okrasju...

Oni, ki so mu pravili Lucifer, je bil natrl samostre s hruškami in jih je potem šel nastavljat. Dotlej je bil odsotno molčal. Tudi odšel je bil, ko da nima nič z nikomer.

»Zakaj mu pravite tako?« je vprašal Tilen Matevža, nekakšnega polharskega mentorja v družini.

»Kako?«

»Lucifer vendar.«

»Ker se za Luciferja ima,« je rekel Matevž. »Kaj češ, če se človeku pamet obrne. Lahko se obrne tudi meni in tebi. Kaj vemo.«

»Kaj zmeraj tako molči?«

»O, kadar ga prime, kar govori,« je rekel Matevž. »Sicer pa je mahnen samo v tem, da se ima za Luciferja. V vsem drugem je dovolj normalen. Takšen je pač!«

»Kako si je vtepel v glavo kaj takega?«

»Pa ti bom povedal, če hočeš vedeti,« je rekel Matevž in pobrskal po ognju, počaščen, da ga je Tilen sproti prevajal italijanskima sopotnikoma.

Malo je počakal, če ni bil kje v bližini Lucifer, potem pa je začel: »Ali veš, kje je konec sveta? Ali veš, kje je Rezija, tja na beneško stran? To ti je dolina, kakor če bi si jo hudič pod zadnjico spodvihal. En sam zdrapan kolovoz te pripelje gor ob vodi nekam, kjer je težko ne samo živeti in umreti, ampak tudi pod zemljo priti. Mrtveci morajo od tam kar trideset milj prehoditi, preden pridejo do pokopa doli pod hribi v Nemah na Furlanskem. Rezijani imajo namreč svojo božjo njivo tam. Svojo blagoslovljeno zemljo imajo šele tam, na tisti ravnini, ki že proti Benetkam vleče! Zdaj pa vzemi, da si nekdo zamisli in umre sredi zime, ko je dolina pod snegom, da ni mogoče nikamor. Če namreč zasuje tisti edini kolovoz, je Rezija tako rekoč na onem svetu. Vsenaokrog so takšni hribi, da ti je samo zamižati in reči amen. No, pa povej, kaj ti preostane, če imaš mrtveca v hiši, ko v snegu nikamor ne moreš, kaj šele, da bi prišel z njim v Neme!« je Matevž zastavil vprašanje Tilnu.

»Doma bi ga pokopal.«

»Na blagoslovljenem je lahko pokopan samo v Nemah.«

»V sneg bi ga vtaknil, pa naj tam v ledenici počaka, da svet skopni,« je rekel Tilen.

»Ali pa?«

Tilen je z brado v roki iskal drugo možnost.

»Ali pa bi ga v napo obesil in prekadil!« je rekel Matevž.

»Svinino boš prekajeval, ne človeka!« »Je mar človek iz česa drugega kakor iz pleč in stegen?« je rekel Matevž, potisnil glavno proti ognju in potem vrgel glavo nazaj. »Pa povej mi, v čem je človeško meso drugačno od živalskega?«

»No in potem?« je rekel Tilen.

Matevž je spet prisluhnil, če bi bil v bližini Lucifer.

»Kaj se je zgodilo nekoč, ko niti Rezije ni bilo več, toliko je bilo snega,« je spet povzel. »Zgodilo se je, da je tam v Reziji Luciferju umrl oče. Viš, ko bi ga bili lepo v sneg shranili, bi se z Luciferjem ne bilo nič zgodilo. Kaj, svoj uk bi bil dopolnil pri nekih menihih in mogoče mašnik postal, če ne opat. Pa so sklenili očeta prekaditi in pod napo obesiti. Pa se je nekega večera moralo nekaj utrgati v tisti prekajevalnici, kakšen kavelj je moral popustiti, vrag vedi kaj. Mrtvec sicer ni treščil dol v kuhinjo ploskoma, kakor bi bil lahko, ker je k sreči obvisel na nogah, kamor je bil privezan. Pa je le z glavo tresnil v Luciferja, ko je spodaj pri ognjišču se-

Foto Janez Papež, Diana

del in nekaj večerjal. Zdaj pa si zamisli človek, da denimo nič hudega sluteč v kakšen močnik koplješ, pa ti trešči vanj prekajena lobanja! To so ti reči za oni svet, ne za tegale! Kaj čudnega potem, če se je takrat fantu obrnilo? Kaj se mu je vsadilo v glavo: da se je mrtvi oče mogel tako znesti nad njimi samo zato, ker je bil utelešena hudoba. To se pravi zlodej, Lucifer. Pa presukaj čudaku to prepričanje, če moreš!»

Matevž je vstal, nagnabil naročaj pasti in šel spet nastavljal. Z našgano trsko je hodil od dupla do dupla, da so polhi tok-tok-tok zdrdravali v luknjo. Medtem se je vrnil Rezijan.

»Kje si pa ti nastavljal?« ga je ogovoril Tilen.

»V bukovju nad skalo,« je odgovoril.

»Žir je kar dobro obrodil.«

Fant, hribovsko tršat plavolasec, je dal Tilnu vtis umsko ne samo normalnega, ampak celo šolanega človeka. Tilnu je povedal, da je bil pet let pri benediktincih v Močzu v Železni dolini, da je bil tam celo posvečen za diakona, a da je potem šel po svoje. Vse mogoče je že imel za sabo. Učiteljeval je pri nekem grofu v Krminu, stiskal olje v okolici Tergesteja, kosil senožeti po Štajerskem. Z nekakšno možato odmaknjenostjo je pripovedoval to. Skoraj nekaj aristokratskega je bilo v njem.

Tilen je opazil, da je Rezijan namesto Bog rekel nekajkrat Šef. Zdaj ga je neznanec še posebej zanimal.

»Sediva tja,« je pokazal malce stran od družine pri ognju.

In ko sta sedla, je Tilen brez vsakršnega uvoda, z nekakšno tovariško samoumevnostjo vprašal: »Kako to, da si se utelesil?«

Z isto naravnostjo je odgovoril Rezijan:

»Šef me je poklical in mi predlagal to.«

»Se pravi?«

»Rekel mi je: ‚Dam ti možnost, da se rešiš.‘ ‚Kako?‘ sem vprašal. ‚Da si privzameš telo in zaživiš ne samo kot angel, ampak tudi kot človek.‘«

»Pa si ponudbo sprejel?« je vprašal Tilen.

»Kaj ne bi bil sprejel, ko pa sem bil tam, kjer sem pač bil.«

»Razumem,« je rekel Tilen.

»Sprejel bi bil karkoli, samo da se rešim od tam,« je rekel Rezijan predse. Tilen je zaznal smrad po gnilih hruškah.

»In zdaj si tu med nami,« je rekel.

»Sem pač tu,« je odgovoril pusto.

Tilen je podjetno šel po kozji meh, dal srkniti Rezijanu, srknil še sam in vprašal: »Kako se počutiš kot zemljan?« Rezijan je rekel nekam v hraste: »Zanič!«

»Pojdi no.«

»Zanič je bilo, ko sem bil samo duh, zanič je zdaj, v tej španoviji s telesom. Sicer pa sem posvaril Šefa, ko je hotel ustvariti človeka: ‚Skazil se ti je angel, kako naj se ti ne skazi človek? Kaj ti je treba sploh karkoli ustvarjati? Kot tički bi lahko živeli, Oče-Sin-Duh, v blaženi samozadostnosti, ne pa da se greste ustvarjanje...‘«

»Dobro, zanič gor, zanič dol,« je rekel Tilen, »tukaj imaš le možnost, da se izkoplješ iz svojega dreka!«

»Kot duh sem bil vsaj svoboden, neusužnjen temu vašemu kilavemu času in temu vašemu dušečemu prostoru. Zdaj pa to plazenje čez ure in dneve, pa ta ukleščenost v kite in dlake. Fej! Križan sem tukaj kot človek.«

»Trenutno loviš polhe, kaj pa je to,« je vpadel Tilen.

»Pa to dogajanje tukaj, te epidemije in vojne, ta smrad vaših mest...«

»Tam, od koder prihajaš, menda ni dišalo po nageljnih!«

»Večna modrost, pa gre ustvarit tole!« je rekel Rezijan in se ozrl poln studa naokrog.

»V tem si narobe – stvaritev kvečjemu ti. Noč je imenitna reč! Pa hrasti, kaj je veličastnejšega od njih! Da ne govorimo o polhah!«

»Saj, če je kaj veselja zame tu, je s polhi,« je odgovoril Rezijan. »Ampak loviti, to zame ni najlepše. Najlepše je zame, ko na večer pred Simonom in Judom –«

»Hočeš reči pred sv. Simonom in Judom –«, je pripomnil Tilen, ki je šele tedaj spoznal, da se Rezijan izogiba izraza sveti.

»– ko na večer pred Simonom in Judom ženem polhe spat.«

»Spat?«

»Vsaka živa stvar najde enkrat svoj mir in pokoj. Pes pri jedi, ptič ponoči, vsi ljudje v grobu, polh pa po Simonu in Judu. Zato ljudje, ki kaj dajo na god teh dveh tičev, pustijo po tem godu polhe pri miru. Ne v past jih ne marajo ne v skledo. Tudi v polhovko ne.«

»Kako pa ženeš polhe?«

»Z bičem v roki! To je eksercir! V gomazečih falangah! Kot kosmat veter ti gre skozi gozd. Oblaki dlake se dvigajo na ovinkih. Jaz pa pok-pok-pok z bičem po vseh tolstih zadkih. Samo rožaste podplatke jim vidiš, mezeče v fantastičnem diru. Ej, prav lucifersko jih je goniti, vampek pri vampku, dirjati s tistim škrebblajočim oblakom čez hribe in doline. Kaj šele čez vode! Do kolen jih čutiš gomazeti v čolnu, vse-naokrog pa v natlačenem vencu gobček pri gobčku, v grozljivem strmenju v mokri element. In če je preveč heca v čolnu, zaorješ z veslom, da se čoln nagne, in jih prestrašiš. Z veslom cvrkneš nanje nekaj vode, da je potem vse do brega smrtna tišina. Potem spet živžav, ko čoln pristane, in en sam galop vseh tistih homotov gor po bregu, spet pod muziko biča postrojitev v falango... Polhe, to je bilo vredno ustvariti!«

»Potemtakem se je bilo vredno preseliti k nam vsaj zaradi polhov?« je vprašal Tilen Rezijana.

»Edinole zaradi polhov!« je rekel ta in vstal, da si ogleda položaj po drevesih. Vsebinsko pogovora je potem Tilen povedal Eneju Silviju.

»Ne,« je rekel Enej Silvij s čoka, kjer se je bil umestil. »Polhi naj bodo brez pastirja. Sami naj bodo. Sami z nočjo in s tišino. Tako je lepo!«

Kmalu potem se je iztegnil ob čoku in zaspal in spal trdneje od drugih.

Prsk

Andrej Levičnik

Zgornji Mamolj, majhno naselje v Zasavskem hribovju, ki se dviga ob desnem bregu Save od vasi Breg proti Polšniku, leži na skoraj 700 m nadmorske višine. S svojimi travniki in njivicami, ki obkrožajo vasico, sestavlja del revirja Maljek, ki je v naši lovski družini pomemben predvsem zaradi divjih prašičev. Vsakoletna ugodna letina kostanja in bukve privablja jeseni in zlasti pozimi divje prašiče, ki se najraje zadržujejo prav v tem kotičku našega lovišča. Številna je tudi srnjad, vendar je zaradi obsežnih gozdnih površin lov nanjo težak. Najugodnejši čas je v prsku, ko z vabljenjem srnjaka dosežeš še največji uspeh.

Pri Resniku, kakor domačini pravijo enemu izmed treh gospodarjev kmetije na vrhu Zgornjega Mamolja, imamo lovci vedno odprta vrata. Zaradi svoje izredne gostoljubnosti, ki je sicer značilna tudi za druge prebivalce teh hribov, ter razumevanja za lov in lovce, je Resnik za nas več kot samo kmet, ki tu živi. Tako kot drugi kmetje, ki vodijo kmetije, so tudi Resnik in njegovi sosedje zaposleni kot gozdni delavci, ki po »šihitu« naredijo še enega ali dva na svoji kmetiji. Resnik ima kljub delu v gozdu vzorno urejeno kmetijo in goji za prodajo tudi precej živine. Pri njem imamo lovci »skladišče« za koruzo, s katero zalagamo herkulesa, našo avtomatično krmilnico za prašiče, ki stoji pod lovsko kočo na »hrastovem hribu«. Z njegovim konjem jo tvorimo do krmišča. Pozimi, ko je potrebno spraviti uplenjene prašiče iz gozda do vasi, je njegov konj spet nepogrešljiva pomoč. Ko se v lovišču pojavi kakšna nova divjad, npr. jeleni, nas Resnik takoj opozori na to in tudi pove, kam prihaja, tako da nam je lovcem delo zelo olajšano.

Tako me je tudi neko poletje opozoril, da na njegove njive prihaja velik, močan srnjak z rogovjem kot jelen. No, moram priznati, da kljub večkratnemu zalezovanju in čakanju srnjaka nisem ne videl ne slišal. Morda bo več uspeha v prsku, takrat navadno vidiš srnjake, ki jih sicer ne vidiš vse leto, sem potihem razmišljal. Tisto poletje, ko sem preživil dopust v svojem lov-

skem bivaku, je bil začetek avgusta zelo vroč. Velika vročina je kot nalašč za piskanje srnjaku. S piščalko posnemaš glas srne in srnjak, ki se te dneve ženi, priteče, če je seveda pri volji, ali pa če je sam, brez srne. Če ima ob sebi že srno, ki se goni, kot pravimo lovci, pa ga tudi ni na spregled. Prvi teden v avgustu sem piskal zjutraj in zvečer, toda srnjaka ni bilo od nikoder. Zadnji dan, v nedeljo, 10. avgusta, sem šel že ob petih zjutraj z avtom do Zgornjega Mamolja, da bi bil čim prej na travniku, kjer se navadno pase srnjad. Avto sem pustil pri Resniku, sam pa sem prav potihem prišel do roba travnika, ki se po drugi strani hriba, kjer leži vas, spušča proti gozdu. Bil je še mrak, tako da s prostim očesom nisem videl ničesar. Šele ko sem vzel daljnogled, sem zagledal na zgornjem robu travnika žival, ki se je počasi premikala navzdol proti gozdu. Gledal sem in opazoval, vendar nikakor nisem mogel ugotoviti, ali je srna ali srnjak. Naposled, ko se je zdanilo in je »srna« dvignila glavo, sem opazil, da ima močno rogovje; torej to je srnjak, ki ga iščem. Čeprav je bila razdalja precej velika, več kot 150 m, sem naslonil puško na nahrbtnik in čakal, kdaj se bo srnjak vsaj malo ustavil. Toda ta, kakor bi kaj slutil, ne samo, da se ni ustavil, ampak jo je vedno hitreje ubiral proti gozdu. Kaj zdaj? Tisti hip sem se spomnil na piščalko in sem dvakrat močno zapiskal. In glej čudež. Srnjak se je v trenutku ustavil, obrnil glavo v mojo

smer in kot kuža začel teči proti mojemu skrivališču. Moram priznati, da sem bil tudi sam pošteno presenečen nad rezultatom vabljenja. Dogodki, ki so si sledili, so potekali tako bliskovito, da sem šele kasneje ugotovil, kaj se je v resnici zgodilo.

Srnjak je divjal proti meni in se ustavil 30 korakov od mene v neki manjši globeli. Puško sem imel pripravljeno za strel, naslonjeno na nahrbtnik. Ko sem pogledal skozi daljnogled, da bi dobil srnjaka v križ, sem ugotovil, da ga je več kot polovico zakrivala trava, tako je bil blizu, trava pa dokaj visoka. V tisti živčnosti in presenečenju sem puško očitno premalo dvignil, tako da sem pri strelu posnel travo. Visoko razantna kroglja W. 243 se je namreč v travi pred srnjakom razletela in posamezni kosi kroglinega plašča so srnjaka samo rahlo požgečkali, tako da je jezo zabokal ter živ in zdrav izginil v gozdu.

Tudi v tem primeru se je potrdilo staro lovsko pravilo, da visoko razantne krogle niso za travo ali gozd, ker se pri najmanjši oviri razletijo. Zato so za takšne in podobne primerne nepogrešljivi stari, dobri kalibri, npr. 7 × 57 in podobni s počasno, nekoliko težjo kroglo, ki se ne meni za manjše ovire.

Pri tem razmišljanju me je zdramil glas Resnikove žene, ki je prihajal z vrha travnika. »Ali bo treba kaj pomagati? Pripeljem karjolo? Smo slišali strel, pa smo dejali, Levičnik je gotovo spet kaj ustrelil.« »Ustrelil, ustrelil sem kozla, to že, samo ne ta pravega!«

Lisjak

Slavko Prezelj

Luč je brlela pod stropom, ki je belo obeljen, s pajkovimi mrežami v kotih, visel nad izbo. Velika siva vešča se je zaletavala v pločevino nad žarnico, da je cinasto pozvanjalo. Urban je s srnjaco zamahnil proti njej. Luč je zabingljala, da so se sence razteple čez izbo. Vešča se je zvrtila na tla. Urban je z golo nogo stopil nanjo in pritisnil oblizane podnice, da je mehko zaječalo.

»Pa sem te,« je samovšečno dejal, vzdignil veščo s tal in jo skozi okno spustil v noč. Pomladna luna se je s svetlobo sprehajala čez tišino gozdov. Tiho je odgrinjala senože- ti in samotne kmetije. Za Zalesjem je odsevala svojo podobo v vodi lesenega korita, ki je stalo pred Urbanovo bajto. Odsev je

padal čez dvorišče, kjer se je k hlevu stiskala pasja koliba. Psica Rina je vohala v zrak in se boječe ozirala čez kožuščke, ki so se tiščali k seskom. Z jezikom je potegnila čez mehko dlako in spustila glavo med prednje tace.

Urban je zategujoče vlekel dreto in jo tanko mazal s piskajočim glasom, ki se mu je vil iz pljuč. Nikogar ni imel, da bi ga s tem motil. Oče in mati sta mu že davno umrla, ženske pa ni našel, ki bi bila primerna zanj. Všeč mu je bila prenekatera, le do nje ni znal in tako je ostal sam s kravo Lisko, psico Rino in žlahtno kapljico belega vipavca. Do soseda Brinarja je imel čez vrh dobre četrte ure hoda. Odkar je umrl stari

Brinar, ni več zašel tja. Tako je vse dneve postopal in opravljal okoli hiše, dokler mu ni zmanjkalo vsega in je zavil v dolino. Dolina ga je vračala z nahrbtnikom moke, olja, sladkorja in belega vipavca. Žganje si je kupal sam iz hruški in jabolk, ki so rasle po bregovih.

Urban se je nemirno prevrgel proti steni, da so mu bele noge pogledale izpod rjuhe. Nemiren sen mu je legal v dušo, da je z glavo silil v končnico, dokler se ni nenadoma predramil. Zaslišal je grčanje, ki je napolnjevalo izbo. Vrgel se je proti oknu in zavpil v temo: »Rina!« Za trenutkom tišine je udaril v noč srhljiv lajež. Urban je zagledal, kako sta živali skočili druga v drugo. Srd mu je napolnil telo.

»Lisjak,« je zavpil kot iz uma in se pognal navzdol.

V kotu veže je pograbil sekuro plenkačo, odpahnil vrata in se besneč kakor vihar vrgel proti skednju. Psica in lisjak sta se vrtela v divjem plesu. Zevajoča gobca sta režeče z vso močjo hlastala za mesom. Urban ni čakal niti trenutka. S sekuro se jima je približal in s strašnim zamahom udaril navzdol. Top, hrustajoč udarec je izvil cvileč lajež iz penečih gobcev in se sprevrgel v tišino. Rumena senca se je potegnila v noč. Urban je besen zagnal sekuro za njo.

»Prekleta žival,« je zaklel in se nagnil nad Rino, ki se je cvileče ozirala navzgor. »Rina, Rina,« je skoraj zajokal, jo pobožal in si jo dvignil v naročje.

Začutil je toplo kri, ki se je cedila med dlako. Psica mu je s hrapavim jezikom obliznila obraz.

»V hišo te nesem,« ji je sočutno dejal.

Iz kolibe je prihajal cvileč glas mladičev.

»Ne bojte se, tudi po vas pridem,« jih je potolažil in se izgubil v hišo.

V luči se je zgrozil nad psico, ki je krvavela od ugrizov. Ko jo je položil na pod, se je nemočno zvrnila na bok.

»Tudi njo sem moral zadeti s sekuro,« je obtožujoče pomislil in se opotekajoč odpravil po mladiče. Šele zdaj je začutil hlad noči. S klina je potegnil jopico in jo navlekel nase. V košaro, ki jo je spotoma pobral, je naložil tri tople, tresočee se psičke. Psica je boleče zacvilila, ko je Urban na podu obrnil košaro, da so se zvalili k njej. Pritisnili so se ob krvavo dlako, oblizali kri in se z gobčki dotipali do seskov. Urban je skočil v vežo in se vrnil z namočeno arniko. Obrnil je steklenico, da se je krpa rumeno napojila. Nežno je pritisnil krpo na okrvavljeno Rino. Rina je zagrcčala, da so se pokazali beli zobje.

»Potrpi Rina, pozdravim te. Kmalu boš dobra,« ji je pritajeno govoril.

Psički so obmirovali in pozaspali. Urban je še vedno odstranjeval kri, ki se je strjevala

na dlaki. Ko je opravil, si je na klop ob peči pognil star koc, se vlegel in se zazrl v strop.

Bilo je pred nekaj leti, ko se je vračal iz doline. Nekje za Lukovim robom je začutil, da ga nekdo sledi. Toda kadarkoli se je obrnil, je videl le zeleno bukovje. Više zgoraj, kjer se je bližnjica izgubila čez mokre zlizane skale hudournika, mu je spodrsnilo, da je z glavo udaril ob skalo in zdrsnil v črnino. Ko je sonce že zapiralo dan, je skozi megleno kopreno začutil božajočo hrapavost na mokrem čelu. Počasi je odprl oči in zagledal njo. Vzel jo je s seboj in ji dal ime Rina. Postala sta nerazdružna prijatelja. Urban je globoko zavzdihnil. Ni si upal misliti na to, da bi jo izgubil.

»Prekleta žival,« je glasno zagodrnjal, ko se je spomnil na lisjaka.

»Ubil ga bom,« je prisegel tako zatrdno, da so se mu naježile dlake. Od daleč se je branil misli o steklini.

»In če jo bom moral ubiti,« je pomislil.

»Nee,« je zaječal, da je Rina jokajoče zacvilila. Urban ni vedel, kdaj je zatislil oči. Zjutraj, ko je dan silil čez reber, se je ves trd pobral s klopi. Rina je sama ležala sredi hiše. Iz veže je prihajal praskajoč glas.

»Rina,« je tiho poklical Urban.

Psica se ni ganila.

»Rina,« je še enkrat glasneje poklical in se je z bojzarnijo dotaknil. Njene oči so se zazrle vanj, kakor bi bile žive.

»Rina!« je zavpil Urban, padel na kolena in čez upadla lica so se mu razlile solze.

Med vežnimi vrati so se pojavili psički in se kobacajoče zaleтели čez hišo v mater in Urbana. Hlipajoč je Urban božal temno dlako. Dolgo je ostal tako, da je čisto pozabil na čas.

»V sadovnjak te zakopljem, tja pod jablano, da bo vsako pomlad cvetelo nad teboj,« ji je dejal, jo dvignil v naročje in se opotekajoč napotil čez prag.

»V miru počivaj,« je čez čas dejal z zadržanim glasom. Psički so cvileče z gobčki vohali v zemljo in se zapodili za Urbanom šele, ko jih je poklical s hišnega praga.

Tako žalosten Urban že dolgo ni bil. Vsa volja do življenja se mu je razgubila. V skodelo je nalil mleko in ga postavil pred psičke. Iz omare je privlekel steklenico žga-

nja in se začel nalivati, dokler ni prevrnil prazne steklenice in samega sebe na tla.

Zbudil se je šele naslednje jutro, trd in premražen. Skodela je prevrnjena ležala v mokrini, ki se je vlekla čez lesene podnice. Urban se je s težavo pobral. Z roko si je šel skozi lase in stopil čez prag na zrak. V koritu je zagledal svoj izpiti obraz. Potegnil je srajco s sebe in se nemočno spustil v korito, da mu je mrzla voda zalila glavo prek vratu. Za trenutek se je zazdelo, da bo kar ostal tako, ko je nenadoma vrgel glavo navzgor, da je voda penasto udarila naokrog. Otresel je z glavo in si s srajco podgrnil čez obraz.

»Le za menoj,« je zdaj ogovoril psičke, ki so se mu zapletali med nogami.

Iz hleva je prihajal mukajoči glas krave Liske. Urban se je razjezil sam nase in se vrgel na delo. Proti poldnevu, ko je počeditil po hiši in prestavil pasjo kolibo na skedenj, je odšel na podstrešje. Iz zaprašene kupa ropotije je privlekel staro past.

»Ta jo bo zagrabila,« je pomislil, ko se je spuščal po stopnicah. Past je uporabljal še njegov ded, ko so bile gmajne še graščinske. V spominu mu je ostala strašna moč, ki je ležala v železju. Medtem ko je na dvorišču čistil past in čez rjaveče železje vlekkel slanino, je premišljeval, kaj bi nastavil za vabo.

»Kuro ji bom dal,« je zadovoljno pomislil, postavil past na tla in razklenil čeljusti v preizkušnjo.

»Hudič, kako je močna,« je izdahnil in vzel pripravljene kol v roke ter ga počasi potisnil na ploščico med čeljustmi.

»Škrz,« se je oglasila past in zagrabila kol, da so se zobje z vso močjo zajedli v les.

Urbanu se je nasmejalo okoli ust.

Proti večeru je za skednjem tiho veličastno začel pripravljati past. Na ploščico je privezal mrtvo kuro in razklenil čeljusti.

»Nocoj se bova maščevala,« je v mislih na Rino zadovoljno dejal, ko je opravil vse potrebno.

»Še nocoj,« je še enkrat poudaril prepričan sam vase in z dolgim korakom zavil na skedenj.

Psičke, ki so se trgali s starim žakljem, je naložil v cajno in jih odnesel v hišo.

»Tukaj boste na varnem. Nocoj bomo maščevali vašo mamo,« jim je dejal in jim nalil mleko v skodelo.

Urban sam ni mogel nič jesti. Primaknil se je k oknu in se zazrl v mrak, ki se je spuščal v umirajoči dan. Dolgo je strmел v noč in poslušal tišino.

»Mogoče sem se uštel,« je nejevoljno pomislil. Slabe volje se je ozrl na psičke, ki so zaspali pod klopjo. Zdaj se mu je zazdelo, da se je nekaj prihuljeno zgubilo čez dvori-

šče. Ni dolgo čakal, ko je zaslišal, kako je zaškrtało železje. Ves neugnan se je zagnal iz hiše na dvorišče. Zaslišal je bevskačoč, cvileč lajež. Na skednju je prižgal luč in pograbil vile. Medla svetloba, ki je padala skozi line, je Urbanu odkrila prizor, ki ga ni videl še nikoli v življenju. Svetleče oči in grozeč lisjakov gobec sta rezala vanj. Takoj nato pa se je vrsta ostrih zob zagrizla v nogo, ki je bila ujeta med čeljusti.

»Pregrizne jo,« si je v strahu dejal Urban in stopil toliko blizu, da bi ga zabodel z vilami. Takrat pa se je lisjak z vso močjo vrgel proti njemu in ga s penečim gobcem zagrabil za nogo.

»Pes hudičev,« je zatulil Urban in odskočil. V duši mu je zavrelo, v nogi pa je začutil bolečino. Kakor brez uma je dvignil vile in jih zapodil v lisjaka. Srhlijv lajež je napolnil

pokrajino, Urban pa je prebadal do onemoglosti.

»Tako,« je končno spravil iz sebe in ves zadihan prislonil vile k skednju ter ugasnil luč.

V kuhinji si je privihal hlače. Rdeča kri se mu je iz dveh ranic cedila po beli nogi. Stisnil je zobe, ko si je rani namočil z arniko. Zapeklo ga je, da se je grdo nakremžil. V njem je vstajal strah, da je lisjak zagotovo stekel. Ob tej misli mu je postajalo vse bolj vroče.

»Jutri pojdem v dolino,« si je potolažen dejal in se počasi vzpel po stopnicah v izbo. Vso noč se mu je pred oči pritikal lisjak. Trgal in grabil ga je za goltanec, on pa je zabadal vile v praznino. Jutro ga je zbudilo vsega mokrega. Rana na nogi mu je povzročala skelečo bolečino. Pokimal je sam sebi.

»Dolgo življenje je še pred teboj, Urban, samo v dolino se odpravi čimprej.«

Hitro je nakrmil žival, se napravil v mašno obleko in obrnil ključ v vratih. Stopil je še do skednja, kjer je v kotu prijel za debel kol.

»Ta bo kar pravšnji, če bo treba udariti,« je pomislil na nevarnost lisičjih zob in se spustil na pot, ki je vodila v dolino.

Zanimivosti iz (lovskega) sveta

Tokrat objavljamo nekaj prevodov oziroma povzetkov iz člankov nemško piščočih časopisov: Nieder-Sächsischer Jäger (NSJ), Jäger (J), Wild und Hund (WuH), Frankfurter-allgemeine Zeitung (FAZ), Die Presse (Pr).

• **V Avstriji** dokazujejo s 5000 tonami izvoza mesa uplenjene divjadi v Francijo, Švico, ZRN in dežele Beneluxa, da je ta alpska država največji dobavitelj mesa te vrste. Doma prodajo razmerno malo divjačine (približno 20–25 % uplenjene divjadi), saj Avstriji kot ljubitelji svinjskih pečenec in krač zelo neradi odrinejo denimo 240 šilingov za kilogram srnjega hrbita.

Avstrijski kmetje so pri izvozu divjačine zaslužili dober zaslužek in so namesto govedi in svinj začeli zrejati jelenjad, pri kateri dosegajo veliko boljše cene, čeprav strokovnjaki pravijo, da je meso takšne divjadi bistveno slabše (in seveda manj plačano) kot »naravne« (Pr, 29. 3. 1988).

• **V ZR Nemčiji, na Spodnjem Saškem**, velja od aprila 1988 lovna doba za srne mladice od 16. maja do 31. ja-

nuarja, torej tako, kot to dovoljuje zvezna uredba v ZR Nemčiji (NSJ 12/88).

• **V ZR Nemčiji** je znana firma Kettner začela pred kratkim prodajati poseben ščitnik za ušesa, podoben običajnim glušnikom, ki se uporabljajo v industriji. Ščitnik spominja na pilotske slušalke in je elektronsko naravnano tako, da prepušča govor in vse druge normalne zvoke ter šume, močne zvoke pa duši na pogovorno moč. Naprava je nepogrešljiva za lovske strelce-tekmovalce in tekmovalce z vojaškim orožjem. Naprava za zdaj ni uporabna samo v deževnem vremenu, ker se gobasta snov, v kateri je zelo občutljiv mikrofon, prepoji z vodo (J, 6/88).

• **V Franciji** ugotavljajo, da se je v mnogih regijah številčnost volkov precej povečala, posebno v območjih z intenzivno živinorejo. V teh območjih volkovi povzročajo na živini vedno večjo škodo, tako da so pristojne oblasti začasno odpravile lovopust na tega plenilca.

V mnogih mestih so za lovce organizirali celo posebne tečaje. S praktičnimi predlogi in napotki za uspešen lov na volkove skušajo zbuditi zanimanje lovcev zanj. Tečaji so bili dobro obiskani (J, 6/88).

Na Škotskem so jeseni leta 1986 odstrelili 4722 jelenov. Kot sporočajo iz devetih grofij, je bila njihova povprečna teža le nekoliko višja kot

90 kg, kljub vsemu pa je najmanj 50 glav tehtalo več kot 114 kg, pri čemer je najtežji (verjetno pred rukom) uplenjeni jelen tehtal 151 kg.

Kakovost rogovja je bila povprečna, dolžina veje pa od 64,8 do 91,4 cm. Teža jelenjadi in kakovost rogovja kažeta na močno naseljenost te divjadi na Škotskem, saj je po poročilu pristojne komisije njena številčnost v devetih letih narasla s 3500 na 29000 živali, pri čemer se sestava populacije slabša zaradi nizkega odstrela telet (WuH, 7/88).

• **V Češkoslovaški** se je pred približno desetimi leti na območju med mesti Withingen–Chlum–Nova Bistrica v prosti naravi pojavila populacija losov, ki zdaj šteje od 15 do 20 glav. Vemo, da se losi selijo na zelo velike razdalje. Uplenili so jih že tudi v pokrajini Baden–Württemberg, na Spodnjem Avstrijskem in Madžarskem. Losi prihajajo iz prosto živečih populacij na Poljskem, kar ni redkost, izjema pa je, da se oblikuje samostojna populacija te divjadi tako daleč od matičnega habitata (WuH, 7/88).

• **V Berlinu (DR Nemčija)** ugotavljajo, da bo v prihodnje treba povečati odstrel jelenjadi, ker se je »... najbolj lepa in žlahtna velika divjad srednje in zahodne Evrope glede na naravno ravnotežje preveč razmnožila«, kot poroča vzhodnonberlinska agencija ADN.

Od začetka tega desetletja se je številčnost jelenjadi povečala za 100 %, od leta 1960 pa za štirikrat!

Jelenjad se je očitno dobro prilagodila vplivom industrializacije in civilizacije, saj je ponekod njena številčnost 10–12 glav divjadi na 100 ha gozdne površine desetkrat višja, kot okolje lahko brez škode prenese.

ADN kritizira prevladujočo lovsko prakso (v NDR) in meni, da je treba »počistiti« s tako imenovano »trofejno vročico«, t. j. z lovom na medalje. Zaradi takšnega lova je bil v preteklosti prepogosto zastavljen odstrel košut, junic in telet, kar je povzročilo dodatno populacijsko neravnotežje (FAZ, 22. 6. 1988).

• **V Salzburgu (Avstrija)** je deželni lovski mojster Friedrich Mayr Melnhof na tiskovni konferenci predlagal uvedbo con miru (»mirovnih področij«) za divjad. Divjad namreč vse pogosteje vznemirjajo in plašijo turisti, gozdni sprehalci, zmajarji, padalci itd.

Območja naj bi zajemala 1 do 2 % gozdnih sestojev in naj bi bila prepovedana za iskalce sprostitve. Tudi lovci naj bi spoštovali omenjena gozdna okrožja in v njih ne bi lovili. Te cone miru bi po Melnhofovem mnenju pripomogle tudi k zmanjšanju škod zaradi objedanja, ki s 5-odstotnim deležem prav tako prispeva k izumiranju gozdov (Pr, 15/17. 4. 1988).

Prilpil: Jože Perko

Lovska organizacija

Strelsko tekmovanje treh dežel odlično uspelo

V priredbi Društva slovenskih lovcev FJK »Doberdob« je 22. maja potekalo v Kazljah blizu Štorij 5. lovsko strelsko tekmovanje treh dežel, na katerem so sodelovali Koroška lovška zveza, Klub prijateljev lova iz Celovca, Italijanska lovška zveza iz Trsta, Enalcaccia, lovske družine iz Slovenije in seveda Društvo slovenskih lovcev »Doberdob«. Srečanje je bilo zelo kakovostno, saj so se ga udeležili tudi nekateri posamezniki, ki spadajo v sam vrh jugoslovanske strelske reprezentance. K uspehu prireditve pa so pripomogli tudi lovci sami, saj so bili izredno disciplinirani in so se strogo držali vseh pravil. Zaradi uspeha, tako, kar zadeva število nastopajočih kot dosežene rezultate, bi morda kazalo v prihodnosti razširiti udeležbo tudi na druge člane skupnosti Alpe-Jadran, saj takšna srečanja utrjujejo prijateljske vezi tudi med pripadniki različnih narodnosti. Tekmovanja se je udeležilo 16 štiričlanskih ekip in številni posamezniki, ki so se med seboj pomerili v streljanju na glinaste golobe in z MK puško v malo tarčo srnjak. Društvo slovenskih lovcev FJK »Doberdob« se posebno zahvaljuje SD Svoboda-Senožeče iz Kazelj, ki je sodelovala pri organizaciji, in vsem, ki se pripomogli k uspehu tega srečanja.

Skupinski posnetek najboljših strelcev na tekmovanju treh dežel

Foto Ž. Žuc

Kombinacija (ekipno): 1. Brezovica, 2. Svoboda-Senožeče, 3. Nova Gorica, 4. Koper, 5. Koroška lovška zveza, 6. Doberdob. Posamezniki-kombinacija: 1. F. Končan (Brezovica), 2. V. Čuden (Brezovica), 3. N. Mejaš (Svoboda).

Posamezniki – glinasti golobi: 1. F. Končan (Brezovica), 2. M. Sotlar (Svoboda), 3. A. Pintar (Doberdob).

Posamezniki – tarča srnjak: 1. V. Čuden (Brezovica), 2. N. Mejaš (Svoboda), 3. R. Pizziga (Koper).

N. Radovič

Iz delovanja Društva slovenskih lovcev FJK »Doberdob«

Poročilo o 6. rednem občnem zboru

Z občnim zborom, ki je bil aprila na Opčinah, je Društvo slovenskih lovcev FJK stopilo že v 12. leto svojega obstoja. Mirne duše lahko rečemo, da je poslanstvo, ki ga je v vseh teh letih opravilo, vse prej kot zanemarljivo. Resnost, delavnost in strokovnost, ki odlikujejo večino članov društva, so namreč pripomogli, da si je društvo pridobilo ugled ne le v okviru slovenske narodnostne skupnosti, temveč tudi v okviru večinskega naroda. Člani društva se zavedajo, da delujejo na meji, stičišču različnih kultur, tradicij in jezikov ter se zavzemajo za to, da bi njihovo delovanje pripomoglo k utrjevanju mostu med narodi, ohranitvi sožitja in medsebojnega sodelovanja. Občni zbor je začel lovski pevski zbor pod vodstvom Janka Simonete, predsednik Jožko Pahor in tajnik Jurij Umari pa sta prikazala

Na 6. rednem občnem zboru Društva slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine »Doberdob« je nastopil tudi LPZ »Doberdob«, ki uspešno nastopa v zamejstvu in v matični domovini.

Foto J. Kovačič

izčrpno sliko o društvenem delovanju, se ustavila ob dobrih odnosih z LZS in njenimi članicami, ter sodelovanju z italijansko lovsko federacijo (v skupnem sodelovanju s slednjo so npr. izdali dvojezično brošuro o gojitvi srnjadi, ki jo je strokovno sestavil in uredil Karlo Furlan). V okviru društvenega delovanja pa sta omenila predvsem delovanje lovskega pevskega zbora, ki nastopa v zamejstvu in v matični domovini, slovensko pesem pa je ponesel tudi rojakom v Avstrijo. Spregovorila sta tudi o novoustanovljenem Foto klubu, o raznih razstavah, predavanjih itd. Seveda pa na občnem zboru nista manjkali tudi kritika in samokritika. Člani društva se zavedajo, da je že skrajni čas, da pridejo do svoje lovske koč, slabo je delovanje na kinološkem področju in še kaj. Sledili so pozdravi gostov in volitve. V novi odbor je bilo izvoljenih 20 predstavnikov, in sicer 11 za tržaško pokrajino in 9 za goriško.

Na prvem delovnem sestanku so si odborniki razdelili funkcije. Za predsednika je bil potrjen Jožko Pahor, tajniška dela pa bo tudi v naslednjem mandatnem obdobju opravljal Giorgio Umari. J. Umari

Lovsko-strelsko tekmovanje za memorial Cirila Vezjaka

Ob začetku zdaj že tradicionalnega Tedna piva in cvetja v Laškem je dala Pivovarna Laško idejo, da bi tudi vsa društva v občini sodelovala s svojimi prireditvami v skupnem programu. Tako smo se tudi lovci LD Laško, Jurklošter in Rečica pri Laškem dogovorili, da bomo vsako leto

organizirali lovsko-strelsko tekmovanje v streljanju na glinaste golobe, in sicer na nedeljo ob zaključku Tedna piva in cvetja. Prvo tekmovanje je bilo organizirano leta 1964. Lovci so po tekmovanju v krojih in z orožjem sodelovali v povorki po mestnih ulicah. Pokrovitelj tekmovanja je bila SO Laško in prispevala je tudi prehodni kristalni pokal. Pripravili smo provizorično strelišče na Starem gradu nad mestom, v »bunkerju« pa namestili dva ročna metalca golobov.

Tekmovanja na Starem gradu so se v teh tednih vrstila do leta 1969, nazadnje že kombinirana (v streljanju na glinaste golobe in streljanju z MK puško v tarčo srnjak). Zaradi prostorske omejitve na Starem gradu in zaradi vse večjega zanimanja lovske družin zunaj laškega občinskega območja, ki so želele sodelovati na tekmovanju, pa smo se lovci LD Rečica pri Laškem odločili

Portret pokojnega Cirila Vezjaka, po katerem je poimenovano tradicionalno lovsko-strelsko tekmovanje

Stroga sodniška trojka Franjo Klajne, Franc Križnik, Jože Kuntarič, ki je skrbela za pravilnost tekmovanja na 1. lovskem strelskem tekmovanju leta 1964 v Laškem

tekmovanje prestaviti v Hudo jamo v Rečici pri Laškem. Tudi tu je bilo še vse provizorično.

Leta 1966 je umrl pobudnik teh lovsko-strelskih tekmovanj in neumorni lovski tovariš, tajnik LD Rečica pri Laškem, Ciril Vezjak. Tudi prehodni pokal SO Laško je ostal v trajni lasti in bilo je treba poskrbeti za novega. Za nov kristalni pokal, ki naj bi bil trajno prehodni, je poskrbela LD Rečica pri Laškem in tekmovanje poimenovala po pokojnem Cirilu Vezjaku. Sprejet je bil tudi poseben pravilnik za to tekmovanje. Zanimanje za tekmovanje je bilo vse večje, zato so se v LD Rečica pri Laškem odločili, da na Šmohorju nad Laškim začnejo graditi olimpijsko strelišče za

streljanje na glinaste golobe, strelišče za streljanje z MK puško v tarčo srnjak s tremi stojišči in provizorično strelišče za streljanje na bežečega zajca. Vse to je bilo nared že v letu dni in leta 1974 je bila tekma že na Šmohorju. Po nekaj letih je bilo tekmovanje v streljanju na bežečega zajca ukinjeno, pripravljati pa smo se začeli na gradnjo sodobnega olimpijskega strelišča za streljanje na bežečega merjasca z MK puško.

Šmohor je kmalu postal znan med lovske strelce, zato je LZS tu že leta 1975 organizirala republiško lovsko-strelsko tekmovanje. Po vseh ocenah je prireditev dobro uspela. Leta 1987 pa je tukaj SK ZLD Celje organizirala

Republiško lovsko-strelsko tekmovanje – Šmohor 1975. Pokale je najboljšim strelcem izročil vrhovni sodnik tekmovanja, letos umrl Ivan Šekoranja (desno)

in izvedla »mini« republiško tekmo, ki bi sicer odpadla zaradi omejenih sredstev v proračunu LZ Slovenije.

Letos, 16. julija, je bila tekma že tretje leto v treh disciplinah, in sicer: glinasti golobi, tarča srnjak in bežeči merjasec.

Zanimanje za to tekmovanje je bilo zares veliko, saj je bilo prijavljenih 25 ekip. Kaj lovce-strelce privablja na Šmohor? Prav gotovo je to dobra organizacija tekme, pa tudi prelep prehodni pokal, na katerega mora po posebnem pravilniku o tekmovanju zmagovita ekipa privezati zeleni trak z uvezenim napisom imena LD, za katero je ekipa tekmovala, in letnico. Obenem prve tri ekipe prejmejo zelo lepe gravirane kristalne pokale v trajno last. Najboljši posameznik na tekmi dobi kristalni pokal iz rok predsednika LD Rečica pri Laškem v trajno last in še praktično nagrado, 24 najboljših posameznikov prejme bogate praktične nagrade, vedno pa je poskrbljeno tudi za dobro jedajo in pijačo.

Največkrat je prehodni pokal osvojila domača ekipa, vendar se je na prvo mesto večkrat »vrnila« tudi kaka druga ekipa. Letos je prvič tekmovala ekipa OZD za lovstvo, ki so jo sestavljali: Anton Zupan, Mišo Horjak in Ivan Jenko. Vsi so poklicni lovci iz GL Medved-Kočevje. Pristreljala je 714 točk, kar je izredno dober rezultat. Za njo pa so se ekipe razvrstile takole:

2. LD Škale, 679; 3. LD Grmada-Celje, 670; 4. LD Braslovče, 664 in 5. LD Loka, 663 točk.

Med posamezniki iz ekip je bil najboljši Dušan Urankar iz LD Braslovče, ki je pristreljal skupno 265 točk, sledili pa so mu:

Gregor Horjak – LD Rečica/Laško, 249; Anton Zupan – OZD za lovstvo, 248; Jože Česnik – LD Grmada-Celje, 239 in Polde Travnar – LD Dolič, 238 točk.

Prihodnje leto bo, prav tako v sklopu programa Tedna piva in cvetja v Laškem, jubilejno 20. tekmovanje v lovskem streljanju za memorial Cirila Vezjaka na Šmohorju. Že zdaj vabimo vse, ki ste se že udeležili našega tekmovanja, in vse, ki se radi pomerite v lovskem strelstvu, da pridete v čim večjem številu. Na prehodni pokal bo treba privezati že dvajseti spominski trak! Ne bo vam žal, to pot se bomo še posebno potrudili, da bo tekma lepa, in kot pravi naš neumorni gospodar in organizator tekme Miha Horjak – »fair play«.

Jože Kuntarič

Otvoritev lovskega doma in lovskega bivaka v LD Veliki Podlog

LD Veliki Podlog je 5.8.1988 praznovala otvoritev novega lovskega doma na Globelem in lovskega bivaka na Poljanah. Izjemna dvojna pridobitev je bila tudi osrednji dogodek v programu praznovanja KS Veliki Podlog, saj sta novi stavbi, po besedah starešine Toneta Bučarja, namenjeni tudi krajanom, ki si želijo urico miru v čudovitem objemu narave. Hkrati je izšla brošura s strokovno-raziskovalnim prispevkom dipl. inž. Vlada Jenka Mala divjad v LD Veliki Podlog, ki razčlenjeno prikazuje vzroke posegov in posledično stanje teh na številčnost male divjadi.

Kratka predstavitev LD Veliki Podlog označuje lovišče v zahodnem delu Krškega polja z vzhodnim delom Krakovskega gozda. Če na avtomobilski cesti proti Zagrebu pred odcepom za Krško-Kostanjevica pogledate na desno, vidite osrednji del lovišča z njivami in travniki, ki spredaj na vzhodu prehajajo v gozd Globelelo, na zahodu pa v obronke Krakovskega gozda. Lovišče meri 2694 ha. V LD je včlanjenih 43 lovcev in je sestavni del ZLD Posavje-Krško.

Najštevilnejša in najbolj zaželen divjad je bil do sedemdesetih let poljski zajec, ki je tudi simbol v plaketi LD Veliki Podlog, najvišjem družinskem priznanju. LD je bila v okolju znana po romantičnem lovu okrog Jožefovega na ključača ob obrobju krakovske hrastovine in po številnih kitah jerebic. Najštevilnejša divjad je zdaj srnjad. Številčnost zajca, jerebice in fazana pa se je močno znižala tudi zaradi melioracij, ki so uničile grmišča in žive meje. V Krakovo je bil leta 1974 nasejlen damjek, danes previdna in plašna divjad. Tu opazimo še zavarovano črno štokrlo in divjo mačko, divji prašič pa je prehodni gost.

LD Veliki Podlog je septembra 1985 slavila 40-letnico ustanovitve. Iz njene kronologije predstavljamo starešine z večletnim mandatom in zaslužnostmi: Longo Avgust za starešinstvo v ustanavljanju in prizadevanja za naše meje; Zvonko Kerin za prispevek v sodobni lovskogojitveni dejavnosti s številnimi napravami; Tone Bučar za pobude pri načrtovanju, pridobivanju sredstev, vodenju zidave in ureditvi novega lovskega doma in lovskega bivaka. Za svoje delo sta Tone in Zvonko na svečanosti dobila

Pridobitvi lovcev LD Veliki Podlog sta lovski dom na Globelem (zgoraj) in lovski bivak na Poljanah (spodaj) Foto M. Zupančič

plaketo LD Veliki Podlog, KS Veliki Podlog pa je podelila priznanje naši LD in njenemu predsedniku Tonetu Bučarju.

Lovski dom je zrasel z dolgoletnim prizadevanjem (1987–88) na mestu, kjer je stala dotrajana lovska kočča-brunarica, lovski bivak pa je nova brunarica na naši zadnji jasi v osrčju Krakovega, ki bo pripomogel k večji navzočnosti in gospodarjenju v tem delu gozda. Pridobitvi smo veselo proslavili.

M. Z.

Sneg, led, plazovi – priročnik za planince, smučarje in visokogorske lovce (avtor Pavle Šegula)

Planinska zveza Slovenije (Odbor za založništvo) je pred mesecem dni izdala knjižico žepnega formata – priročnik z zgornjim naslovom. Planinci so priročnik napisali predvsem za mlade ljudi s plitvejšim žepom, zato tudi lovcem, ki se v gorah srečujejo s snegom, ledom, in plazovi, ne bo nedosegljiv. V njem je veliko potrebnih podatkov, navodil in

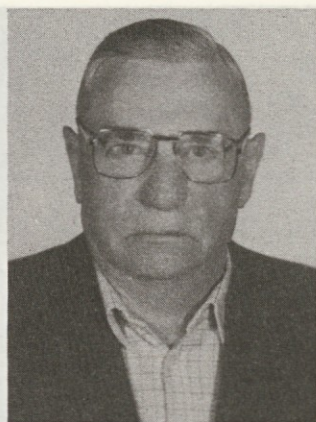
priporočil tudi za lovce, zato jim ga priporočamo, PZS pa se zahvaljujemo za opravljeno delo. Iz statističnih podatkov PZS, ki še niso dokončani, lahko razberemo, da so bili do leta 1926 in še kasneje tudi lovci zelo pogoste žrtve snežnih plazov. Ta podatek ne preseneča, saj se lovci, tako kot planinci in turni smučarji, odpravljajo v lovišča v zasneženih strminah tudi pozimi, kjer pa jih lahko, nepoučene, hitro dohiti »bela smrt«.

Ta priročnik je v resnici pisan tudi na kožo visokogorskim lovcem. Uvodoma se seznanimo s snegom, njegovo preobrazbo in snežno odejo. Seznanimo se s pravilnim poimenovanjem različnih vrst snega, s silami, ki sprožijo polzenje in drsenje snežnih plazov itd. Nato spoznamo vrste plazov, njihov nastanek in njihovo moč ter posledice (odvisnost od krajevnih in vremenskih razmer). Zlasti obširno pa je po memobno poglavje o varstvu pred snežnimi plazovi. Seznanimo se s trajnim in občasnim varstvom, samozaščitnim in kolektivnim varstvom.

Spoznanja, ki si jih nabereš s prebiranjem te drobne, a dragocene knjižice, bodo lahko marsikateremu lovcu rešila življenje, v nevarnostih bo znal pravilno ukrepati, vedel bo, kako se lahko izogne nesreči, in kaj mora vzeti s seboj v gore v takšnih razmerah. Obnovili bomo tudi znanje (ga dopolnili z novostmi) o ukrepanju pri podhladitvi in omrzlinah, ki nas pozimi velikokrat spremljajo na lovih.

Ker je priročnik cenejši od dveh krogelnih nabojev za risanico, vsebina pa za takšne razmere veliko bolj učinkovita, si ga čim prej kupite. Naročite ga lahko pri **Planinski zvezi Slovenije, Dvorčakova 9, 61000 Ljubljana**. Cena je **3000 din**.

Boris Leskovic

Konrad Vela

no izpuščanje in gojitev fazanov. Starešina naše LD je bil od leta 1946 do 1980, poleg tega član IO ZLD Ptuj od leta 1948 do 1976, gospodar doma ZLD Ptuj pa od leta 1976 do 1980.

Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in z redom za lovske zasluge II. stopnje.

S svojim bogatim znanjem in lovskimi izkušnjami je vzgojil veliko lovcev, ki gredo po njegovih stopinjah. Vedno je bil marljiv pri delu in na lovu, dokler ga ni začela nadlegovati zahrbtna bolezen.

Dragi naš Konrad, ob tvoji 75-letnici ti iskreno čestitamo in ti izrekamo vse priznanje za vse, kar si storil za naše lovišče in LD, želimo ti še veliko zadovoljnih let, predvsem pa čim več zdravja, na lovu pa mirno roko in lovski dober pogled!

Lovci LD Desternik M. F.

Jubilanti

Konrad Vela je 25. 11. 1987 praznoval 75. rojstni dan in hkrati tudi 41 let lovskega udejstvovanja v LD Desternik.

Rodil se je 25. 11. 1912 v Podvincih pri Ptuj kot sin proletarskih staršev. Že v otroštvu se je zagledal v naravo in njene lepote in rad prisluhnil lovskim dogodivščinam. Ljubi domačo zemljo, njene ljudi, njene gmajne, polja in gore.

Že v začetku okupacije je aktivno sodeloval z OF in partizani in moral tudi skozi zapore.

Zaradi velike ljubezni do divjadi je po osvoboditvi leta 1945 začel neposredno sodelovati pri oblikovanju lovstva v naši družini. Leta 1946 je bil med ustanovitelji LD Desternik, postal njen prvi starešina ter se takoj lotil oblikovanja LD na samoupravni socialistični osnovi. Kadar je bilo treba razčistiti nejasnosti in nesporazume, je bila njegova beseda klena in odločna, a sproščena in šaljiva na zadnjih pogonih in drugih družabnih srečanjih. Največ pa mu pomeni neokrnjena narava z njenimi rastlinskimi in živalskim svetom, v katero tako rad zahaja. Jubilant ima velike zasluge pri zidavi lovske kočče v Drstelji, za katero je kot gradbeni strokovnjak naredil načrte in nato nadzoroval tudi delo. Opravil je veliko neplačanega dela v lovišču. Predvsem si je prizadeval za varstvo in gojitev divjadi ter za načrt-

Jože Sekelšek je praznoval 75 let življenja, hkrati z življenjskim jubilejem pa tudi 35-letnico lovskega udejstvovanja.

Rodil se je 5. 12. 1912 kot sin majhnega kmeta v Krčevini pri Ptuj. Po osnovni šoli se je izučil za krojača. Njegovo življenje je potekalo pri šivalnem stroju in delu na majhni kmetiji. Po osvoboditvi se je zaposlil pri PTT Ptuj kot pismonoša, kar je ostal do upokojitve.

Lovec je postal leta 1953 pri LD Desternik. Član UO oz. IO je bil od leta 1955 do 1980. Največ zaslug ima kot kinološki referent v naši LD, saj je to funkcijo opravljal od leta 1960 do 1980. Kinološki tečaj z izpitom je opravil pri Kinološki zvezi Slovenije. Za nesebično in vzorno delo ga je LZS odlikovala z znakom za

Jože Sekelšek

Ivan Hafner

lovske zasluge, KZS pa s srebrnim znakom za kinološke zasluge. Zaradi svojega nesebičnega dela, poznavanja lovsstva in velike ljubezni do neokrnjene narave in divjadi je med lovci cenjen in priljubljen. Njegovo delovanje v lovsstvu poznajo daleč naokrog. Joža spada tudi v sam vrh krajevnih aktivistov, kot delavec, organizator in vodja akcij. Dragi Jože! Za vse, kar si doslej storil za naše lovsstvo in naravo, iskrena hvala! Sicer pa ti želimo, da bi še dolgo prihajal čil in zdrav med nas ter s svojo vedrino in zgledom med nami krepil nesebičnost in pravo lovsko tovarištvo!

Lovci LD Desternik – F. M.

Inž. Ivan Hafner, nestor škofjeloških lovcev, praznuje letos svojo 70-letnico in 50-letnico lovskega delovanja.

Rodil se je 22. 1. 1918 v znani loški lovski družini Pri Lorencu. Že kot fantič, kasneje pa kot gimnazijec in študent kemije je ob očetovem mentorstvu začel dojemati skrivnosti narave, divjadi in lovske kinologije.

Nadvse predano in aktivno pa se je vključil v ustanavljanje in delovanje poveljnega lovsstva v loškem predelu. Bil je soustanovitelj in prvi predsednik LD Križna gora pri Škofji Loki (1952–64), in gonilna sila napredka v tej LD. Kasneje se je včlanil tudi v LD Škofja Loka, katere član je še danes. Tudi v tej LD je takoj poprijel za delo; dolga leta je bil tajnik (1965–69), predsednik družine (1960–63 in 1975–82) prav v času preobrazbe našega lovsstva, član in predsednik raznih družinskih odborov in komisij, danes pa opravlja nalogo člana NO LD Škofja Loka.

Njegovo poznavanje lovsstva in divjadi, njegova načitanost in strokovnost ter volja in predanost so pripomogli, da je kmalu prevzel odgovorne naloge v organih Lovske zveze Gorenjske oz. ZLD Gorenjske. Od začetka delovanja gorenjske zveze deluje v njenih organih, tako je bil že pred 30 leti član njenega upravnega odbora, nato je deloval v izvršnem odboru, kjer je opravljal številne naloge, zlasti pri ustvarjanju gojivne politike do divjadi, pri ocenjevanju trofeje ter vzgoji in izobraževanju lovcev. Od leta 1984 je podpredsednik skupščine ZLD Gorenjske. Nadvse pomembno in koristno pa je bilo njegovo dosledno delo pri ustanavljanju lovskegojivnih območij na Gorenjskem. Njegovo znanje, izkušnje in poznavanje lovišč so v marsičem pripomogli k hitremu oblikovanju in delovanju lovskegojivnih območij na Gorenjskem. Bil je predsednik iniciativnega odbora in prvi predsednik Loško-jelovskega in kasneje Gorenjskega območja. Nenehno si je prizadeval za enakopraven in odkrit dialog ter pošteno sodelovanje med vsemi uporabniki prostora.

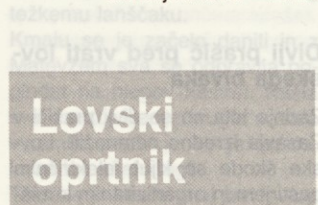
Čeprav je vedno trdil, da je njegovo mesto le med gorenjskimi lovci, je moral opravljati tudi nekaj nalog v organih LZS. Tako je bil eno mandatno obdobje član komisije LZS za družbeni nadzor ter šest let član komisije za vzgojo in izobraževanje pri LZS.

Zaradi dolgoletne pripadnosti lovski organizaciji, njegove nesebične predanosti lovsstvu, zlasti pa zaradi njegove pomoči gorenjskemu lovsstvu ga je LZS odlikovala z vsemi slovenskimi lovsškimi odlikovanji, ZLD Gorenjske pa mu je med prvimi podelila plaketo ZLD Gorenjske.

Dragi Ivan, ob visokem jubileju ti

želimo, da bi zdrav zahajal v loške gozdove s svojim zvestim Borom, hkrati pa smo ti nadvse hvaležni za vse, kar si v 50 lovskih letih napravil koristnega za divjad in lovsstvo ter te iskreno spoštujemo.

Gorenjski lovci – B. G.

SLOVENSKI PUŠKARJI 3

Puškar – inženir

Za dobrim konjem se dviga prah. Boljši ko je, več je prahu. Ljubljanski puškar **Milan inž. Tomažinčič** je eden izmed dveh slovenskih puškarjev, o katerih kroži med lovci nešteto anekdot in zgodbic, slabih in dobrih. Ker pa lovski latinščini ne smemo vedno verjeti, sem se hotel sam prepričati, kako je s to stvarjo.

Tomažinčiča, ki spada v mlajšo generacijo slovenskih puškarjev, ni bilo težko najti. Le kateri Slovenec ni v zadnjih mesecih slišal za Metelkovo ulico, kjer so bili priprti v vojaškem zaporu Janša, Borštner in Tasić! Naš puškar ima svojo delavnico na nasprotni strani ulice. Na vratih nima napisane oziroma ga je prekril, kajti kot pravi, je bil napis nekakšno »povabilo« nepovabljenim gostom, ki so ga hodili nadlegovat, naj jim izdela »na črno« pištolo ali puško. S takim početjem se ne ukvarja in zato je napis prekril. Obiskovalcev pa je še vedno veliko. To so lovci, ki mu prinašajo v popravilo svoje orožje, znanci in prijatelji, ki pridejo po tehten nasvet ali pa samo pomolijo nos v delavnico in ga pozdravijo.

Milan Tomažinčič pri delu

Foto A. Dvoršak

Kot dober poslovnež in prijazen, nekoliko vase zaprt človek je sicer vesel teh obiskov, a še rajši vidi, če ga pustijo pri miru in mu ne jemljejo dragocenega časa, ki mu ga vedno zmanjkuje.

Milan je končal 1. stopnjo strojne fakultete. Zgolj papirji in teorija so mu bili premalo in začel je zahajati k mojstru Antonu Longyki v Štepanjo vas. Stari mojster je bil fanta vesel, saj sam ni mogel več postoriti vsega, nadebudnež pa je rad poprijel za vsako delo. Počasi je mojster Longyka prenesel nanj večino svojih izkušenj in znanja, na koncu pa mu je dal tudi svoje staro orodje, ki je danes izjemna zbirka.

Tomažinčič je potem, ko se je »izbrusil« v solidnega puškarja, začel na svoje. Najprej je imel popoldansko obrt, zadnjih pet let pa ima redno obrt. V dvanajstih letih si je pridobil širok krog strank.

Pri delu je molčeč in v »neredu« svoje delavnice se počuti kot riba v vodi. Rekli smo neredu, a to se zdi le neukemu obiskovalcu. Za mojstra Milana je vse na svojem mestu in če bi mu kdo pospravil delavnico, bi bila to zanj katastrofa; preprosto se v njej ne bi več znašel. Zanj je vse na svojem mestu zdaj, ko je orodje postavljeno tako, da ga ima vedno pri roki in se mu ni treba sprehajati ponj z enega konca delavnice na drugega. Delo si rad čim bolj poenostavi.

Značilno zanj je tudi to, da daje prednost funkcionalnosti. Njegove puške so ravnih linij, brez nepotrebnih dodatkov in gravur. So nekaj posebnega. Vendar pa smo lovci ljudje, ki se ne zadovoljimo z golo puško in si želimo na njej vsaj nekaj centimetrov gravure. Takšnim željam Tomažinčič rad ustreže, ker sodeluje z

nekaj izvrstnimi graverji, ki obdelujejo njegove puške po želji naročnika.

»Pred nekaj leti sem na Strelski zvezi kupil 120 mehanizmov za karabinke in če danes kdo pride, mu lahko naredim karabinko po njegovi želji. Uporabljam avstrijske cevi böhler. Čakalna doba je približno pol leta. Cena je nekoliko višja kot pri Crveni zastavi...« pove mojster, medtem ko nekaj meri na stari dvocevki, ki jo predeluje.

Prav glede čakalne dobe kroži o njem kup govoric, večinoma napihnjenih, kot se za lovsko latinščino pač spodobi. Sam trdi, da je za montažo daljnogleda treba čakati od dveh tednov do enega meseca, odvisno od sezone. Najhitreje jo naredi januarja, najdlje pa moraš čakati aprila in maja.

Poleg montaž, najpogostejše suhlovih, ima največ dela s popravili posameznih delov orožja – udarnih igel in zaklepov ter prožil.

Med pogovorom sem na mizi opazil naboj kalibra $9,3 \times 72R$, ki ga že dolgo ni v prodaji. Na vprašanje, zakaj je tam, mi mojster Tomažinčič pove, da ga je zjutraj »naredil«. Polnjenje nabojev različnih kalibrov je njegov konjiček. No, polni jih le zase in za kakega dobrega lovskega tovariša. Vinko Foršček je že eden takšnih. Ima pač smolo, da ima »zaguljen« kaliber, za katerega streliva ne dobiš v trgovini. Tistih pet, šest nabojev mu potem za novo leto, kot tovarišu in solovcu v LD Tomišelji, podari Tomažinčič.

Kot zanimivost omenimo še napravo, ki jo je sam izdelal in s katero naredi iz kroglice za revolver kalibra .357 magnum kroglo za puško kalibra 9,3. Te kroglice so težke le 10,4 grama, torej so nekoliko lažje kot standardne, ki jih ni več na trgu.

Na koncu sva se dotaknila še pristreljevanja. Milan je bil pred leti republiški prvak v streljanju z MK pištolo. Nastrelitev mu ne dela težav, zato pa ima težave s streliščem. Ko so na Rakovniku zaprli strelišče za streljanje z orožjem večjega kalibra, si je moral poiskati novo »strelišče«; našel ga je v opuščnem kamnolomu v Preserjih. To pa pomeni zamudo in večje stroške. Tako navadno v soboto zavije v Preserje na nastreljevanje, namesto da bi šel loviti v lovišče LD Tomišelji, kjer je član že vrsto let.

Ko sem zapuščal njegovo delavnico, sem odhajal z občutkom,

da je to resen puškar, ki bo naročilo opravil tako, kot pričakuje stranka, in da so zgodbe o tem, kako dolgo je treba čakati, zgolj delček lovske latinščine, s katero pa že vemo, kako je...

Andrej Dvoršak

Divji prašič pred vrati lovskega bivaka

Zadnja leta so se divji prašiči v Zasavju izredno namnožili. Lovske škode so kljub električnim pastirjem in organiziranim krmiščem v gozdu postale skoraj neznosne. Temu primerno je tudi razpoloženje kmetov, ki nikakor niso mogli razumeti, da lahko pri tolikšni škodi na poljih opravljamo izbirni odstrel in streljamo samo mlade živali, težke do 60 kg. Tako bi se lahko zgodilo – če malo karikiramo – da bi k čakajočemu lovcu ponoči prišel večji merjasec. Ko bi ga lovec ocenil za težjega od 60 kg, bi se mu le priklonil, mu voščil dober večer in ga pustil, da v miru uživa v kmetovi koruzi.

Seveda ima omenjeni ukrep tudi svoje dobre strani in ima lahko v območjih, ki niso gosto naseljena, pozitivno vlogo. Toda to je že druga zgodba. Danes samo nekaj besed o resničnem dogodku, ki samo potrjuje, da je divjih prašičev v Zasavju veliko preveč. Ko sem lani neko jesensko soboto prišel v svoj bivač v Zasavskih hribih, so me sosodje – kmetje opozorili, da divji prašiči že zjutraj in celo podnevi hodijo okoli njihovih hiš.

Franci, sin spodnjega kmeta, mi je pripovedoval, da zjutraj, ko se pelje v službo, neki merjasec večkrat stoji na cesti in ga šele s hupanjem spravi s poti. Jože, zgornji kmet, je divje prašiče zjutraj srečal pred svojim kozolcem itd.

»No, to si moram ogledati,« sem si dejal in sklenil, da se naslednje jutro že navsezgodaj odpravim opazovat. Ko se je začelo daniti, sem brezskrbno zaprl za seboj vrata bivaka in se še ves zaspan, s prazno puško, namenil proti 30 metrov oddaljeni gozdni poti, ki se spušča do Brundežne (večji travnik pri vasi Zeleneč). Ko sem prišel do poti in začel razmišljati, kam bi se obrnil, dol ali gor, sem podzavestno pogledal po poti navzdol in... skoraj nisem mogel verjeti svojim očem. Slabih 40 korakov od mene je na poti stal divji prašič in me radovedno opazoval. Pomel sem si oči, saj se mi je zdelo, da še sanjam, toda prašič je še kar stal in me gledal.

Potem sem se hitro zganil in snel puško z ramena, a prašič je še vedno čakal. Ko sem repetiral, da bi dal naboj v cev, je bilo naposled tudi prašiču dovolj, bliskovito je skočil in se pognal v goščavo.

Strel, ki sem ga poslal za njim, je bil bolj za pozdrav in opomin, kaj se mu lahko zgodi, če se še kdaj srečeva.

»Za božjo voljo, kaj se je zgodilo, da streljaš že pred hišo?« se je preplašena oglasila žena, ki sem jo s strelom vrgel iz postelje.

»Kaj hočem, saj moram, če te divji prašič že pred hišo čaka v zasedi.«

Sklep zadnje seje skupščine LZS je prav zaradi takšnih razlogov desni breg Save v ZLD Zasavje izločil iz gojitvenega območja in ga razglasil za prosto območje za lov na divjega prašiča.

S 1. 10. 1988 pa po vsej Sloveniji neha veljati začasna omejitev odstrela prašičev, težjih od 60 kg, in se uporabljajo že sprejete smernice za lov na divjega prašiča (glej Lovec 9/88, str. 243: B. Krže Gospodarjenje z divjim prašičem v Sloveniji).

Andrej Levičnik

V Ločenbergu

Stal sem na pragu pred hišo in v prelepem avgustovskem večeru opazoval luno, ki se je v polnem sijaju bleščala in me vabila na lov. Iz razmišljanja me je zdrnila žena: »Že vem, kam te vleče, na jago, kot zmerom!« »To si pa uganila,« si mislim in že kujem lovski načrt za naslednjo noč.

Po službi se zglašim pri lovskemu tovarišu Matevžku, ki je tudi tak, da ga rado vleče na lov, posebno ob polni luni. Ko me je zagledal na pragu hiše, me je pozdravil z besedami, da je že mislil name. Hitro sem mu predlagal načrt lova. Ker sva oba z Matevžem ljubitelja točnosti, sva se po pogovoru, opremljena za nočni lov na prašiče, dobila ob 21. uri pri kmetiji Pri Tomažu po domače. Kmetija leži na položni vzpetini pod Vimperkom nad Polzelo. Z urejene kmetije je lep pogled tudi na bližnjo goro Oljko. Kmetija ima samo to napako, da ima kot vsaka kmetija sredi gozdov pač lepo obdelane njive s koruzo, ki pa so le preveč pritisnjene ob rob gozda. To s pridom izkorišča divji prašiči, ko se hodijo gostit. Gospodinja Štefka, ki je z nami, lovci, v prijateljskih odnosih (tudi njen pokojni mož je bil naš član in strasten lovec), nama je žalostno povedala, da rajši ne gre gledat koruze v Ločenberg, saj ve, da so pred nekaj nočmi divji prašiči naredili tam pravo upuščanje.

Razveselila se je, ko sva ji povedala, da sva zato tudi prišla tako pozno. Trenutek zatem nama je, menda za korajžo, ponudila kozarec domačega rdečega vina. Zaželeli smo si lahko noč. Ko sva se po gozdni poti tiho spuščala proti omenjeni njivi, je zaklicala za nama: »Bom v spalnici

Foto Janez Papež, Diana

poslušala, če bo kaj počilo, pa oglasita se, če bosta kaj dobila!« Midva sva bila seveda tiho in skoraj po prstih sva prišla do roba travnika, na katerem je bila njiva. Izbrala sva si čakališči in se seveda tudi domenila, da se nobeden izmed naju za nobeno ceno ne sme premakniti s čakališča, ki si ga je izbral. Določila sva tudi smer, v katero lahko kateri strelja, če bi prašiči prišli na njivo, da se ne bi zgodila nesreča. Ko sva si naposled zaželela dober pogled in ravne cevi, sva se odpravila na izbrani mesti na majhni vzpetini ob robu gozda, nasproti njive. Domenila pa sva se tudi, da bova čakala tako dolgo, dokler ne bo Matevž trikrat zažvižgal. Izbral sem si udobno mesto na majhni vzpetini nad njivo med mladimi brezami.

Njiva je bila oddaljena od mene približno 60 m, med njo in gozdom pa se je raztezal del travnika, ki se je kopal v mesečini. Sedel sem tiho, mirno in z užitkom, ki ga lahko čuti le lovec, ter poslušal šepet gozda. Cviljenje polhov je spremljalo to melodijo. Ko sem se polhov že dobobra navadil, sem na tleh tik ob sebi zaslišal pritajeni šum. Glej ga, proti meni je iz praproti prikoral velik jež in se napotil naravnost na konico mojih škornjev. Tu pa mu nekaj ni bilo po volji, zato je s pogledom navzgor počasi ugotavljal, kaj mu je napoti. To sem mu povedal z blagim sunkom, ki ga je pognal v drugo smer. Ko sem odpravil nočnega sprehajalca, se je začela druga težava, veliko večja od prve – eskadrila komarjev. Zavaroval sem se z Autanom in nato naprej prisluskoval v noč. Bilo je že polnoči.

Že sem pričakoval Matevžev trikratni žvižg iz grmovja na levi, ko se je iz smeri Rakovnika oglasilo močno bokanje srnjaka. Kaj neki ga je le tako razjezilo, da je ponoči tako glasen, sem se spraševal. Potem je za nekaj časa vse utihnilo. Takrat pa je v grapi pod njivo močno zašumelo. Pokanje dračja in vej je postajalo vse bližje in močnejše, takoj nato pa je bilo že slišati močno kruljenje in cviljenje. V dvogledu sem razpoznal trop divjih prašičev, ki so se iz gozda čez travnik naglo bližali njivi. Čez trenutek so že bili v koruzi, kjer je pokalo, cmokalo, krulilo in cvililo, in to samo na mojem koncu njive. Prašiči pa ne bi bili znani kot zelo prebrisani in čuječi nočni gostje, če se ne bi zadržali in cmokali vsi le na sredini njive, tako da še glave ni nobeden pomolil iz koruze. Tako

sem jih poslušal dobrih deset minut in čakal pravo priložnost za strel. Po burnih minutah sem nazadnje le zagledal črno postavo ob robu njive. Po oceni s prostim očesom in nato prek dvogleda sem ugotovil, da ne more biti nič drugega kot okoli 60 kg težak lanščak. Dvignil sem puško in mirno naravnal križec v strelnem daljnogledu na njegovo plečce. Strel se je glasno odbil od pobočja Oljke, žival pa se je po nakazanem zadetku pognala z njive naravnost proti meni. Takoj nato je počilo že tudi pri Matevžu na moji levi strani. Gledal sem in poslušal v temo, kam je izginil moj, po vsej verjetnosti ranjeni prašič, ko sem zaslišal na drugi strani velike praproti, kakih 10 m od mene, močno sopihanje in kruljenje. V puškino cev sem živčno vstavil drugi naboj in takrat je bilo sopihanje že čisto blizu. V praproti sem zagledal dolg rilec, takoj nato pa že vso postavo, ki se je valila proti meni. Takrat sem ustrelil drugič. V koruzi je nastal strašen trušč in kruljenje je spremljalo bežeče prašiče, ki so se razpršili na vse strani.

Po drugem strelu se je prašič pognal mimo mene, tekel še kakšnih 10 m in se zakotalil po praproti navzdol. Hip nato se je vse umirilo. Napenjal sem oči v noč, kajti moja zavezница luna je že zajadrala za Vimperk. Ko sem tako nemočen stal in poslušal, me je Matevž tiho poklical. »Je, ali ni?« je vprašal. »Ne vem zagotovo,« sem odgovoril. Ni mi preveč dišalo, da bi šel pogledat v tisto praprot pod seboj. Nazadnje sem se le ojunail in se s puško, pripravljeno na strel, previdno približeval praproti. In tam je na moje veliko veselje ležal divji prašič mrtev. Poklical sem Matevža, naj pride k meni. Po stisku rok in čestitki k lovskemu blagru mi je povedal, kako ga je prašič prese-netil, ker se mu je izmuznil ravno tam, kjer ga je najmanj pričakoval. Zato ga je tudi zamudil. Ko sem dobil ob čestitki k lovskemu blagru na Matevževem klobuku še vejico uplenitelja, sva se napotila proti Tomaževi kmetiji. Ko sva prišla na dvorišče, sva opazila – čeprav je bila ura že ena ponoči – da je hiša še vsa razsvetljena. Gospodinja Štefka je namreč slišala strele v Ločenbergu in že pripravila traktor ter manjšo prikolico. Rekla si je: »Če sta streljala onadva, potem se je splača pripraviti traktor.« Na tihem se nama je kar dobro zdelo, vendar tega nisva hotela pokazati. Po kozarčku rdečega smo

se s traktorjem odpeljali v grapo, kjer smo morali vsi trije kar krepko poprijeti, da smo prašiča potegnili na prikolico in ga odpeljali do kmetije. Ko sva ga z Matevžem obesila, iztrebila in stehala, je Štefka prinesla še en štefan, da smo nazdravili mojemu 57 kg težkemu lanščaku.

Kmalu se je začelo daniti in z Matevžem sva se odpravila pogledat na njegov nastrel. Našla sva mesto, kjer je krogla udarila v zemljo; prašič je, kot je kazalo, le za las ušel krogli.

Tako se je končal moj prvi lov na divjega prašiča. Tisto leto na Štefkiho veselje prašičev ni bilo več na gostijo v koruzo.

Ivo Posedel

Alja je bila nepopustljiva

Lovska družina Ponikva ima lepo lovišče, ki sega na severu v gričevje Konjiško-bočkega hribovja v povirju potoka Slomščice. Prisojna, nekoliko višja pobočja lovišča na Tičevem so porasla z mešanim gozdom, košenicami in nekaj vinogradi.

Blizu kmeta Povha na Tičevem je zapuščen kamnolom, ves zarasel z grmovjem, v katerem doma vsako leto kotijo lisice. Letošnji februar, ki je bil tod brez snega, je zvalbil lovca Polda s terierko Aljo v ta del lovišča, saj je bil čas lisičjih ženitev. V bližini kamnoloma je postala Alja nemirna, zato jo je Polda razprčil. Dah goneče se lisice jo je takoj potegnil v bližnji rov, iz katerega je skozi drugi izhod nenadoma švignila lisica, takoj za njo pa še psička. Lisica je stekla v sosednji rov, ki je bil čisto blizu, Alja pa ji je sledila. Toda ta rov ni imel drugega izhoda in v njem se je vnel hud boj med napadalno terierko in lisico. Polda je lahko le poslušal lajež, renčanje in hrup bojevanja, ki se ni in ni končalo. Polagoma pa je Polda le spoznal, da potrebuje orodje za izkop in pomoč. Zadelal je luknjo s kamenjem in odhitel v vas do prvega telefona ter poklical na pomoč lovskega tovariša Ivana. Ivan, vročekrven lovec na lisice, je brez besed zmetal v »katrco« orodje za kopanje in puško ter odbrzel na Tičevo.

Oba lovca sta kopala dve debeli uri, dokler se naposled nista prikopala do mesta, kjer sta se ruvali terierka in lisica. Pri zamahu z rovnico se je rov deloma odprl in zagledala sta rjavo rdečkast kožuh na lisičini zadnji taci; Polda jo je pograbil, vendar je

začutil upor, ki ga je na drugem koncu dajala terierka, ki je držala lisico. Po nekaj potegih je psička le popustila in Polda je potegnil že močno načeto lisico iz rova in jo vrgel nekaj metrov od luknje; tam jo je prestregel Ivan s strelom in jo umiril. Kasneje je virološki oddelek Biotehnične fakultete v Ljubljani ugotovil, da je bila lisica zdrava.

Vreme je bilo lepo in ura še ni bila prepozna, zato je Ivan odšel na svoje staro mesto v grapo pod Pečicami, kjer je imel na bukvih tri metre nad zemljo dvignjeno zasilno čakališče. Nekajkrat se je oglasil z zajčjim večalom, pa ni bilo nič. Po daljšem premoru je poskusil s mišjim cviljenjem, to pa je po dobrih dveh urah obrodilo sadove. Povsem nepričakovano, ko je bil že prepričan, da je vse zaman, se je čakališču približal lep lisjak. Ivan je pomeril in usločil kazalec, a je le »škljocnilo«. Prva misel, ki mu je šinila v glavo, je bila – pozabil sem napolniti puško, vendar ni bilo res. Ko je takoj nato sprožil še drugo sprožilo, je nazadnje le počilo in lisjak je obležal.

Z lepim lisjakom se je Ivan šel pokazat še h kmetu Polhu, ki so mu lisice odnesle lepo množico kokoši, in našel tam še Polda, ki je ob domači kmečki salami in dobrem vinu praznoval »sedmi-no« za uplenjeno lisico. Hočeš, nočeš se mu je Ivan pridružil.

Ernest Rečnik

Z gostom na petelina leta 1939

Nekoč je bil april za lovce najlepši mesec, saj se je takrat začel lov na velikega petelina, ki je ponujal svojevrsten užitek. Tega užitka danes mlajši lovci žal ne poznajo, saj je divji petelin že precej časa zavarovan. Ere redki imajo srečo, da ga tudi danes lahko še slišijo.

Prav zato želim opisati, kako sem leta 1939 vodil lovskega gosta na lov na petelina.

Tedaj sem služboval v Dravogradu pri lesnem trgovcu Veržunu kot lovski čuvaj. Veržun je imel takrat v zakupu vse lovišče tedanjega Guštanskega območja.

Nekega aprilskega dne me je gospodar poklical in mi povedal, da pride v naslednjih dneh lovski gost iz Zagreba, ki želi upleniti divjega petelina. Naročil mi je, naj se pripravim in pred tem zaslišim peteline, da bi bil gost pri lovu uspešen.

Gost je prišel 25. aprila. Pričakal sem ga na železniški postaji v Dravogradu. Med potniki sem ga takoj opazil, saj je bil v lovski obleki, s puško in nahrbtnikom na rami. Odpeljal sem ga k Veržunu, kjer je tudi prespal.

Dogovorili smo se, da se naslednje jutro odpravimo ob enih na lov na Šteharški vrh, ki je slovel kot petelinji raj. Šofer naju je odpeljal v Guštanj, od koder sva nato pešačila proti Šteharskemu vrhu. Ob tretji uri sva bila že v Šteharju, ker pa je bila še popolna tema, sva nekoliko počakala. Ko so zvezde začele bledeti, sva se počasi napotila v gozd. Prva se je oglasila petelinjarju dobro znana ponočnjakinja s svojim hu-hu-hu. V grmu je rahlo zašumelo in drobna taščica si je otresla perutke. Mar sva jo prezgodaj prebudila? Stopala sva počasi, jaz pa sem napenjal ušesa na levo in desno, da bi zaslišal petelina. In res sem kmalu zaslišal znani te-lek-tek. Opozoril sem gosta, ki je tedaj prvič slišal klepanje petelina. Tihoma se napotila proti oglašanju.

Kmalu sva zaslišala, kako petelin po klepanju poje kitico za kitico – telek-telek-telek, pok, ščihi-ščihi-ščihi. Nekaj časa sva ga poslušala, nato pa je gost odložil nahrbtnik in napolnil puško. Začela sva naskakovati. Po poti je šlo prav lepo, težje pa je bilo, ko je bilo treba naskakovati v breg, med vejevjem in po suhem listju. Prijel sem gosta za roko in tako sva naskakovala petelina korak za korakom, medtem ko je »folcal«. Nenadoma sva zaslišala nad seboj še drugega petelina, pa še enega pod seboj. Nekaj časa sva poslušala, da se je gost naučil njihovega petja, nato pa sva naskakovala naprej. Še nekaj skokov in zagledal sem petelina na veji starega borovca. Hip nato ga je zagledal tudi gost.

Rekel sem mu, naj se pripravi na strel. Čakala sva na primeren trenutek. Takrat sem ga stisnil za ramo in v zgodnje jutro je odjeknil strel. Petelin je otrpnil v poslednjem ljubezenskem opoju, omahnil, padal z veje na vejo in naposled glasno padel na tla. Odlomil sem dve smrekovi vejici in potisnil eno petelinu v kljun, drugo pa dal uplenitelju ter mu zaželel lovski blagor. Bil je presrečen, saj je uplenil zares lepega petelina. Iz brezove veje sem zvil trto in jo potegnil petelinu skozi nosnici, ter tako napravil zanko za prenašanje. Odpravila sva se nazaj v Guštanj, kjer naju je že čakal Veržun z nekaj starimi

lovci. Vsi so se zgrnili okrog gosta in mu čestitali.

Gost je velikodušno naročil jedajo in pijačo in začelo se je veseljačenje. Kozarci so se praznili, čas pa je hitro tekkel in gost se je moral posloviti. Pospremil sem ga na železniško postajo in mu zaželel srečno pot. Takrat pa je potegnil iz žepa zajetno denarnico in mi dal 500 dinarjev, kar je bilo takrat kar precej denarja. Tako je bil bogato poplačan tudi moj trud.

Zdaj le obujam te lepe spomine; vsi lovci, ki so takrat pričakali mojega gosta, so že zdavnaj v večnih loviščih. Sam se kljub 86 letom vsak april napotim v gozd, da slišim petje divjega petelina, seveda, če imam srečo, saj so danes že zelo redki.

Ferdo Kolenc

V spomin

V petek, 8. 4. 1988, smo se za vedno poslovili od našega dolgoletnega člana inž. **Ivana Šmita**. Umrli je 4. 4. 1988.

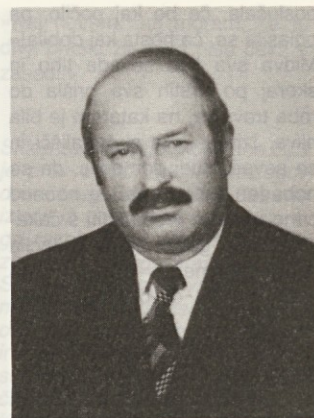
Rodil se je 21. 8. 1921 v Taboru v Savinjski dolini, kjer je preživel mladost, ki mu jo je zagrenila vojna vihra. Kot zaveden Slovenec se je kmalu vključil v NOB. Po vojni je diplomiral na gozdarski fakulteti v Zagrebu in se zaposlil v gozdarstvu. Ko je pred več kot 30 leti postal vodja gozdnega obrata Kamnik, se je takoj vključil v LD Kamnik, kjer je začel proučevati stanje divjadi v lovišču. Kmalu je ugotovil, da lahko lovišče ob dobri gojitvi divjadi daje večje dohodke, pa tudi več lovskega užitka članom družine. Nenehno je proučeval divjad in nato predlagal ustrezne ukrepe, večji odstrel srnjadi in dosledno izločanje šibkih živali. Zagovarjal je strokovno stališče o najprimernejšem spolnem razmerju srnjadi. S temi načeli gojitve srnjadi (kontrolna metoda) se je številčnost tako povečala, da je bilo mogoče odstrel srnjadi v razmeroma kratkem času skoraj podvojiti, izboljšala pa se je tudi njena kakovost.

Zelo se je zavzemal tudi za gojitev male divjadi, katere številčnost je začela zaradi sprememb v okolju hitro upadati.

Zaradi velikega lovskega znanja in prizadevnosti je bil v letih

Ivan Šmit

Maks Pungračič

1972–1976 starešina LD, nato pa več kot šest let predsednik komisije za gojitev divjadi. Štiri leta je bil tudi predsednik komisije za lovstvo pri SO Kamnik, ki je imela nalogo usklajevati odnose lovstva z drugimi uporabniki prostora in odnose med lovskimi družinami v občini. To komisijo je vodil zelo uspešno, zlasti dobro pa je usklajeval odnose med gozdarstvom in lovstvom v občini. Pri ZLD Ljubljana je bil član njenega IO od leta 1982 do 1984, vodil je komisijo za izobraževanje (1982–1988), v komisiji za gojitev divjadi ZLD Ljubljana pa je deloval od leta 1980 do 1986. Za obsežno in uspešno lovsko delovanje ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge III. in II. stopnje.

Člani LD Kamnik čutimo ob njegovih smrti v svojih vrstah veliko praznino, za vse opravljeno delo pa se mu iskreno zahvaljujemo.

LD Kamnik in ZLD Ljubljana
– M. L.

Sredi lovske sezone je 15. 10. 1987 nenadoma omagalo srce našega marljivega in delovnega člana LD Zavrč **Maksa Pungračiča**.

Maks se je rodil 24. 6. 1934 v skromni haloški delavski družini v Goričaku. Otroška leta je preživel doma, kjer je bila v hiši tudi kovačnica. Po končani osnovni šoli se je izučil za ključavničarja in ta poklic nekaj časa tudi opravljal. Nato se je zaposlil pri organih za notranje zadeve kot miličnik (PM Ptuj) pri oddelku v Gorišnici. Zaradi nekoliko slabšega zdravja v zadnjih letih se je že pred nekaj leti invalidsko upokojil.

V lovske vrste je stopil leta 1961. Že naslednje leto je opravil lovski

izpit in prevzel funkcijo tajnika (1962–87), ki jo je opravljal nepretrgoma do konca življenja. Bil je tudi dolgoletni gospodar in hišnik našega lovskega doma (1970–87). Prav tako je bil dober mentor in pravičen vzgojitelj mlajšim lovčem. Bil je iskren ljubitelj narave, zlasti male divjadi – zajca, fazana in race mlakarice. Skoraj redno je zahajal v lovišče, čeprav je stanoval v drugi krajevni skupnosti – v Gorišnici. Posebej rad se je zadrževal v predelu Turški vrh ali se odpravil na obhod lovišča v »Turško grabo«. Bil je tudi ljubitelj lovskih psov, saj je bil vodnik lovskih terierjev. V lovišču je zelo pomagal tudi pri zmanjševanju številčnosti plenilcev in pri odkrivanju ter preprečevanju divjega lova in krivolova. Skratka, ves čas je aktivno deloval v lovski družini. Za prizadevnost in marljivost v lovstvu ga je LZ Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Lovci LD Zavrč in drugi smo se poslovili od njega z vsemi lovskimi častmi na pokopališču v Zavrču. Naj mu bo lahka slovenska zemlja pod vznožjem prelepih haloških gričev, ki jih je vedno tako spoštoval in ljubil!

Lovci LD Zavrč – MiO.

Tone Blatnik nas je zapustil po kratki in težki bolezni 22. 2. 1988. Od njega smo se poslovili z vsemi lovskimi častmi člani matične LD Suha krajina in lovci sosednjih družin, sorodniki in številni prijatelji ter znanci.

Rodil se je 4. 2. 1914 v vasi Višnje v Suhi krajini. V rojstnem kraju je ostal vse življenje.

Leta 1948 se je zapisal lovstvu in poslej je bil zvest član naše LD. Bil je skromen in plemenit

Tone Blatnik

Stanislav Jug

tovariš, predan in zaveden lovec. Svoje lovske vrline je prepričljivo prenašal na mlajše člane, s svojimi tovariši pa je pomagal oblikovati sedanjo podobo LD Suha krajina.

Več kot 20 let je opravljal razne dolžnosti v lovskih organih (1950–1966 je bil član UO, 1950–1956 je bil gospodar, 1957–1966 je bil pomočnik gospodarja, nato pa še član NO in disciplinskega razsodišča).

LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje, njegova lovska družina pa z zlato plaketo in častnim članstvom.

V poslednje slovo so mu zatrobili Zasavski rogisti in zapel domači lovski pevski zbor, v naših srcih pa bo Tone živel naprej.

Člani LD Suha krajina – J. Z.

Vseh 26 let je bil uspešen pri skupnih velikih lovih in pri odstrelu srnjaka, posebno žilico pa je imel za lov na lisice. Ni bilo zime, da Branko ne bi sedel na visoki preži ob lisičnah. Zadnja leta je bil lovovodja, saj je poznal vsako grapo v lovišču.

Za njegovo vsestransko požrtvovalno delo v LD, zlasti v strelstvu, je dobil mnogo priznanj in diplom, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Branko je bil tudi odlični športnik, član TD Partizan Ljutomer. Dragi Branko, mnoga leta si bil praporščak, prapor si nosil s ponosom na povorkah in proslavah ter mnogim članom v zadnji pozdrav, a slednjič se je poklonil tebi – mnogo, mnogo prezgodaj. V čast in v zadnji pozdrav so se ti oglasili lovski rogovi in lovske puške.

LD Ljutomer – J. I.

Branka Pušenjaka ni več med nami. Nepričakovano je umrl 13. 1. 1988, star 54 let.

Branko se je rodil 25. 9. 1934. leta na Kamenščaku. Zaposlil se je v Zavarovalnici Triglav – Murska Sobota, poslovalnica Ljutomer.

V lovsko družino je bil sprejet leta 1961. Branko je bil vesten in delaven in je bil že po nekaj letih izvoljen v UO LD (1966 do 1969 in 1975 do 1978), v letih 1981 do 1984 pa v IO LD Ljutomer. Vsa leta, ko je bil v organih LD, mu je bilo pri srcu lovsko strelstvo. V strelski komisiji je bil dolga leta predsednik. Branko je z družinsko strelsko ekipo osvojil prehodni pokal v okviru ZLD Ljutomer in na meddružinskih tekmovanjih medalje za prva mesta. Kot član komisije za pristrelitev risanic v tarče srnjaka je vsako leto vodil evidenco.

Konec lanskega leta (21. 12. 1987) se je izteklo tudi življenje enega naših najstarejših lovcev, **Stanislava Juga**, člana LD Pobrežje pri Mariboru.

Rodil se je 18. 9. 1910 v vasi Ciglence pod Vurbergom. Tu je preživel svoje otroštvo in z očetom, ki je imel takrat v zakupu lovišče v Ciglencah, pogosto odhajal na lov. Verjetno je prav zato postal lovec že leta 1929. Že leto kasneje so ga zaradi mnogih lovskih izkušenj postavili za čuvaja v loviščih, ki so jih imeli v zakupu takratni lovci Vivot, Slokar in dr. Stambol. Poleg lovsko-čuvajskega dela, ki ga je opravljal do leta 1941, se je zaposlil tudi na železnici, in sicer kot kurjač.

Med 2. svetovno vojno je imel zaradi narodne zavesti nemalo težav, vendar so ga pustili na parni lokomotivi vse do konca

vojne leta 1945 (in na njej je ostal tudi pozneje – do upokojitve).

Vsa leta je bil zavzet lovec in med prvimi, ki so že 1. 1. 1946 ustanovili LD Miklavž-Pobrežje. Član te družine je ostal do smrti.

Poln lovskega znanja in izkušenj je bil v lovskih vrstah vedno vzoren učitelj ne samo mladih, temveč tudi starejših lovcev, saj je spadal med lovske veterane. Nema lokrat je prav njegov nasvet rešil na videz nerešljiv problem in prav zaradi tega se bomo Stanka vedno spominjali kot lovskega staroste, lovskega svetnika, mentorja in učitelja.

Zaradi vseh teh vrlin ga je LZS odlikovala z redom za lovske zasluge III. stopnje.

Člani LD Pobrežje

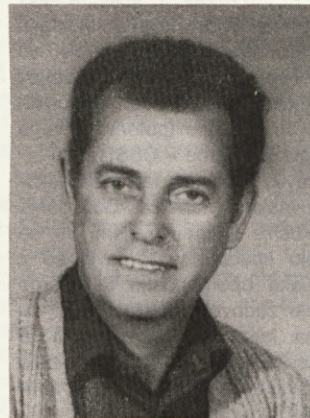
Ivan Čuček, član LD Hoče, je umrl 28. 5. 1988. Njegovi lovski tovariši le stežka dojemamo, da je smrt iztrgala iz naših vrst tako iskrenega tovariša.

Ivan se je rodil 26. 12. 1931 v Slivnici pri Mariboru. Končal je triletno železničarsko industrijsko šolo in se zaposlil.

V tistem času je začel razmišljati tudi o naravi in divjadi. Že njegov oče je bil vnet lovec in Ivan je nadaljeval to pot. Leta 1957 je postal član naše LD. V družini je takoj začel marljivo delati, najbolj pa ga je zanimala gojitev divjadi. Leta 1972 je postal gospodar LD in to funkcijo je opravljal do leta 1978. Od leta 1978 do 1980 je bil član družinske gojivne komisije, od leta 1988 pa član NO.

Poleg obveznosti v lovišču LD je Ivan opravil tudi nešteto prostovoljnih ur za gojitev divjadi v GL Pohorje. Bil je dober balistik in je svojim tovarišem rad pomagal s svojim znanjem in izkušnjami pri težavah s strelnim orožjem.

Ivan Čuček

LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge, saj je le malo lovcev, ki bi lovstvu posvetili toliko svojega časa in moči kot Ivan. Na zadnji poti smo ga pospremili z vsemi lovskega častmi, lovskega rogovi Pohorskih rogistov, ki so mu zaigrali poslednjo melodijo v slovo, lovci pa smo mu v grob spustili smrekove vejice v zadnji pozdrav in zahvalo.

Lovci LD Hoče – Z. K.

Iz lovskih vrst so odšli za vedno tudi:

Stanislav Žižek, LD Jurovski dol, * 28. 10. 1928, † 25. 5. 1987.

Vincenc Jurač, LD Jamnica, 18. 1. 1918, † 9. 7. 1987.

Ivan Ravnjak, LD Jamnica, 31. 7. 1941, † 8. 6. 1988.

Feruccio Cingerli, DSL F.-J. K. Doberdob, * 11. 3. 1941, † 18. 4. 1988.

Leopold Devetak, DSL F.-J. K. Doberdob, * 14. 6. 1910, † 11. 5. 1988.

Franc Cestar, LD Zavrč, * 20. 9. 1945, † 15. 10. 1987.

Ivan Kosi, LD Šentvid pri Stični, * 3. 10. 1907, † 17. 6. 1988.

Jože Pajk, LD Šentvid pri Stični, * 25. 9. 1923, † 15. 8. 1988.

Mihael Turner, LD Fram, * 30. 8. 1901, † 11. 8. 1988.

Umrli časten spomin!

Lovska kinologija

Mednarodna tekma v delu po krvnem sledu – XII. četverboj narodov (Bohinj 1988)

Letos smo znova organizatorji (tokrat že četrtič) mednarodne tekme v delu po krvnem sledu. Tekma se imenuje tudi Četverboj narodov, saj na njej sodelujejo štiri deželne oziroma republiške zveze za pse krvosledce, in sicer zrejna komisija za pse krvosledce pri KZS, Österreicher Schweisshund Verein iz Avstrije (ÖSV), Gruppo Amatori Cani di Tracca (ACT) iz Italije in Schweiz Schweisshund Club (SSC) iz Švice.

Vsaka dežela sodeluje na prireditvi z enim bavarcom in enim hanovrčanom, ki ju po pravilu izberejo na nacionalnih tekmah. Pri nas bo takšna izbirna tekma letos 3. septembra v Krškem (LKD Krško).

Na tekмах četverboja so naši vodniki dosegali že vidne rezultate, tako posamično kot ekipno, zato je prav, da si na kratko ogledamo kronološki pregled teh tekmovalni. Ideja za ta tekmovalnja se je rodila leta 1977, ko sta se takratni predsednik komisije Jože Vester in vodja rodovne knjige krvosledcev v Avstriji (za Koroško) Hans Rader dogovorila za prvo srečanje, ki je bilo na planini Svinja na Koroškem. Nas ta takrat zatopala Stane Hribernik z bavarko in Maks Konečnik s hanovrčanko. Zmagal je Stane Hribernik iz Škofje Loke, naša hanovrčanka pa se je uvrstila na 2. mesto.

Naslednje leto smo tekmo organizirali pri nas v Trziču (v lovišču Jelendol). Takrat so se tekmovalnju pridružili še tovariši iz Italije. Zmagal je Maks Konečnik s hanovrčanko, Edo Kofler z bavarcem pa se je uvrstila na 5. mesto. Leta 1979 so tekmo organizirali Italijani v okolici Trbiža. Takrat so 1. in 2. mesto osvojili avstrijski vodniki, naša vodnika, Jože Lorbek in Janez Pernat, pa sta se uvrstila na 3. in 4. mesto. Četrta tekma je bila v Avstriji v Hüttenbergu. Na tej tekmi je sodeloval le Stane Hribernik iz Škofje Loke z bavarko.

Leta 1981 smo tekmo znova pripravili mi, in sicer v lovišču Medved – Kočevje. Takrat je bil najboljši M. Pertl iz Avstrije, naš vodnik Janez Pernat je osvojil 3. mesto, ekipno pa smo bili drugi. Italijani so naslednje leto tekmo spet organizirali v Trbižu. Na tej tekmi je naš vodnik Alojz Krek z bavarcem zasedel 2. mesto.

Leta 1983 je bila tekma na Koroškem v Flattnitzu, na kateri je uspešno nastopil Lojze Mlakar s hanovrčankom, Jože Mali pa se z bavarko ni uvrstil.

Naslednja tekma je bila spet pri nas, in sicer v TNP na Pokljuki. Ekipno smo dosegli 2. mesto, Lojze Mlakar se je s hanovrčankom uvrstil na 4. mesto, Stane Demšar z bavarko pa na 6. mesto.

Leta 1985 je bila tekma prvič v Švici. Na tej tekmi je naš vodnik Peter Belhar s hanovrčanko osvojil 2. mesto, pa tudi ekipno smo bili na 2. mestu.

Deseto, jubilejno tekmovalje so pripravili Avstrijci v okraju Flattnitz. Zmagal je avstrijski vodnik, nas pa sta zastopala Darko Hauptman z bavarko in Leo Fabiani s hanovrčankom, ki je osvojil odlično 2. mesto.

Naslednja tekma bi morala biti v Italiji v Belunu, vendar sta naša

vodnika Iztok Adam in Ivan Bartol lahko le nemočno opazovala, kako je tekmovalje pokvarilo močno sneženje.

Tekmovalnja so že prerasla samo tekmovalni okvir, zato vsaka gostiteljica prikaže tudi zrejne uspehe na tem področju in predstavi kakšno zanimivost kraja, v katerem je prireditve. Tako smo si letos v Bohinju začrtali obširen program, ki bo zanimiv tudi za druge kinologe in lovce.

Zrejna komisija za krvosledce pri KZS je skupaj z LKD Gorenjske in lovskimi družinami iz okolice Bohinja pripravila naslednji program:

v soboto, 22. 10. ob 10. uri republiški zrejni pregled, ob 13. uri I. republiška razstava krvosledcev, ob 18. uri kresovanje z lovskim krstom in nastopom rogistov, zvečer družabni večer s kulturnim programom.

V nedeljo, 23. 10., pa bo na sporedu tekmovalje v delu po krvnem sledu, ki se bo začelo ob 9. uri. Zrejna komisija bo letos prvič organizirala republiško razstavo za krvosledce, ki naj bi bila nato ob podobnih priložnostih vsaka štiri leta.

Na vseh prireditvah bodo sodili sodniki iz vseh štirih dežel, vendar pa noben sodnik ne sme ocenjevati psa iz svoje dežele; pri ocenjevanju lahko samo sodeluje, odločilno besedo pa imajo preostali trije sodniki. Vsakokrat se sodi po pravilniku gostiteljice. Pri tem naj povem, da se pravilniki vseh štirih zvez med seboj bistveno ne razlikujejo.

Organizatorja VK za krvosledce pri KZS in LKD Gorenjske vas vabita na ogled ali k sodelovanju na tem tekmovalju (glej Lovec št. 9).

Zrejna komisija pri KZS (Krvosledci)

Darko Hauptman

Lajke – tudi lovski psi

Češkoslovaška lovna kinologija je dosegla velik uspeh, ker so lani vpisali v rodovno knjigo psov njihove države tudi 4 rusko-evropske lajke (potomci prvega legla te pasme v ČSSR).

Število ljubiteljev lajk na Češkoslovaškem narašča. Dosedanje izkušnje s temi lovskimi psi so zelo spodbudne in lovci so z lovsko uporabnostjo te pasme zelo zadovoljni. Poleg tega, da ima lajka vsestransko odlično razvite lovske zasnove, je zelo privržena gospodarju in je obenem tudi dober čuvaj hiše.

Različne podvrste (rase) lajk so v ZSSR vzgojili prebivalci tajge, ki jih uporabljajo za lov na najrazličnejšo divjad. Zaradi izrednega vida ti psi zelo hitro opazijo majhne kočuharje, ki jih tam množično lovijo, in jih zadržijo na drevesu, dokler ne pride lovec. Pri lovu na medvede in volkove so lajke neustrašne, uporabne pa so tudi za lov na pernato divjad. Psi dvigajo ptice iz grmovja in jih po odstrelu prinesejo lovcu. Zelo dobro se obnesejo tudi za lov na vodno perjad.

V naprotju s pasmami psov gonilcev, ki jih poznamo pri nas, in morajo biti sledoglasni, lajke sledijo divjadi po sledu tiho, ko jo dohitijo, pa se oglasijo.

V ZSSR so lajke predvsem psi za profesionalne lovce oziroma za tiste, ki večino leta živijo od lova v gozdovih. V zadnjih desetletjih pa lajke vse pogosteje opazamo tudi v rokah športnih lovcev.

Lajke ne priporočajo mestnim lovcem, ker se ne bojijo avtomobilov in hitro postanejo žrtve prometa.

Zelo stare rase lajk (zirianska, vogulska, armenska in druge) so zrejali v težko dostopnih delih tajge. S postopno industrializacijo in naseljevanjem severa pa so jih začeli križati z drugimi rasami lajk.

Današnje podvrste ali rase so se ohranile le zaradi stroge zrejne selekcije in izoliranega življenja prebivalcev posameznih delov tajge. Zaradi križanja lokalnih ras

Rusko-evropska lajka je po velikosti na tretjem mestu med sovjetskimi rasami lovskih lajk

pa so leta 1947 na II. kongresu kinologov iz ZSSR določili standarde za rase, ki jih poznamo kot čistopasemske še danes. Za karelio-finsko lajko je dovoljena plečna višina 42–48 cm, za rusko-evropsko 52–85 cm, za vzhodnosibirsko 54–60 cm in za vzhodnosibirsko 55–68 cm. Posamezne podvrste lajke se v bistvu razlikujejo le po plečni višini in barvi dlake.

Med glavne in skupne značilnosti vseh podvrst lajk spada njihova izredna lovska strast, pogum, izredna orientacija v okolju in hitra reakcijska sposobnost pri spopadih z nevarno divjadjo.

Pri rusko-evropski lajki prevladuje v dlaki črno-bela barva. To raso so zredili iz lovskih lajk, značilnih za severna območja evropskega dela Sovjetske zveze. Danes so glavni življenjski prostor te rase osrednja območja ZSSR. V ČSSR so dobili prve pse te pasme in rase iz Volgograda.

(Stanislav Durilla – Polovnictvo à rybarstvo 4/88) – Z. T.

Alpski brak-jazbečar, krepak, vsestransko uporaben lovski pes

Ali že poznate alpskega brak-jazbečarja? Kdor ne prebiva v Avstriji ali na Bavarskem ali ni tu stalen gost, z njim gotovo še ni imel veliko opraviti. Doma je v alpskem prostoru in tu ga zelo pogosto srečamo.

Mnogi »lovski dopustniki« na Bavarskem pa to lovsko pasmo gledajo precej nejeverno in ne vedo prav dobro, kam z njo.

Pogosto jo uvrščajo v razred »dakel« (jazbečar), saj ni tako redko slišati opisa: »Velik, debel jazbečar«. Vendar pa ravno tja ne spada! Kakšen lovski pes je potem ta rudogorski oziroma alpski brak-jazbečar?

V literaturi so alpski brak-jazbečarji opisani takole: »So lovski psi s prefinjenim nosom, sledoglasni in so posebno primerni za brakade na zajca in lisico. Njihova plečna višina je od 32 do 42 cm. So jelenje rdeče do temno rjavo obarvani, s črnim oplečjem ali črno rumenimi lisami. Rep je srednje dolg, rahlo viseč ali upognjen navzgor. Barva oči je rjava.«

Pravzaprav spada ta pasma psov med »krvosledce«. V Avstriji je ta do onemoglosti sledozvest in sledoglasen nizkonogi gonilč uradno uvrščen med pa-

Istrski kratkodlaki goniči

Foto T. Hren

sme krvosledcev, torej v isti razred kot gorski specialista za iskanje bavarski in hanovrski krvosledec. Bavarskemu barvarju je tudi sorodstveno zelo blizu, je pa po mnenju pisca (g. Wilfrieda Hoffmeierja) še bolj čvrst in bojevit. Tudi v visokem snegu, v hribih in na ravnini ga je mogoče uporabiti ob vsaki priložnosti, poleg tega pa je zelo vzdržljiv in zvest.

Ta skromni in za vreme kaj malo občutljivi pes pa je tudi oster na zveri in druge živali, zelo dober krvosledec, skratka pravi spremljevalec za gozdarje, poklicne lovce, lovske čuvaje ali za lovce, ki se ne boje vetra, dežja in trdega dela ob dobrem psu.

Alpski brak-jazbečar ni sposoben samo za sledenje, ampak je vsestransko uporaben, npr. pri brakedah na zajca, obvlada tudi šarjenje in je zelo uporaben pri vodnem delu. Pri prinašanju pa se seveda brak-jazbečar ne more primerjati s ptičarjem.

Alpskemu braku je teba zelo jasno pokazati, komu pravzaprav pripada uplenjena divjad; plena namreč ne prepusti kar tako. To svojeglavost in ostrino pokaže pri obrambi plena ali nahrbtnika. Marsikateri zvezni sodnik (v Nemčiji; op. prev.) je na izpitih

že moral plačati svojo radovednost z ugrizom v zadnjo plat ali z odtrganim trikotnikom na dragi lovski obleki.

Ob ustrezni motivaciji je alpski brak-jazbečar dober čuvaj hiše in dvorišča in odličen varuh pred tatvinami.

Ta res trmasti pes se ne da vzgajati tako kot drugi psi. Njegova vzgoja zahteva spretnost, znanje in potrpljenje. S prisilo in trdoto ne dosežemo veliko. Če smo našli pravi recept, potem imamo po končani vzgoji in šolanju v njem zvestega in neutrudnega lovskega pomočnika.

Ta pasja pasma ima visoko zmogljivostno mesto, kar bi bil lahko tudi vzrok za to, da je le

Alpski brak-jazbečar je v Avstriji uvrščen med pse krvosledce

redko mogoče dobiti kakega mladiča. Interesenti so pogosto postavljeni na zelo dolgo preizkušnjo potrpežljivosti.

Poleg tega si matično pasemsko društvo »Verein Dachsbracke e. V.« (s sedežem v: 8213 Aschau/Chiemgau, BRD) prizadeva pse oddati v roke takih vodnikov, ki lahko zagotovijo, da jim bodo dali ustrezne lovske izkušnje in vodenje.

Po članku v reviji Niedersächsischer Jäger, 14/88 prevedel in povzel: **Jože Perko**

Kako naprej z zrejo angleških ptičarjev

Komisija za ptičarje pri KZS je organizirala zrejne preglede za vse pasme teh lovskih psov. V tem kratkem članku imam namen zapisati le nekaj najosnovnejših, a tudi najbolj bistvenih pripomb in ugotovitev glede današnje zreje teh psov. Prvi zrejni pregled je bil 11. 6. 1988 v Ljutomeru (privedeni 3 irski setri), drugi pa 19. 6. 1988 v Ljubljani (13 irskih setrov, 3 angleški setri, 1 škotski/Gordon/ seter in 1 poenter). Na obeh zrejnih pregledih je bilo torej pregledanih 21 angleških ptičarjev štirih pasem. Komisija je po analizi ugotovila, da je od tega števila izpolnjevalo zrejne pogoje samo pet psov in te se sme uporabljati za razplod. Trpka ugotovitev, da od 16 irskih setrov izpolnjuje zrejne pogoje en sam pes – čeprav je bilo leta 1987 vpisanih v rodovno knjigo pri KZS kar 10 legel s skupno 44 mladiči – pa mislim, da pove vse! To jasno kaže na nasprotja med pravili zreje te skupine lovskih psov in prakso (zlasti te pasme) in daje slutiti tudi to, kakšna je splošna lovska uporabnost irskih setrov. Poudarjam, da so bila pravila zreje objavljena večkrat tako v strokovni reviji KZS Kinolog kot v glasilu Lovec. Najmildejši in obenem minimalni pogoji za pravico do uporabe psa oziroma psice teh pasem za nadaljnjo zrejo (razplod) so pozitivna telesna ocena in uspešno opravljeni preizkus naravnih lovskih zasnov (PNZ oz. PZP). Spomnim pa naj tudi na zahteve sveta za lovsko kinologijo LZS, ki zahteva za uporabo ptičarjev v loviščih še strožja merila (v smislu večje uporabnosti). Večina lastnikov in vodnikov privedenih psov je nelovcev in ti so odločno izjavljali, da se tudi v

prihodnje z lovstvom ne bodo ukvarjali in da s svojimi psi ne nameravajo opraviti preizkusa naravnih lovskih zasnov. Tako se torej postavlja trpko vprašanje, kam vodi takšna »svoje glava« zreja angleških pasem ptičarjev, ki ne ustreza osnovni namembnosti teh psov. Poleg tega pa smo se tudi lovci nekako nehali truditi, da bi dobili pse, ki bi bili po svoji telesni obliki in delovnih lovskih odlikah primerni za svoj prvotni namen, torej za lov. In kdo nam daje to pravico? Angleški ptičarji potrebujejo glede na svojo naravo in temperament precej gibanja in velik prostor v naravi, saj tak pes na enodnevnem lovu preteče nemalokrat tudi do 100 km. Če to primerjamo s skromnim nadomestilom, ki jim ga daje vrt okoli hiše, dvorišče ali sprehod na vrvcu po mestu, je to vsekakor premalo zanje. Ker pa še vedno veljajo pravilniki, ki s svojimi določili natančno uravnavajo zrejo teh lovskih psov (po pasmah), se morajo po njih ravnati tudi športni kinologi, če so se že odločili za takšnega psa. Zrejna komisija za ptičarje in podkomisija za angleške ptičarje pa bo v prihodnje morala strogo zahtevati od lastnikov psov, ki se uporabljajo za nadaljnji razplod, da zahteve dokažejo z dokumenti. Zadnji čas je, da močno »zavoženo stanje« začnemo popravljati, da se ne bodo več dogajale takšne stvari kot na letošnjih dveh zrejnih pregledih. Čeprav lastniki-nelovci teh psov trmasto vztrajajo pri tem, da preizkušnja naravnih lovskih zasnov za njihove pse ni potrebna, bo moral strokovni organ, ki je zadolžen za nadzor zreje, pri tem nekako napraviti red. To pa je mogoče le na tak način, da noben pes oziroma psica, ki ne bo pokazal tudi svojih lovskih zasnov, ne bo dobil zrejnega dovoljenja. O teh stvareh se bo treba kar najhitreje in čim bolj natančno dogovoriti.

Milan Ivezic
v imenu komisije za zrejne preglede angleških ptičarjev

Cirkus, ne razstava nemških ptičarjev v Varaždinu

Kot razstavljalec sem sodeloval na mednarodni razstavi nemških ptičarjev v Varaždinu 22. 5. 1988. Ocenjeval je kinološki sodnik Dušan Benčić. Toda to nista bila ocenjevanje in razstava psov ptičarjev, temveč sodnikov, kolegov ter znanih vodnikov!

Že po nekaj ocenah kratkodlakih nemških ptičarjev sem opazil, da ocenjevanje ni ne pravilno ne strokovno in da se dogajajo stvari, ki jih niso mogli prenesti niti tisti sodniki oziroma vodniki ter rejci, ki se nekoliko spoznajo na to pasmo. Zato je bilo tudi veliko zgražanja nad takšnim ocenjevanjem.

Ko pa so naposled prišli na vrsto za ocenjevanje nemški ostrodlaki ptičarji-žimavci, so se dogajale stvari, ki jih je sploh nemogoče opisati. Opisal bom le svoj primer: prišel sem v krog z vodnikom in kinološkim sodnikom, s katerim sva bila že skupaj na mednarodni razstavi pred letom dni. Takrat je bil moj pes izbran za najlepšega. Postal je prvak pasme – prvak mladih in dobil še vsa druga priznanja. Prav tako je opravil vse tekme v delu. Več

vodnikov in sodnikov iz tujine pa tudi naših je na razstavi med pogovorom menilo, da je moj pes med vsemi najboljši in da na razstavi nima prave konkurence. Toda zgodilo se je tisto, kar sem zapisal že v uvodu. Sodnik Dušan Benčić med ptičarji ni iskal najlepšega, standardno značilnega predstavnika pasme, ampak svoje tovariše s psi. Obiskovalci razstave so precej negodovali. Veliko tujih obiskovalcev je le majalo z glavo in mrmralo, da je to nemogoče, kar počne sodnik v ocenjevalnem krogu.

Tovariši kinologi-vodniki, če bomo dopuščali takšne stvari, v kinologiji ne vidim nobenega napredka več. Zaman se trudimo, delamo in težimo h kakovosti pri zreji. Takšne in podobne stvari se vse prevečkrat dogajajo tudi na tekmah lovskih psov v delu. S takšnim ocenjevanjem »pristranski« sodniki uničujejo nove in mlade vodnike, jim jemljejo veselje in zbijajo moralo, kar zadeva nadaljnje delo v kinologiji... S takšnim »delom« sodniki umetno dvigajo kakovostno raven svojih pasem, čeprav marsikdo ve, da »izdelki« še zdaleč niso tisto, kar zahteva zreja. Na tej razstavi je bil navzoč tudi

nemški sodnik in znani vodnik nemških ostrodlakih ptičarjev-žimavcev, ki ga tudi osebno poznam. Ko je vse to videl, je rekel, da si ni mogel misliti, da se bodo tam dogajale tudi takšne stvari. Izjavil je, da s takšnim delom gotovo ne bomo prišli nikamor, kajti dokler ne bomo imeli sodnikov, ki se zares spoznajo na določeno pasmo, ne bo pri nas nihče vedel, kaj je dobro in kaj slabo pri zreji. Sodnik, ki nekaj da nase, tovarišev ne sme »videti« v ocenjevalnem krogu.

Teh besed nisem zapisal zaradi lastne užaljenosti, ampak z upanjem, da bodo sodniki o tem in podobnih primerih začeli razmišljati in tudi ukrepati. Vsem vodnikom, ki se v resnici spoznajo na zrejo določene pasme, priporočam, da ne popuščajo pred grobimi napakami in neznanjem nekaterih sodnikov. Svoje komentarje objavite v lovskih in kinoloških revijah, saj je, žal, le to način, da bomo lahko začeli reševati pereče probleme in sodniški zbori izločati neustrezne sodnike. Bojujmo se skupaj za bolj kakovostno kinologijo in vestno ocenjevanje dobrega in slabega pri naši rejji.

Štefan Tamaš
Zgornja Bistrica

PREDVIDENA LEGLA

Westfalski brak-jazbečarji (JRWBj):

o: 4/1, m: 5/1, leglo 25. 9. Rejec Franc Ahačič, Begunje 88, 64275 Begunje.

Hanovrski barvarji (JRHB):

o: 5/1, m: 5/1, leglo 18. 8. Rejec Radovan Urbančič, Kal 1/a, 66275 Pivka.

Bavarski barvarji (JRBB):

o: 4/1, m: 5/1, leglo 12. 9. Rejec Stane Hribernik, Puštal 82, 64220 Škofja Loka.

Kratkodlaki jazbečarji (JRJKi):

o: 5/1, m: 4/11, leglo 2. 9. Rejec Rudi Kovačič, Lovska hiša, Lovski vrh, 61330 Kočevje.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Prodajam trap puško beretta F-58. Drago Verdenik, Arbatjerjeva 3, 62250 Ptuj. Tel: (062) 775314.

Prodajam hanovrsko barvarko, staro 2 leti, z odlično telesno oceno in opravljenim PNZ. Vili Petaci, Vitanje 89, 63205 Vitanje. Tel: (062) 815302.

Kupim lovsko terierko z opravljenim PNZ. Stane Sanabor, Ozeljan 75, 65261 Šempas. Tel: (065) 58629.

Prodajam karabinko sava-kranj, kal. 7 × 64, s strelnim daljnogledom zeiss-jena (suhlska montaža). Vladimir Molk, Tržaška 121, 61000 Ljubljana.

Kupim nove ali zelo dobro ohranjene menjalne cevi tipa UH BROD 4, kal. 12/7 × 57 R, za češko bokarico. Marijan Gulič, Kobdilj 5/B. Tel: (067) 79108 ali (067) 72401 – popoldne.

Prodajam lovske puške: rusko MK; karabinko kal. 7 × 64; karabinko kal. 16/7 × 57 R, z menjalnimi cevmi 16/16, ter rusko šibrenico-petelinko 12/12. Informacije po telefonu (064) 83966.

Prodajam kdl. istrske goniče, stare 4 mesece (2 psa in 2 psički). Stane Herle, Potoška vas 33a, Zagorje ob Savi.

Prodajam novo češko bokarico super brno kal. 16/7 × 65 R z montiranim strelnim daljnogledom zeiss-jena (češka montaža), z

menjalnimi cevmi 16/16. Franjo Orešnik, Na produ 27, Prevalje. Tel: (062) 851315.

Psarna »Moravski rit«-FCI 2109 prodaja mladiče pasme epagneul breton. Vsi mladiči so tetovirani. Pošljemo vam jih po železnici ali pa jih lahko prevzamete osebno. Vse informacije dobite po telefonu: (035) 223417 (Jovanović).

Prodajam kombinirano lovsko puško gebuder merkel suhl ZME, kal. 12/7 × 65 R, z belo gravirano glavo in strelnim daljnogledom zeiss (4 × 32) – suhlska montaža. Puška je odlično ohranjena. Cena puške, z dodatkom 60 nabojev, je 5 000 000 dinarjev. Prodajam tudi **lovsko karabinko** (ročna izdelava puškinega kopita, ki sega do konca cevi), znamke mannlicher, kal. 7 mm remington mag., s strelnim daljnogledom zeiss variabel (1,5–6 × 42) – suhlska montaža. Zanj imam 40 nabojev. Cena 4 500 000 dinarjev. Informacije po telefonu: (021) 331678 – Uroš Mandić.

Prodajam kombinirano lovsko puško (ČSSR) kal. 12/7 × 57 R ter lovske obleke št. 48. Informacije po telefonu: (067) 59250 po 16. uri. – Križman.

Prodajam 2 leti starega lovskega terierja, ocenjenega v delu s I. nagr. razredom in odlično telesno oceno. Marko Urigelj, Gradac 53, 68332 Gradac. Tel: (068) 57211.

Prodajam novo karabinko kal. .243 winch. Informacije po telefonu (061) 861–689 popoldne ali (061) 852172 dopoldne.

Izdelujem lovske kravate z vezanim emblemom srnjaka, fazana, kozoroga in divje-

ga petelina. Naročeno pošiljam po povzetju. **Modna kravata Gjegjek,** Ivana Regenta 29, 69000 Murska Sobota. Tel.: (069) 22326.

Prodajam nov strelni daljnogled nikon (6 × 40) s šino in montažnimi deli, prirejenimi za češko bokarico (stari tip). Informacije po telefonu (061) 323420 – Lovrenčič.

Prodajam lovsko orožje: češko bokarico super brno kal. 12/7 × 65 R, brezpetelinko simson suhl kal. 16–16, karabinko savakranj kal. 8 × 57 ter MK pištolo znamke MCU – SSSR 22LR za športno streljanje. Orožje je popolnoma novo in brezhibno. Informacije po telefonu (068) 62714, Jusuf Mandžuka.

Prodajam karabinko kal. 8 × 57 JS s strelnim daljnogledom tasco (suhlska montaža). Vili Jankovec, Polhov gradec 20, 61355 Polhov Gradec. Tel.: (061) 443272, int. 269, dopoldne.

Lovske družine obveščamo, da **odkupujemo uplenjeno, nezaščiteno, dlakasto in pernato divjad** za prepariranje. Odkupujemo tudi najrazličnejše odpadlo rogovje ali stare nerabne lovske trofeje ter spodnje dele nog (d. prašič, jelenjad, srnjad, muflon in gams). Informacije dobite tudi po telefonu: (069) 70270 – **Preparatorstvo Tamaš, Gornja Bistrica 130a, 69232 Črenšovci.**

Prodajam boroveljsko bokarico kal. 5,6 × 52 R savage/16 s strelnim daljnogledom 6 × 42 kahles – (suhlska montaža). Informacije po telefonu (061) 441151 – Ješovnik.

tin

tiskarna
jože
moškrič

ljubljana,
kajuhova 55

Telefon: (061) 441 322

TISKARNA:

Tiskamo vse vrste tiskovin, katalogov, knjig, brošur, časopisov, obrazcev, revij in prospektov.

KLIŠARNA:

Izdelujemo vse vrste klišejev.

KNJIGOVEZNICA:

Opravljamo preprosta in luksuzna knjigoveška dela.

ŠTAMPILJARNA:

Izdelujemo štampiljke vseh vrst, pečate, gumi klišeje za emblažni tisk, garniture črk in številok. V gravernici izdelujemo suhe žige, pečate, klišeje iz medenine, knjigoveške črke, napisne tablice in opravljamo druga graverska dela.

OBLIKOVANJE:

Po vaših željah oblikujemo vse vrste tiskovin, izdelamo čistorise, oglase, embleme, zaščitne znake in tipografsko opremimo vse prinesene osnutke.

ODDELEK ZA MEHANOGRAFIJO:

Z uvajanjem računalnikov se je spremenilo tudi pisarniško poslovanje, vedno bolj se uporabljajo računalniške tiskovine. Usposobljeni smo, da v najkrajšem času oblikujemo in izdelamo zelene tiskovine v vseh velikostih, ki jih zahtevajo sodobni računalniki.

Obiščite nas, posredovali vam bomo vse informacije. Lahko nam tudi pišete ali telefonirate.

Kakovost in solidnost naših uslug vam bosta v zadovoljstvo.

LOVSKO KINOLOŠKO DRUŠTVO MARIBOR

Lovsko kinološko društvo Maribor

Partizanska 12, 62000 Maribor

obvešča, da bosta:

– 29. 10. 1988 »D« tekmovanje ptičarjev – Sezunov memorial – v Račah. Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom v Račah. Rok za prijave je do 15. 10. 1988.

– 12. 11. 1988 republiška uporabnostna preizkušnja za nemške prepeličarje. Zborni mesto bo ob 8. uri v Makolah. Rok za prijave je do 28. 10. 1988.

Vabljeni!

LOVCI!

Izdelali smo priročen stenski koledar po vaši želji! Koledar je uporaben in poceni. Tiskan je v 4 barvah na frizerinu.

Dali smo mu ime **LOVČEVO LETO 1989**, saj vas bo med letom seznanjal z lovnimi dobami za posamezno divjad in luninimi menami. Glavna slika na koledarju je po izbiri: **jelen, poljski jerebici, gams, fazan in srnjak.**

Cena koledarja je 4000 din.

Posebej zaračunamo le stroške poštnine.

Pri naročilu več kot 50 izvodov vam brezplačno natisnemo na koledar tudi ime vaše LD oz. DO.

Prednaročila, z navedbo glavne divjadi na sliki, pošljite na naslov **KLUB DIANA, Župančičeva 9, Ljubljana**

z oznako »za Tiposet«.

Na tem naslovu boste lahko koledarje tudi kupovali od 15. 11. 1988 dalje.

S prednaročili pohitite, ker je naklada posameznih slik omejena.

Se priporočamo

DO Tiposet

Lovčevo 1989 leto

JANUAR	FEBRUAR	MAREC
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
APRIL	MAY	JUNIJ
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
JULIJ	AVGUST	SEPTEMBER
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

JOHANN FANZOJ

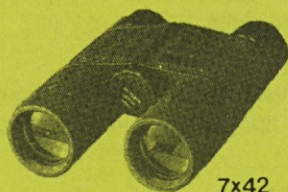
puškarna in lovska oprema

- izdeluje in prodaja vse vrste lovskega in športnega orožja in streliva
- izdeluje orožje po naročilu
- prodaja vse vrste strelnih daljnogledov in druge lovske optike

A 9170 Borovlje – Ferlach
Telefon 9943-4227 – 2283

- Novo! lovski dvogledi FALKE – Borovlje (Ferlach)

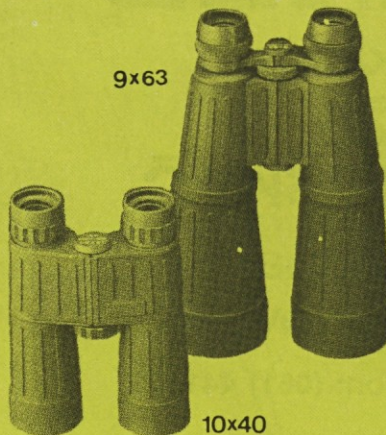

7x42

8x32

9x63

10x40

V SFRJ ga zastopa:

agrotehnika - gruda
ZUNANJA TRGOVINA

Iz konsignacijskega skladišča v Ljubljani vam ponujamo:

- krogelne in trap naboje
- cevi in menjalne cevi za vse vrste pušk repetirk in kombinirk
- montažne dele za strelne daljnogledе (suhl)
- lovsko in športno orožje, tekmovalne zračne puške mod. 335s
- polizdelke lovskega orožja (po naročilu)
- obrambne plinske pištole in naboje zanje

agrotehnika - gruda

Ljubljana

TOZD LOVEC

trgovina z lovskim, ribiškim in športnim blagom
61000 Ljubljana, Tržaška 132, tel.: (061) 268 341
telex 31106

Ponujamo vam:

- krogelne naboje domače in tuje proizvodnje
- pribor za lov in ribolov
- opremo za kampiranje, šport in rekreacijo
- opremo in hrano za vaše štirinožne prijatelje
- lovskim družinam prodajamo avtomatske krmilnice in pašne naprave
- **zbiramo, pripravljamo in izvažamo uplenjeno divjad**
- **KOMISIJSKA PRODAJA LOVSKEGA IN ŠPORTNEGA OROŽJA TER PRIBORA**

Obiščite naše poslovalnice
in zahtevajte informacije
o konsignacijski prodaji:

Poslovalnica LOVEC, Ljubljana,
Gospodsvetska 12, tel.: (061) 317 387

Poslovalnica LOVEC, Celje,
Tomšičev trg 13, tel.: (063) 22 490

Poslovalnica LOVEC, Maribor,
Gregorčičeva 11, tel.: (062) 21 055

Poslovalnica LOVEC, Kranj,
Dražgoška 2, tel.: (064) 26 681

Poslovalnica LOVEC, Nova Gorica,
Prešernova 17, tel.: (065) 21 915

Se priporočamo!

